

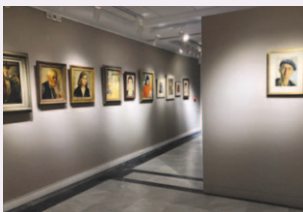

ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ: «Ηπειρώτες Εικαστικοί και Λογοτέχνες»

σελ. 16

Η ΠΣΕ στην έκθεση «ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΡΑΛΗΣ»

Στην γενέτειρα του καλλιτέχνη

σελ. 3

Επαναδραστηριοποίηση των συλλόγων

Για να μη σβήσει η Ηπειρώτικη
πολιτιστική φλόγα

σελ. 4-5

Λεπτοκαρυά Θεσπρωτίας

Ο τόπος, η ιστορία, οι άνθρωποι
από τον Θανάση Πέτρου

σελ. 12-13

Σούλι και Σουλιωτοχώρια

Αξίζουν ένα καλύτερο αύριο.
Γράφει ο Λάμπρος Τόκας

σελ. 6-7

Το Μαρτυρικό Χωριό Καταρράκτης Άρτας

«Μαρτυρίες και μνήμες της Κατοχής»

σελ. 10

Οι παροιμίες του Χαμένου

Γράφει η Παναγιώτα Λάμπρη

σελ. 15

Εφόδιο υπεράσπισης της Ηπείρου οι αποφάσεις της ΠΣΕ

Οι Ηπειρώτικες οικογένειες και οι συμπατριώτες της αποδημίας μπορούν να «βγουν μπροστά» στην υπεράσπιση του τόπου μας απ' τον καταγισμό των «επενδυτικών έργων» εγκατάστασης μονάδων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) με εφόδιο τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου (ΠΣΕ) της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ). Το τελευταίο διάστημα τα βουνά και τα ποτάμια της Ηπείρου βρίσκονται στο επίκεντρο των ενεργειακών σχεδιασμών επιχειρηματικών ομίλων. Το ίδιο συμβαίνει σε όλες οι περιφέρειες της χώρας, στο πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης και της «απανθρακοποίησης» της παραγωγής ενέργειας.

Το ΔΣ της ΠΣΕ αποτύπωσε τον προβληματισμό του για την κατάσταση στην Ήπειρο στη συνεδρίαση της 21.4.2021. Κεντρική ιδέα αποτέλεσε η διαπίστωση πως δεν αποτελεί συμβολή στην ανάπτυξη που έχει ανάγκη η Ήπειρος η αποσπασματική τοποθέτηση για κάθε επένδυση, καθώς μπορεί να οδηγήσει και στη λαθεμένη συστοίχιση με την μια ή την άλλη επιχειρηματική επιδίωξη. Αντίθετα προβάλλει η ανάγκη για την εκπόνηση απ' την Περιφέρεια ενός ολοκληρωμένου Ενεργειακού Σχεδίου για την Ήπειρο, όπως έχουν εκπονήσει άλλες περιφέρειες, που με τη σειρά του θα εντάσσεται σε ένα γενικότερο εθνικό σχεδιασμό.

«Ο ενεργειακός σχεδιασμός στην Ήπειρο» απασχόλησε το Γενικό Συμβούλιο της ΠΣΕ (12.5.2021), όπου ομόφωνα εκφράστηκε η υιοθέτηση της απόφασης του ΔΣ της ΠΣΕ. Στη συνεδρίαση πήραν μέρος πενήντα πρωτοβάθ-

μια σωματεία, τέσσερις Ομοσπονδίες, τρεις δήμοι και οι Ηπειρώτες βουλευτές Σταύρος Καλογιάννης (ΝΔ), Γιάννης Μπαλάφρας (ΣΥΡΙΖΑ), Χρήστος Γκόγκας, (ΚΙΝΑΛ) και Χρήστος Κατσώτης (ΚΚΕ).

Μέσα από αυτές τις διαδικασίες μπορούν να απαντηθούν ερωτήματα για τα έργα που έχουν εγκριθεί ή προγραμματίζονται. Δηλαδή τι εξυπηρετούν αυτά τα έργα, ποια είναι η σκοπιμότητά τους, ποιο το μέγεθος σε σχέση με το περιβάλλοντα χώρο, ποιες επιπτώσεις έχουν στο Περιβάλλον και στην Ανάπτυξη, ποια η αποτίμηση των επιπτώσεων στο Φυσικό και Ανθρωπογενές περιβάλλον.

Ήδη τοπικοί φορείς της Ηπείρου και ιδιαίτερα δήμοι λαμβάνουν ομόφωνες αποφάσεις αντίθεσης για έργα που σχεδιάζονται για την περιοχή τους. Πρόσφατα, οι δήμοι **Νικολάου Σκουφά** και **Γεωργίου Καρσισκάκη** και παλιότερα ο **Δήμος Άρτας**, με ομόφωνες αποφάσεις τάσσονται κατά της δημιουργίας

πλωτού φωτοβολταϊκού σταθμού στην τεχνητή λίμνη του Πουρναρίου Άρτας και την κατασκευή φράγματος στην κοιλάδα του Αχελώου, αντίστοιχα.

Στις παρεμβάσεις του ο πρόεδρος της ΠΣΕ **Μάκης Κιάμος** τονίζει: «**Η ΠΣΕ με μια φωνή θα υπερασπίσει τα συμφέροντα της Ηπείρου και των απόδημων Ηπειρωτών. Η παρούσα διοίκηση το έχει αποδείξει, βγαίνει μπροστά για όλα τα ζητήματα που απασχολούν τους απόδημους και τους συμπατριώτες μας που ζουν στην Ήπειρο**».

Μπορούμε να τους σταματήσουμε και να προστατέψουμε τον τόπο μας. Χρειάζεται, όμως να δώσουμε μάχη όλοι μαζί, και όχι μόνο οι Ηπειρώτες. Πρέπει να υπάρξει συντονισμός της ΠΣΕ με άλλες αντίστοιχες ομοσπονδίες, που οι περιοχές τους πλήττονται από την ανεξέλεγκτη εγκατάσταση ΑΠΕ (Μακεδόνες, Θεσσαλοί, Ευβοιώτες κλπ).

Συνέχεια στη σελ. 8-9

«Ούτως διέταξεν ο Κορωνοϊός»

Η ΠΣΕ με αίσθημα ευθύνης, έντονο προβληματισμό και διάθεση είχε σχεδιάσει και προετοιμάσει εκδήλωση με θέμα: «**ΟΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ**». Η εκδήλωση είχε προγραμματιστεί για τις 15 Δεκεμβρίου 2021 στο Πολεμικό Μουσείο.

Ήταν μια εκδήλωση (Λόγος-Μέλος-Χορός) ουσιαστικά προσηλωμένη στο πνεύμα του εορτασμού των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821. Στη σκέψη των μελών του ΔΣ επικράτησε η άποψη πως «σ' αυτήν την κατάσταση, η ΠΣΕ δεν είναι δυνατόν να διοργανώσει εκ-

δηλώσεις και να καλέσει τους συμπατριώτες σε κλειστούς χώρους, με δεδομένο ότι και οι εμβολιασμένοι σε σημαντικό ποσοστό μολύνονται και μεταδίδουν τη νόσο. Όλα δείχνουν μάλιστα ότι η έξαρση του νέου κύματος θα έλθει γύρω στις 15 Δεκεμβρίου».

Ως εκ τούτου αποφασίστηκε να αναβληθεί η εκδήλωση. Παρόλο που η εκδήλωση ήταν αφιερωμένη στα 200 χρόνια από την επανάσταση 1821, λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης και του διαχρονικού χαρακτήρα

της εκδήλωσης (αγώνες από τον 16ο αιώνα ως σήμερα), μετατέθηκε για το 2022. Η ημερομηνία θα ανακοινωθεί προσεχώς.

Μια εξαιρετική εκδήλωση της Αδελφότητας Ηπειρωτών Μάκρης-Μαραθώνα-Ραφήνας-Πικερμίου

Ο Θανάσης Πόραβος «μυεί» τους πατριώτες στα μουσικά του χιτσίματος

Η αναστήλωση του γεφυριού της Πλάκας «Ξαναζωντάνεψε» στις 28.11.2021 στη Νέα Μάκρη. Η Αδελφότητα, με εξαιρετική προσπάθεια και μεράκι διοργάνωσε εκδήλωση όπου ο πρωτομάστορας της αναστήλωσης **Θανάσης Πόραβος** μίλησε με θέμα: «Το χτίσιμο του γεφυριού της Πλάκας».

Ο πρόεδρος της Αδελφότητας Δημήτρης Βασιλείου δήλωσε: «Μεγάλη ιστορική στιγμή για την Αδελφότητα μας! Ο πρωτομάστορας της αναστήλωσης του γεφυριού της Πλάκας, ο **Θανάσης Πόραβος** μας μίλησε στα μουσικά του χιτσίματος του γεφυριού! Το γιοφύρι κτίστηκε από τον πρωτομάστορα **Κωνσταντίνo Μπέκα** το 1866 και μια μεγάλη κα-

«Ξανακτίστηκε το γεφύρι!»

ταιγίδα το γκρέμισε τον Φλεβάρη του 2015. Από τον Γενάρη του 2020 στέκει πάλι αγέρωχο και περήφανο, χάρη στην εργασία πολλών ομάδων ανθρώπων!»

Την εκδήλωση παρακολούθησε ο πρόεδρος της ΠΣΕ **Μάκης Κιάμος** ο οποίος δήλωσε: «Νιώθω πραγματικά συγκλονισμένος από το μεγάλο αυτό τεχνικό κατόρθωμα. Και για το χτίσιμο της γέφυρας το 1866 και για την αναστήλωσή της. Η ΠΣΕ είχε πρωτοστατήσει στον αγώνα της αναστήλωσης του

γεφυριού και γι' αυτό θέλω να δώσω συγχαρητήρια στον πρωτομάστορα **Θανάση Πόραβο** για την προσφορά του και για τη σημερινή ενημέρωσή μας. Παράλληλα όμως να ευχαριστήσω όλους τους συντελεστές της αναστήλωσης και ιδιαίτερα τους αφανείς εργάτες - στυλοβάτες της όλης προσπάθειας. Το γεφύρι της Πλάκας έχει καταχωρηθεί πλέον ως οικογενειακό τεχνικό δημιούργημα»

ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΘΗΤΕΙΑΣ ΟΡΓΑΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ενημερωτική Επιστολή της ΠΣΕ προς όλα τα Σωματεία -Μέλη

Αγαπητοί συμπατριώτες,
Με το αρ. πρωτ. 3683/18-6-21 σας είχαμε κάνει γνωστό, ότι η θητεία οργάνων διοίκησης όλων των Σωματείων παρατάθηκε μέχρι 31-10-2021.

Σας ενημερώνουμε ότι μετά από παραστάσεις του ΔΣ της ΠΣΕ στις αρμόδιες αρχές με τον ψηφισθέντα νόμο 4850 (ΦΕΚ 208Α/5-11-2021) με το άρθρο 78, τροποποιήθηκε ως κατωτέρω το άρθρο 90 του ν. 4790/2021 (Α' 48) και παρατάθηκε η θητεία ως 31-12-2021:

«Άρθρο 90

Παράταση θητείας οργάνων διοίκησης

Η θητεία των διοικητικών συμβουλίων και των λοιπών καταστατικών οργάνων των πολιτιστικών, αθλητικών, φιλανθρωπικών και άλλων σωματείων και συλλόγων, που έχουν συσταθεί και λειτουργούν, σύμφωνα με τα άρθρα 78 και επ. του Αστικού Κώδικα, του Σώματος Ελλήνων Προσκόπων (Σ.Ε.Π.), που έχει συσταθεί με τον ν. 1066/1917 (Α' 268), των αθλητικών ενώσεων του άρθρου 10 του ν. 2725/1999 (Α' 121), καθώς και των επαγγελματικών οργανώσεων του ν. 1712/1987 (Α' 115), εφόσον έχει λήξει ή λήγει ενδύω βρίσκονται σε ισχύ τα έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 και εφόσον στο μεταξύ δεν έχουν διενεργηθεί ή δεν διενεργηθούν, σύμφωνα με τα άρθρα 89 του παρόντος ή 45 του ν. 4778/2021 (Α' 26), αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέων καταστατικών οργάνων, παρατείνεται, από την ημερομηνία λήξης της, έως την 31.12.2021.»

Το ΔΣ της ΠΣΕ εκτιμώντας ότι αρκετά σωματεία δεν θα είναι σε θέση να διενεργήσουν εκλογές, σύμφωνα με τις καταστατικές τους διαδικασίες στο διάστημα που απομένει ως 31-12-2021 λαμβανομένων υπόψη και των συνεχιζόμενων μέτρων κατά της πανδημίας, θα επανέλθει με νέο έγγραφο στον υπουργό για παράταση αναλόγως της εξέλιξης της πανδημίας.

Συνεπώς, αναδεικνύεται ως άκρως επείγουσα η ανάγκη ΟΛΑ ΤΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ (Ομοσπονδίες, Ενώσεις, αδελφότητες) των οποίων έχει λήξει η θητεία στη διάρκεια της πανδημίας και δεν έχουν κάνει εκλογές, να προκηρύξουν έως και την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, Παρασκευή 31 Δεκεμβρίου 2021 Γενική Συνέλευση και εκλογές σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού τους.

Δηλαδή το ΔΣ του σωματείου (Ομοσπονδία, ένωση, αδελφότητα) να συνέλθει μέχρι 31/12/21 και να συγκαλέσει Γενική Συνέλευση εντός μηνός από την δημοσίευση της πρόσκλησης.

Στην προκήρυξη της Γενικής Συνέλευσης πρέπει να αναφέρεται ρητά εκτός από την ημερομηνία και ώρα και ο χώρος και τα θέματα της ΓΣ. Επίσης να αναφέρεται ότι σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί απαρτία (50+1 των ταμειακά εντάξει μελών) η ΓΣ θα επαναληφθεί μετά από όσες μέρες ορίζει το καταστατικό. ΠΡΟΣΟΧΗ! Ορισμένα καταστατικά σωματείων προβλέπουν και 2 επαναλήψεις. Υπόδειγμα πρακτικού ΔΣ για την προκήρυξη των εκλογών στέλνουμε συνημμένα. Επίσης συνημμένα θα βρείτε και υπόδειγμα πρακτικού Γενικής Συνέλευσης.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Οι σχετικές διατάξεις του καταστατικού σας, που ίσως αναφέρουν ότι οι εκλογές γίνονται πχ κάθε 2 χρόνια τον Ιανουάριο είτε τον Μάιο κλπ δεν έχουν ισχύ στη συγκεκριμένη περίπτωση που έχει ήδη λήξει η θητεία των οργάνων και έχει παραταθεί με κυβερνητική απόφαση ως 31/12/21.

Η ανάγκη της δημοσίευσης της προκήρυξης των εκλογών μπορεί να καλυφθεί και με την ανάρτηση της στην ιστοσελίδα της ΠΣΕ, αρκεί να σταλεί στο email της ΠΣΕ (όχι στο facebook) μέχρι και τις 2 Ιανουαρίου 2022. Τα γραφεία της ΠΣΕ στην Κλεισθέωνος 15 και στην Γ' Σεπτεμβρίου 18 είναι στη διάθεση των σωματείων για τη διενέργεια της ΓΣ.

Τα μέλη του ΔΣ της ΠΣΕ και η γραμματεία της Συνομοσπονδίας θα είναι στη διάθεση σας για κάθε δυνατή βοήθεια.

Συνημμένα

(α) Το ΦΕΚ 208Α /2021

(β) Υπόδειγμα πρακτικού ΔΣ για την προκήρυξη των εκλογών και υπόδειγμα πρακτικού Γενικής Συνέλευσης.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
Χρυσόστομος (Μάκης) Χίτος - Κιάμος

Ο Γεν. Γραμματέας
Σωτήρης Κολιούσης

Πανηπειρωτική

Όργανο της
Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Κλεισθέωνος 15 105 52, Αθήνα
Τηλ.: 210 3241137-3243822 • Fax: 210 3243822e-mail: info@panepirotiki.com
Facebook: Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας
site: www.panepirotiki.com

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:
Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος,
Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ
από Συντακτική Επιτροπή:
Χρήστος Τούμπουρος • Μαρίνα Τζάκου
Κώστας Παπαπάνος • Κατερίνα Σχισμένου
• Γιώργος Μουσαγός

Επιτροπή Ύλης:
Χρήστος Τούμπουρος • Μαρίκα Γκόνη
Μαργαρίτα Μαραζοπούλου • Ελένη Κοντούλη
Αλέξανδρος Τσέκας

Η βία κατά των γυναικών είναι εκδήλωση των ιστορικά άνισων σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες. Οι σχέσεις αυτές έχουν οδηγήσει στην κυριαρχία των αντρών απέναντι στις γυναίκες, στις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών και στην παρεμπόδιση της πλήρους ανάπτυξής τους. Ουσιαστικά είναι μια επιτακτική εγκληματική πράξη που μηδενίζει οποιαδήποτε πολιτιστική παραγωγή και καταρρακώνει κάθε έννοια ανθρωπισμού. Γι' αυτό και η 25η Νοεμβρίου είναι η ημέρα η οποία έχει οριστεί από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, το 1991, ως η Διεθνής Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών.

Η βία κατά των γυναικών

Η ΠΣΕ με αφορμή την ημέρα αυτή εξέδωσε το ακόλουθο Δελτίο Τύπου.

«Η 25η Νοεμβρίου είναι η ημέρα η οποία έχει οριστεί από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, το 1991, ως η Διεθνής Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών.

Η απεχθέστατη αυτή πράξη καταργεί και διαλύει κάθε έννοια δικαιώματος και κάθε συζήτηση για ανθρωπινή υπόσταση και αναγνώριση της προσωπικότητας του ατόμου.

Το έγκλημα αυτό ασφαλώς είναι απόλυτα κατακριτέο.

Ο πολιτισμός κάθε λαού και κάθε κοινωνίας εξαρτάται και από τη θέση της γυναίκας. Τα περιστατικά έμφυλης βίας και γυναικοκτονίας που συντάραξαν τον τελευταίο καιρό την ελληνική κοινωνία προκαλούν αποτροπισμό και βαθύτατη θλίψη. Παράλληλα όμως προάγουν την ανησυχία και τον προβληματισμό για την αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων.

Ο προβληματισμός αυτός μας οδηγεί στα προληπτικά μέτρα που κυρίως αφορούν την

παιδική ηλικία. Η λειτουργία της οικογένειας στη βάση των δημοκρατικών αρχών, το παράδειγμα, η διδασκαλία από τους φορείς αγωγής, η ισότητα και η αναγνώριση της προσωπικότητας και περισσότερο το δικαίωμα στη ζωή κάθε ανθρώπου πρέπει να γίνει βίωμά τους. Από την άποψη αυτή η προσφορά των Συλλόγων-μελών της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας είναι μοναδική αφού μεταλαμπαδεύουν, και κάνουν κοινωνούς τους νέους, την παράδοση, τα ήθη και έθιμα και, γενικότερα, τον Ηπειρωτικό πολιτισμό.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας στηριζόμενη στις πατροπαράδοτες Ηπειρώτικες πολιτιστικές αξίες υψώνει τη φωνή της και τονίζει ότι η έμφυλη βία είναι στο χέρι μας να εξαλειφθεί. Είναι αναγκαίοτητα.

Χρέος και ωφελιά στην Ηπειρώτισσα γυναίκα που κράτησε στη ράχη της ζαλικά όλη την Ελλάδα. Στην Ελληνίδα. Πανανθρώπινο χρέος, αν θέλουμε "να λεγόμαστε άνθρωποι".»

Συμπληρώθηκαν φέτος 48 χρόνια από την «εξέγερση του Πολυτεχνείου», τον Νοέμβριο του 1973, από την κορυφαία αντιδικτατορική εκδήλωση που ουσιαστικά προανήγγειλε την πτώση της Χούντας των Συνταγματαρχών. ΑΘΗΝΑ 16 Νοεμβρίου 1973

*Ωραία παιδιά με τα μεγάλα μάτια σαν εκκλησίες χωρίς στασίδια
ωραία παιδιά δικά μας με τη μεγάλη θλίψη των ανδρείων
αψήφιστοι, όρθιοι στα Προπύλαια στον πέτρινο αέρα, έτοιμο χέρι, έτοιμο μάτι
πως μεγαλώνει το μπόδι, το βήμα κι η παλάμη του ανθρώπου*

Γιάννης Ρίτσος

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας για την εξέγερση του Πολυτεχνείου

Το Πολυτεχνείο δεν είναι απλά ένα ιστορικό γεγονός. Είναι σύμβολο. Σύμβολο αγώνα και πίστης στα δημοκρατικά ιδεώδη και στην αξία της ελευθερίας. Και συμβολίζει αυτό που ακριβώς φοβούνται οι δικτάτορες: Ο λαός μπορεί να οργανωθεί, να ξεφύγει από τη μοιρολατρία, να παλέψει, να επιβάλει λύσεις προς όφελός του. Όπως ακριβώς στο Πολυτεχνείο. Και κάτι ακόμη. Συμβολίζει την αγωνία τους μήπως το αυθόρμητο γίνει οργανωμένο. Γι' αυτό η διδαχή του Πολυτεχνείου είναι μοναδική.

Η ΠΣΕ εξέδωσε το ακόλουθο Δελτίο Τύπου.

«Η εξέγερση του Πολυτεχνείου, τον Νοέμβριο του 1973, ήταν η κορυφαία αντιδικτατορική εκδήλωση, στοιχειοθετημένη από το αγωνιστικό πάθος της νεολαίας και τη δημοκρατική συνείδηση του ελληνικού λαού.

Ήταν αληθινή η δημοκρατική και αποφασιστική αντίδραση του λαού κατά

της Χούντας των Συνταγματαρχών, η οποία την 21η Απριλίου 1967 είχε επιβάλει το στυγνό δικτατορικό καθεστώς.

Το Πολυτεχνείο συνιστά μέγιστη στιγμή αντίστασης του λαϊκού κινήματος και οποιοσδήποτε εορτασμός του είναι ανάγκη να διακρίνεται από την αγωνιστικότητα και τον έντονο προβληματισμό για την προκοπή του τόπου.

Γέννησε πρότυπα συμπεριφοράς, αυτοθυσίας και ήθους, χρήσιμα για την ειρηνική πολιτική ζωή.

Το Πολυτεχνείο δεν αφορά μόνο το παρελθόν. Αφορά και το παρόν αλλά και το μέλλον, γιατί η αντίσταση στη διάρκεια της δικτατορίας ήταν και παραμένει αναπόσπαστο τμήμα της δημοκρατικής συνείδησης της ελληνικής κοινωνίας.

Είναι μια διαρκής πράξη εγρήγορσης, γιατί σήμερα αδήριτη καθίσταται η ανάγκη να προσπαθούμε, να αγωνιζόμαστε και να μην εφησυχάζουμε, για να είμαστε βέβαιοι ότι ποτέ πια δεν θα αν-

Αντιπροσωπεία της ΠΣΕ καταθέτει στεφάνι στο Πολυτεχνείο

θίσει σ' αυτόν τον τόπο ο φασισμός.

Η ΠΣΕ χαιρετίζει τον αγώνα της νεολαίας για Ψωμί – Παιδεία– Ελευθερία και Εθνική Ανεξαρτησία.

Τη Δευτέρα 15 Νοεμβρίου 2021 αν-

τιπροσωπεία της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας μετέβη στο χώρο του Πολυτεχνείου, όπου κατέθεσε στεφάνι».

Η ΠΣΕ στην Έκθεση «ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΡΑΛΗΣ - Στη γενέτειρα»

4 Δεκεμβρίου 2021 – 6 Φεβρουαρίου 2022, Δημοτική Πινακοθήκη Άρτας «Γ. Μόραλης»

Ο Δήμος Αρταίων, στα πλαίσια των εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του '21 και η Εταιρεία Μελέτης, Έρευνας και Προβολής της Νεοελληνικής Τέχνης–Εργαστήριο Γιάννης Μόραλης συνδιοργανώνουν την έκθεση «**Γιάννης Μόραλης–Στη γενέτειρα**».

Η έκθεση τελεί υπό την αιγίδα της **Βουλής των Ελλήνων** και την υποστήριξη του **Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος, της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Ηπείρου, της Περιφέρειας Ηπείρου, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας και του Μ/Φ Συλλόγου «Σκουφάς».**

Η ιδιαίτερη πατρίδα του καλλιτέχνη, η Άρτα, υποδέχεται για πρώτη φορά έκθεση αφιερωμένη σ' εκείνον. Ο Γιάννης Μόραλης υπήρξε ένας από τους κορυφαίους Έλληνες εικαστικούς δημιουργούς του 20ού αιώνα, μια πολύπλευρη καλλιτεχνική προσωπικότητα – ζωγράφος, γλύπτης, χαράκτης, σκηνογράφος – που επηρέασε καθοριστικά το τοπίο της μεταπολεμικής τέχνης στην Ελλάδα τόσο με το έργο του όσο και με τη διδασκαλία του. Η έκθεση πραγματεύεται τη ζωή και το έργο του ζωγράφου, παρουσιάζοντας αντιπροσωπευτικά έργα από όλες τις περιόδους δημιουργίας του, ακόμα και από την παιδική του ηλικία. Ζωγραφικά έργα, σχέδια και χαρακτικά, μελέτες, προσχέδια, γλυπτά και κεραμικά αντικείμενα, εικονογραφήσεις βιβλίων και εξώφυλλα δίσκων αποτυπώνουν το εύρος της δημιουργίας του, καθώς και το ενδιαφέρον του για τις εφαρμοσμένες τέχνες. Προσωπικά αντικείμενα του Γιάννη Μόραλη, ψηφιακές εφαρμογές και εποπτικό υλικό πλαισιώνουν τα έργα τέχνης, ενισχύοντας τη βιωματική διάσταση της εμπειρίας του επισκέπτη, ο οποίος θα γνωρίσει τον καλλιτέχνη και άνθρωπο Γιάννη Μόραλη από

τα πρώτα του βήματα έως το τέλος της εικαστικής διαδρομής του. Τα έργα και το αρχειακό υλικό της έκθεσης ανήκουν στην οικογένεια Μόραλη. Αρκετά από τα έργα που θα εκτεθούν – ιδιαίτερα αυτά της πρώιμης περιόδου δημιουργίας του καλλιτέχνη –, καθώς και σχέδια, μελέτες και φωτογραφικό υλικό παρουσιάζονται στο κοινό για πρώτη φορά. Μια έκθεση φόρος τιμής στον ζωγράφο αλλά και στη γενέτειρά του, που προβάλλει τις αφητηρίες των καλλιτεχνικών του αναζητήσεων, τις εικαστικές του καταβολές, τη δημιουργική πορεία του και τη σύνδεσή του με το ευρύτερο καλλιτεχνικό γίγνεσθαι.

Λίγα λόγια για τον Γιάννη Μόραλη

Ο **Γιάννης Μόραλης**, υπήρξε ένας από τους κορυφαίους Έλληνες εικαστικούς καλλιτέχνες του 20ού αιώνα που επηρέασε καθοριστικά το τοπίο της μεταπολεμικής τέχνης στην Ελλάδα, τόσο με το έργο του, όσο και με τη διδασκαλία του. Η έκθεση πραγματεύεται τη ζωή και το έργο του ζωγράφου, παρουσιάζοντας χαρακτηριστικά έργα απ' όλες τις περιόδους δημιουργίας του, ακόμα και από την παιδική του ηλικία,

τα οποία δημιούργησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, την Άρτα. Ζωγραφικά έργα, σχέδια και χαρακτικά, μελέτες, μακέτες, γλυπτά, και κεραμικά αντικείμενα, εικονογραφήσεις βιβλίων και εξώφυλλα δίσκων αποτυπώνουν το εύρος της δημιουργίας του καλλιτέχνη, καθώς και το ενδιαφέρον του για τις εφαρμοσμένες τέχνες. Προσωπικά αντικείμενα του **Γιάννη Μόραλη**, ψηφιακές εφαρμογές, πλούσιο εποπτικό υλικό (κείμενα, επιστολές και φωτογραφίες από το οικογενειακό αρχείο του ζωγράφου) πλαισιώσουν τα έργα τέχνης, ενισχύοντας την εκπαιδευτική και βιωματική διάσταση της εμπειρίας του επισκέπτη, ο οποίος θα γνωρίσει τον καλλιτέχνη και άνθρωπο **Γιάννη Μόραλη** από τα πρώτα του βήματα έως το τέλος της εικαστικής διαδρομής του.

Η ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Συνεδρίασε το Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου, 29.11.2021.

Μεταξύ των άλλων θεμάτων ήταν: 'Συζήτηση σχετικά με την κατάσταση των δομών Υγείας στην Ήπειρο». Για το θέμα αυτό μίλησε ως εκπρόσωπος της ΠΣΕ, το μέλος του ΔΣ Αντώνης Κοντός, ο οποίος μεταξύ άλλων είπε και τα εξής:

«Σας ευχαριστώ κυρία Πρόεδρε για το βήμα που παραχωρείτε στην Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδος, την κορυφαία οργάνωση της αποδημίας που εκπροσωπεί περισσότερους από 450 Συλλόγους, Αδελφότητες και Ομοσπονδίες της αποδημίας, ώστε να ακούγεται η φωνή και να διατυπώνεται η γνώμη της στις συνεδριάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου Ηπείρου.

Παράλληλα σας μεταφέρω τους χαιρετισμούς του Προέδρου και όλων των μελών του Δ.Σ. της ΠΣΕ.

Το θέμα της Υγείας είναι σοβαρό και πολυσύνθετο. Στα πλαίσια όμως των δυνατοτήτων που μου παρέχει ο συγκεκριμένος χρόνος που έχω στη διάθεσή μου, θα προσπαθήσω να παρουσιάσω συγκεκριμένα προβλήματα που κατά τη γνώμη μου είναι δυνατόν να επιλυθούν άμεσα.

Την στιγμή αυτή βρίσκομαι στο ιατρείο μου και εμβολιάζω παιδιά, γονείς, γιαγιάδες και παππούδες κατά του covid 19. Με την εμπειρία που απέκτησα για τους συγκεκριμένους εμβολιασμούς, κρίνω πως είναι πολύ εύκολο να γίνει ο εμβολιασμός, πόρτα – πόρτα, στους εναπομείναντες γέροντες στα χωριά μας, που δεν μπορούν να μετακινηθούν, και να μεταβούν στα διάφορα εμβολιαστικά κέντρα!

Θα πρέπει λοιπόν η Δν.Υ.ΠΕ, σε συνεργασία με την "Βοήθεια στο Σπίτι" των Δήμων, να μεταβεί και να εμβολιάσει στα χωριά μας τους ηλικιωμένους που δεν μπορούν να μετακινηθούν. Αυτό είναι ανάγκη να γίνεται κάθε χρόνο και με τα άλλα εμβόλια, όπως για παράδειγμα με το εμβόλιο της γρίπης!

Επίσης, θα πρέπει να στελεχωθούν τα Κέντρα Υγείας με νοσηλευτικό και

ιατρικό προσωπικό. Γνωρίζω πολύ καλά πως η Περιφέρεια δεν μπορεί να κάνει προσλήψεις, γνωρίζω όμως πως ο κ. Περιφερειάρχης έχει τον τρόπο και την δύναμη να ασκήσει πιέσεις στους αρμόδιους υπεύθυνους για να γίνουν οι αναγκαίες προσλήψεις!

Είναι απαράδεκτο κ. Πρόεδρε, και να με συγχωρήσετε για την έκφραση, σε Κέντρο Υγείας, που είναι μάλιστα και εμβολιαστικό κέντρο, να υπάρχουν μόνον 7 νοσηλεύτριες, να αναγκάζονται κάνουν διπλοβάρδιες και επόμενο είναι να εξαντλούνται σωματικά.

Κάποια ασθενοφόρα θέλουν αντικατάσταση γιατί, κυριολεκτικά, είναι σαράβαλα! Είδα πως ο κ. Περιφερειάρχης γνωρίζει το θέμα και μάλιστα έχει δρομολογηθεί η λύση για το ασθενοφόρο του Κ.Υ. Βουργαρελίου

Το Καλοκαίρι τα χωριά μας κατακλύζονται από τους ετεροδημότες, ιδιαίτερα τώρα που έχει γίνει και η Ιόνια Οδός. Θα αισθάνονται όλοι τους μεγαλύτερη ασφάλεια, όταν γνωρίζουν πως τα Κέντρα Υγείας είναι άρτια επανδρωμένα.

Θα πρέπει σε κάθε χωριό να υπάρχει και ένας τουλάχιστον απινιδωτής, είναι πανεύκολος στη χρήση και σώζει ζωές.

Μού έκανε εντύπωση όταν το καλοκαίρι πέρασα από το Αγροτικό Ιατρείο Πηγών, όπου είχα υπηρετήσει και ως αγροτικός γιατρός, και είδα απέξω, πάνω στον τοίχο να υπάρχει ένα κουτί και να έχει μέσα έναν απινιδωτή, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αμέσως σε κάποιο επείγον περιστατικό!

Μακάρι αυτό να γίνει σε όλα τα αγροτικά ιατρεία, ή έστω και έξω από ένα κεντρικό καφενείο του κάθε χωριού.

Αυτά θεωρώ πως είναι μερικά από τα φλέγοντα προβλήματα, άμεσης επίλυσης. Ευχαριστώ και πάλι για την πρόσκληση και σας περιμένουμε να βρεθούμε όλοι μαζί, σε λίγες μέρες, στο Ζάππειο, στην έκθεση που διοργανώνει η Περιφέρεια με τον τίτλο "Κερνάμε Ήπειρο". Καλώς να ανταμώσουμε!>

ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΜΑΣ ΕΠΑΝΑΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ

Με μεγάλη προσοχή και απόλυτη εφαρμογή των μέτρων που ορίζουν τα υγειονομικά πρωτόκολλα, οι σύλλογοί μας άρχισαν την ουσιαστική δραστηριοποίησή τους. Το Ηπειρώτικο μεράκι και η θέληση κοινωνικής προσφοράς κυριαρχούσαν πάντοτε στην ψυχή του Ηπειρώτη και της Ηπειρώτισσας.

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

Έμπλεοι εμπειριών και συγκινήσεων επέστρεψαν οι εκδρομείς από την ημερήσια θεματική εκδρομή που πραγματοποίησε ο Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών την Κυριακή, 7 Νοεμβρίου 2021, με προορισμούς στην Π.Ε. Ιωαννίνων και σκοπό την γνωριμία με την τέχνη.

Πρώτος σταθμός το **μουσείο σύγχρονης τέχνης «Θεόδωρος Παπαγιάννης»** στο γραφικό χωριό Ελληνικό Ιωαννίνων, όπου μας υποδέχτηκε ο ίδιος ο καλλιτέχνης. Μέσα από μια προσωπική ξενάγηση τόσο στον γεμάτο γλυπτά εξωτερικό χώρο του μουσείου όσο και στο εσωτερικό αυτού, τα μέλη και οι φίλοι του Συλλόγου μας βρήκαν την ευκαιρία να ανακαλύψουν πτυχές της γλυπτικής και να «ξεκλειδώσουν» ο καθένας με τον δικό του τρόπο τη σημειολογία και τα νοήματα των δημιουργημάτων του Θεόδωρου Παπαγιάννη, τα οποία μιλούν για το περιβάλλον, την οικολογία και την Ήπειρο και μας διδάσκουν για όλα όσα την έχουν κάνει σεβαστή στον κάθε Έλληνα που ακούει το όνομά της. Η συνάντησή μας ολοκληρώθηκε μέσα σε κλίμα συγκίνησης, καθώς αποδόθηκε στον εξωτερικό χώρο και μπροστά στον καλλιτέχνη το τραγούδι «Ξενιτεμένο μου πουλί», από μέλη του πολυφωνικού σχήματος και του χορωδιακού τμήματος «τα τραγούδια της παρέας» του Συλλόγου μας. Η εν λόγω συνάντηση αποτέλεσε το επιστέγασμα της γνωριμίας και της επικοινωνίας μας με τον ίδιο τον Καλλιτέχνη και την τέχνη του, καθώς το Δεκέμβριο του 2019 ο Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών σε ειδική εκδήλωση τίμησε τον παγκοσμίου βεληνεκού γλύπτη για το σύνολο του έργου του και την ανεκτίμητη ευεργεσία του στην Ήπειρο. Όπως χαρακτηριστικά τόνισε ο Πρόεδρος του ΠΣΠ, **κ. Χάιδας Αλέξανδρος** «μονάχα τυχερός μπορεί να αισθάνεται όποιος ξεναγείται από τον ίδιο τον Θ. Παπαγιάννη, διότι αυτομάτως γίνεται κοινωνός και πρεσβευτής της τέχνης του».

Ακολούθησε σύντομη επίσκεψη στην ανδρική **Ιερά Μονή Παναγίας Τσοκάς**, όπου βρήκαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε λεπτομερώς την ιστορία της εν λόγω μονής, να θαυμάσουμε τις αγιογραφίες στο καθολικό αυτής, αλλά και να απολαύσουμε την εκπληκτική θέα «στο μπαλκόνι του Αράχθου» από ύψος 760 μέτρων.

Επόμενος και τελικός σταθμός της εκδρομής το **μουσείο Αργυροτεχνίας** στο δυτικό προμαχώνα της ακρόπολης του Κάστρου των Ιωαννίνων. Η θεματική του πραγματεύεται την τεχνολογία της αργυροχοσίας κατά την προβιομηχανική περίοδο, εστιάζοντας στην περιοχή της Ηπεί-

Ο Θεόδωρος Παπαγιάννης «ξεναγεί» τους επισκέπτες-Ηπειρώτες της Πάτρας

ρου. Στο δεύτερο επίπεδο του μουσείου παρουσιάζεται η συλλογή έργων ηπειρώτικης αργυροχρυσοχοσίας από τον 18ο έως τον 20ό αιώνα. Κομψοτεχνήματα με περίτεχνες λεπτομέρειες, όπως κοσμήματα, πόρπες, όπλα και πολεμική εξάρτηση, ασημικά του σπιτιού και προσωπικά είδη είναι μερικά από τα αντικείμενα της συλλογής. Επίσης, απολαύσαμε και την περιοδική έκθεση με τίτλο «ΕΠΑΝΑΧΥΣΤΑΣΗ '21: ΗΠΕΙΡΟΣ», που παρουσιάζουν το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς και το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο.

Διδασκαλία από τους «Εθελοντές-Σαμαρείτες»

Σαμαρείτες-Διασώστες του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού που ανταποκρίθηκαν άμεσα στο αίτημά και ειδικότερα, τους **Δημήτρη Χαλιώτη**, Αρχηγό Τμήματος-Εκπαιδευτή Πρώτων Βοηθειών-Ναυαγοσωστικής, **Δημήτρη Μπούσια**, Εκπαιδευτή Σαμαρείτη-Ναυαγοσωστή, **Βασιλική Κουτρομάνου**, Εκπαιδευτριά Ναυαγοσωστικής για την υποδειγματική εκπαιδευτική διδασκαλία.

Μαθήματα πρώτων βοηθειών

Με απόλυτη επιτυχία ολοκληρώθηκε στο «Σπίτι του Ηπειρώτη» το απόγευμα του Σαββάτου, 27 Νοεμβρίου 2021, εκπαιδευτικό εργαστήριο- workshop Πρώτων Βοηθειών από το Τμήμα Εθελοντών Σαμαρειτών Διασωστών & Ναυαγοσωστών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού-Παράρτημα Πατρών. Με το εν λόγω εργαστήριο δάσκαλοι, υπεύθυνοι και μέλη τμημάτων, καθώς και μέλη του Δ.Σ. του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών βρήκαν την ευκαιρία έπειτα από επίδειξη-εκτέλεση να μάθουν τις τεχνικές της Κόρπα, της Πνιγμονής και της θέσης Ανάνηψης. Το γεγονός της εισόδου και δραστηριοποίησης δεκάδων ατόμων στο χώρο πολιτιστικών και εκπαιδευτικών λειτουργιών του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών (τουλάχιστον κατά την περίοδο της κανονικότητας), όπως, επίσης, οι καταστάσεις που είναι δυνατόν να αντιμετωπίσει κανείς στο οικογενειακό, επαγγελματικό και ευρύτερο περιβάλλον του καθημερινά, εύκολα μας κάνουν να αντιληφθούμε τη σημαντικότητα των γνώσεων και των δεξιοτήτων Πρώτων Βοηθειών που έλαβαν και αντίστοιχα ανέπτυξαν οι ως άνω συμμετέχοντες, τηρουμένων των υγειονομικών πρωτοκόλλων.

Το Δ.Σ. του συλλόγου ευχαριστεί θερμά τη διεύθυνση και τους

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ ΚΑΛΑΜΑ Συνάντηση για ζωτικής σημασίας θέματα με τον υφ. Περιβάλλοντος

Κατόπιν σχετικού αιτήματος της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Καλαμά, πραγματοποιήθηκε στις 23/11/21 συνάντηση του Υφ. Περιβάλλοντος κ. Γιώργου Αμυρά με τον Αντιπρόεδρο της Ομοσπονδίας κ. Αθανάσιο Τσεκούρα.

Τα ζωτικής σημασίας προβλήματα που απασχολούν την περιοχή μας και τέθηκαν στον υφυπουργό είναι τα ακόλουθα:

1. Δημοτική συγκοινωνία Δήμων Πωγωνίου και Ζίτσας. Καθημερινή εξυπηρέτηση όλων των χωριών για πρόσβαση σε αγορές και ιατρικές δομές.
2. Ενίσχυση με υγειονομικό προσωπικό των Κέντρων Υγείας Βουτσάρη και Δελβινάκιου.
3. Πρόταση για αναγκαστικό αναδασμό από τους Δήμους και εξεύρεσης καλλιεργήσιμων εκτάσεων για βιολογικά προϊόντα και αρωματικά φυτά.
4. Πρόταση διαχειριστικής μελέτης ξύλευσης των δασών με σκοπό την ανανέωση της χλωρίδας και την αποδοτικότερη εισροή εσόδων στους Δήμους.
5. Διάνοιξη σημείων στον ποταμό Καλαμά με σκοπό την χερσαία και εναέρια πρόσβαση για ανεφοδιασμό νερού με σκοπό την αντιπυρική προστασία.
6. Συντήρηση του οδικού επαρχιακού δικτύου και ενημέρωση για τα επικίνδυνα σημεία προσβασιμότητας, σε αρκετά χωριά της περιοχής (π.χ. Σουλόπουλο, Αετόπετρα, Λάβδανη, Κεράσσοβο Πωγωνίου κ.α.).
7. Έγινε αναφορά στον Βιολογικό Ιωαννίνων, στην ρύπανση του Καλαμά και στη διάθεση της λυματολάσπης από την ΔΕΥΑΙ.
8. Έγινε αναφορά για το πρόβλημα στον ΧΥΤΑ Ελληνικού και στο εργοστάσιο επεξεργασίας στερεών αποβλήτων όπου μέσω του παραποτάμου της Τύριας μεταφέρονται τα λύματα στον Καλαμά.
9. Έγινε πρόταση για προσπάθεια ανάπτυξης του θρησκευτικού, ιστορικού, αγροκτηνοτροφικού τουρισμού, στην ευρύτερη περιοχή μέχρι το όρος Μουργκάνω ως ενιαία ενότητα.

Παράλληλα, στα πλαίσια της ενημέρωσής μας, αναφέρθηκε η πρόθεση του Υπουργείου Περιβάλλοντος και η προετοιμασία σχεδίου νόμου σχετικά με τους δασικούς χάρτες, έτσι ώστε μετά την υπαγωγή των Δασαρχείων στο Υπ. Περιβάλλοντος, οι δασωμένες εκτάσεις να επανέλθουν στην πρότερη κατάσταση ιδιοκτησίας, όπως αυτή αποτυπώνεται στις αεροφωτογραφίες του 1945 ή του 1960.

Ο υφυπουργός, γνωρίζοντας από παλαιότερη ενημέρωση αρκετά από τα χρόνια προβλήματα που τέθηκαν εκ νέου, έδωσε την υπόσχεση να ασχοληθεί με την επίλυσή τους, για την αναβάθμιση της περιοχής.

Ο Υφ. Περιβάλλοντος Γιώργος Αμυράς με τον Αντιπρόεδρο της Ομοσπονδίας

Η παράταση θτείας των Σωματείων – Αδελφοτήτων

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ) με επείγουσα ανακοίνωσή του (ενημέρωσε τα Σωματεία μέλη της Συνομοσπονδίας (Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια, Ομοσπονδίες, Ενώσεις, Συλλόγους, Αδελφότητες) για τη νέα παράταση της θτείας των οργάνων διοίκησης μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2021. Ως εκ τούτου αναδεικνύεται άκρως επείγουσα η ανάγκη **ΟΛΑ ΤΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ**, Ομοσπονδίες, Ενώσεις, αδελφότητες, των οποίων έχει λήξει η θτεία στη διάρκεια της πανδημίας και δεν έχουν κάνει εκλογές, να **προκηρύξουν** έως και την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, Παρασκευή 31 Δεκεμβρίου 2021 Γενική Συνέλευση και εκλογές σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού τους. Ήδη τα Σωματεία μας προκηρύσσουν εκλογές. Πολλά πραγματοποιήσαν εκλογές και συγκροτήθηκαν σε σώμα τα νέα Διοικητικά Συμβούλια.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ-ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ-ΡΑΦΗΝΑΣ-ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ- Εκλογή Δ.Σ.

Συγκροτήθηκε σε σώμα το Δ.Σ. της Αδελφότητας **Ηπειρωτών Μαραθώνος Νέας Μάκρης Ραφήνας Πικερμίου που προήλθε από τις εκλογές 17. 10.2021.**
Πρόεδρος : **Βασιλείου Δημήτριος**

Αντιπρόεδρος : **Πανταζής Ιωάννης**
Γραμματέας : **Στασινού- Χάρντεν**
Συριδούλα
Ταμίας : **Γιωτάκης Κωνσταντίνος**
Μέλη:

–Μανούσου Αικατερίνη
–Φωτόπουλος Κωνσταντίνος
–Καμπιώτης Θωμάς
–Μανούσης Αλέξανδρος
–Πανταζή Ευαγγελία

Εκπρόσωποι ΠΣΕ
Βασιλείου Δημήτριος
Αλετρά Βασιλική
Φωτόπουλος Κωνσταντίνος

Μέλη της Αδελφότητας, με το σύνθημα: «Η καλύτερη εθελοντική ομάδα!!!» συμμετείχαν στον 38ο Μαραθώνιο 15.11.2021

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ «Η ΤΣΟΥΚΑ» Συγκροτήθηκε σε σώμα το Δ.Σ. της Αδελφότητας

Πρόεδρος: **Ιωάννης Δημ. Οικονόμου**
Αντιπρόεδρος: **Αθηνά Δήμου Διαμάντη**
Γεν. Γραμματέας: **Νίκος Β. Παπαϊωάννου**
Ταμίας: **Βασίλης Παπαϊωάννου**
Μέλη: **Εύη Μάμαλη, Απόστολος Παπαδημητρίου και Άννα Τριανταφύλλου**
Αντιπρόσωποι για την ΠΣΕ
Μαρία Καραγιώργου, Βασίλης Παπαϊωάννου και
Αθηνά Δήμου Διαμάντη

Η μονή Τσοούκας στο Ελληνικό

Συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο ΔΣ της Ένωσης Ηπειρωτών Ιλίου, μετά από τα αποτελέσματα των εκλογών, της 24.10. 2021.

Πρόεδρος: **Μαρτίνης Γιάννης**
Αντιπρόεδρος: **Δάλλας Τάκης - Δημήτρης**
Γενικός Γραμματέας: **Γκόνη Μαρίκα**
Ταμίας: **Βελλιώτης Δημήτριος - Σταμάτης**

ΕΝΩΣΗ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΙΛΙΟΥ

Έφορος Πολιτισμού: **Ρούτ' Έφη**
Ειδικός Γραμματέας: **Νεστούρης Ευάγγελος**
Μέλη: **Γκόνης Χρήστος, Γκόγκος Κωνσταντίνος**

Εκπρόσωποι στην ΠΣΕ
Ρούτ' Έφη, Γκόνη Μαρίκα, Γκόνης Χρήστος

Στις εκδηλώσεις της Ένωσης κυριαρχούν πάντα τα νιάτα!

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΖΩΓΡΑΦΟΥ «Η ΗΠΕΙΡΟΣ»

Στο πλαίσιο εκλογών που διεξήχθησαν μεταξύ των μελών του Συνδέσμου Ηπειρωτών Ζωγράφου «Η ΗΠΕΙΡΟΣ» και κατόπιν συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα:

Για το Διοικητικό Συμβούλιο:

Πρόεδρος – Γκούμας Αλέξανδρος
Α' Αντιπρόεδρος – Παπακωνσταντίνου Νικόλαος
Β' Αντιπρόεδρος – Τάσσης Γεώργιος

Γεν. Γραμματέας: **Γαλαζούλα Ειρήνη**
Ειδικός Γραμματέας: **Γρίβα Γεωργία συζ. Κ. Γιαγκάκου**
Ταμίας: **Σπύρου Αλέξανδρος**
Έφορος Δημοσίων Σχέσεων: **Νούσης Χρήστος**
Α' Μέλος : **Τσουκαλά Σοφία**
Β' Μέλος : **Νάνος Κωνσταντίνος**

Ως αντιπρόσωποι του Συνδέσμου για την Πανηπειρωτική:

Γκούμας Αλέξανδρος
Παπακωνσταντίνου Νικόλαος
Τάσσης Γεώργιος
Για την Εξελεγκτική Επιτροπή:
Γεωργίου Γεώργιος
Μπαλωμένος Αλέξανδρος – Ιωάννης
Μπατσούλης Χρυσόβαλάντης

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Μετά την ψηφοφορία η αναμνηστική φωτογραφία

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Αγίας Παρασκευής Κόνιτσας έχει ως ακολούθως:
Πρόεδρος: **Ελένη Σιάφη**
Αντιπρόεδρος: **Γιάννης Γαλάνης**
Γεν. Γραμματέας: **Γεώργιος Αθ. Σιάφης**

Ο Νίκος Φιλιππίδης σταυροδοτεί

Ταμίας: **Φώτης Βάιλας**
Μέλος: **Ειρήνη Κωτούλα**
Εκπρόσωποι στην ΠΣΕ
Ελένη Σιάφη, Ιωάννης Γαλάνης, Φώτης Βάιλας

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΑΛΟΝΙΚΙΩΤΩΝ

Συγκροτήθηκε σε σώμα το Διοικητικό Συμβούλιο, που προήλθε από τις εκλογές 19.11.2021, της Αδελφότητας ΣΑΛΟΝΙΚΙΩΤΩΝ.

Πρόεδρος: **Μπέσης Θεοφάνης του Θεοδώρου**
Αντιπρόεδρος: **Τσακίρης Δημήτριος του Σταύρου**
Γεν. Γραμματέας: **Μπέσης Νικό-**

λαος του Αηδώνη
Ταμίας: **Μπέσης Δημοσθένης του Θεοδώρου**
Μέλη: **Αλεξίου Αριστείδης του Λάμπρου, Μπότος Κωνσταντίνος του Ευαγγέλου, Τσακίρη Μαριλένα του Κωνσταντίνου**
Εξελεγκτική Επιτροπή
Χήτος Κιάμος Χρυσόστομος του

Λάμπρου, Τσακίρης Κωνσταντίνος του Σπυρίδωνα, Μπέση Ελένη του Νικολάου
Αντιπρόσωποι για την ΠΣΕ
Μπέσης Θεοφάνης του Θεοδώρου, Μπότος Κωνσταντίνος του Ευαγγέλου, Τσακίρη Μαριλένα του Κωνσταντίνου

ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ

Μετά τις εκλογές που έγιναν στις 31 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε, 11.11.2021, η συγκρότηση σε σώμα του ΔΣ του Συλλόγου Ηπειρωτών Χαϊδαρίου «ΔΩΔΩΝΑΙΩΝ ΦΩΣ».

Πρόεδρος: **Δημήτρης Σούκης**
Αντιπρόεδρος: **Τζένη Μπέτσι**
Γραμματέας: **Ιουλιέτα Παπαμικαήλ**
Αν. Γραμματέας: **Κρανιώτη-Μόσχου Φωτεινή**
Ταμίας: **Βαίτσα Τσαμπαλά**
Υπεύθυνος εκδηλώσεων & Τμημάτων:
Δημήτρης Λιόντος

Υπεύθυνος Νεολαίας:
Βασίλης Κίτσος
Για την Εξελεγκτική Επιτροπή
Αικατερίνη — Μαρία Σούκη, Κυρίμης Κωνσταντίνος, Κρανιώτη Γεωργία
Αντιπρόσωποι για την Πανηπειρωτική
Δημήτρης Σούκης, Φωτεινή Κρανιώτη Μόσχου, Γρηγόρης Κρυστάλλης

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΓΛΥΦΑΔΑΣ

Συγκροτήθηκε σε σώμα το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Ηπειρωτών Γλυφάδας «Η ΠΙΝΔΟΣ» που προήλθε από τις αρχαιρεσίες της 24.10.2021.

Πρόεδρος: **Τάσος Κατοπόδης**
Αντιπρόεδρος: **Λάμπρος Βασιλείου**
Γενικός Γραμματέας: **Σταύρος Σμπόνιας**
Ταμίας: **Μαίρη Δασκαλάκη**
Έφορος: **Κώστας Παπαγερασίμου**
Μέλος Δ.Σ. με καθήκοντα Αναπληρωτή Ταμία: **Κώστας Πιτιδής**
Μέλος Δ.Σ. με καθήκοντα συμβούλου Διοικητικής Μέριμνας: **Βασίλης Μπουρογιάννης**

Εξελεγκτική Επιτροπή
Κώστας Κατωπόδης
Μαρία Νουτσοπούλου
Φωτεινή Σιούτη
Εκπρόσωποι στην Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας
Γεράσιμος Ζωΐδης
Τάσος Κατοπόδης
Σταύρος Σμπόνιας

Μετά τις εκλογές που έγιναν στις 20 Οκτωβρίου 2021 το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: **Λιούκας Ιωάννης**
Αντιπρόεδρος: **Σκουτέλας Κωνσταντίνος**
Γεν. Γραμματέας: **Σκουτέλα Ευθαλία**
Αναπληρωτής Γεν. Γραμματέας: **Νάκης Δημήτριος**
Ταμίας: **Λακοπούλου Αλεξάνδρα**
Μέλη: **Κουτσούκης Αλέξανδρος** (υπεύθυνος για τη νεολαία)
Ντάσκα Ιωάννης
Αναπληρωματικό μέλος
Παππάς Νικόλαος

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΘΕΩΔΩΡΙΑΝΩΝ ΑΡΤΑΣ

Τα Θεοδώριανα «σκαρφαλωμένα» στα Τζουμέρκα

Αντιπρόσωποι για την ΠΣΕ
Λιούκας Ιωάννης, Νάκη Μαρία, Νάκης Ιωάννης

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΚΡΑΨΙΤΩΝ (Κράψη-Ανατολική-Δρίσκος)

Από παλιότερη εκδήλωση της Αδελφότητας

Συγκροτήθηκε σε σώμα το ΔΣ την Τρίτη 2.11.2021 το ΔΣ της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΚΡΑΨΙΤΩΝ που

προήλθε από τις αρχαιρεσίες που διενεργήθηκαν την 31^η Οκτώβρη 2021.

Πρόεδρος: **Ελένη Χ. Καντζέλη**
Αντιπρόεδρος: **Ηλίας Μ. Καντζέλης**
Γενικός Γραμματέας: **Θωμάς Η. Ζαρμπαλάς**
Ταμίας: **Μαρία Ι. Μέλλου**
Έφορος Πολιτισμού: **Δανάη Α. Σιακαμπένη**
Έφορος Δημοσίων Σχέσεων: **Γεώργιος Ι. Καντζέλης**
Μέλος: **Βασιλική Ν. Μπαλαμάτσια**
Εκπρόσωποι για την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας σύμφωνα με πρακτικό ΔΣ Αρ.304/2021 ορίστηκαν: **Ελένη Καντζέλη, Δανάη Α. Σιακαμπένη, Ηλίας Μ. Καντζέλης**

ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο ΔΣ του πολιτιστικού περιβαλλοντικού συλλόγου Ηπειρωτών Αγίας Παρασκευής «Ο Πύρρος» μετά τις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν στις 10/ 10/2021! Σας θέλουμε δίπλα μας στην προσπάθεια του συλλόγου μας να λάβει μέρος στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης μας!

Πρόεδρος: **Τσεκούρα Γεωργία**
Αντιπρόεδρος: **Ραδής Νίκος**
Γραμματέας: **Ιωαννίδου Σοφία**
Ταμίας: **Γκιόλια Θεοδώρα**
Αναπληρωτής: **Ρούκος Χάρης**
Μέλη:
Ιωάννου Βασίλω
Φλωράκης Νίκος
Αντιπρόσωποι για την ΠΣΕ
Αντώνης Κοντός, Ζυγούρης Ευάγγελος και Μέγας Σωκράτης

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Η Βούρμπιανη, είναι ένα από τα περίφημα Μαστοροχώρια, τα χωριά των διάσημων μαστόρων της Ηπείρου

Ο Σύνδεσμος Αθηνών της Κοινότητας Βούρμπιανης της Ηπείρου, μετά από εκλογές που διενήργησε στην Αθήνα, στα γραφεία της ΠΣΕ στις 24/10/2021, οδήγηθηκε στη σύσταση του νέου Δ.Σ σε σώμα. Το νέο Δ.Σ αποτελείται:
Πρόεδρος: **Αναστασία Κοντούλη**
Αντιπρόεδρος: **Βασιλική Τσούκα – Μπακάλη**
Γενικός Γραμματέας: **Ελένη Κοντούλη**
Ταμίας: **Έρση Σωτηρίου**
Μέλη: **Μιχάλης Γιώσης, Παναγιώτης Ευθυμίου, Μαριάνθη Τώνη**
Αντιπρόσωποι στην ΠΣΕ
Νατάσα Κοντούλη, Έρση Σωτηρίου, Βασιλική Τσούκα – Μπακάλη

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

Σούλι και Σουλιωτοχώρια αξίζουν ένα καλύτερο αύριο

Ελάχιστα έγιναν από όσα εξήγγειλε πέρσι η κυβέρνηση για την ανάδειξη του ιστορικού τόπου του Σουλίου, με αφορμή την επέτειο των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821

Γράφει ο Λάμπρος Τόκας

Φέτος, συμπληρώνονται 200 χρόνια, από την 25η Μάρτη που άρχισε η Επανάσταση του 1821 και 218 χρόνια από την 12η Δεκέμβρη το 1803, όταν οι Σουλιώτες, αναγκάστηκαν να συνθηκολογήσουν με τον Αλή Πασά και να αποχωρήσουν από το αδούλωτο και ανυπότακτο- Σούλι για την Πάργα και τα Εφτάνησα, το Ζάλογγο και την Άρτα (Σέλτσο). Παρά τη μεγάλη συμβολή που είχαν οι Σουλιώτες στην εξέγερση των Ελλήνων, ο ιστορικός τόπος του Σουλίου και τα Σουλιωτοχώρια- 200 χρόνια μετά την Επανάσταση του 1821- συνεχίζουν να βιώνουν συνθήκες ερήμωσης και εγκατάλειψης, με ευθύνη όλων των μέχρι σήμερα κυβερνήσεων και άλλων αρμόδιων φορέων της Πολιτείας. Φτάσαμε, μάλιστα, στο σημείο-εκτός από τις ατεκμηρίωτες απόψεις ότι δόθηκε το Σούλι πρωτοκατοικήθηκε από Αλβανούς (!) αφού οι Σουλιώτες μιλούσαν και την αλβανική γλώσσα- να διοργανωθεί και Διεθνές Συνέδριο για τον Τουκαλβανό τύραννο των Σουλιωτών Αλή Πασά!

Είναι γνωστό πως η ευρύτερη περιοχή του ηρωικού Σουλίου έχει αφεθεί, στην τύχη της και στο έλεος του ...θεού! **Η επίσημη Πολιτεία και οι αρμόδιοι φορείς της, θυμούνται το Σούλι- που στην εποχή της τουρκοκρατίας ήταν ακροπύργιο της ελευθερίας-** στις ετήσιες εκδηλώσεις που γίνονται την τελευταία Κυριακή του Μάη. Οι εκδηλώσεις αυτές, είναι αφιερωμένες στον αγώνα και τις θυσίες των Σουλιωτών, με αποκορύφωμα **την ανατίναξη της αποθήκης στο Κούγκι από τον Καλόγερο Σαμουήλ.** Δυστυχώς, αντί για την ανάδειξη της ιστορικής περιοχής με έργα που θα πρόβαλαν τα πάντα επίκαιρα- μνημύματα που εξέπεμπαν οι αγώνες των Σουλιωτών για την ελευθερία και την εθνική ανεξαρτησία, **οι κυβερνώντες προωθούν έργα που οδηγούν στην υποβάθμιση της ιστορικής περιοχής, όπως η εγκατάσταση ανεμογεννητριών στις βουνοκορφές του Σουλίου, οι μονάδες βιομάζας δίπλα στον μυθικό Αχέροντα κλπ.**

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος, πραγματοποιήθηκαν στο Σούλι οι καθιερωμένες- αυτή τη φορά ήταν λιτές- εορταστικές εκδηλώσεις, με τους οποίους η επίσημη Πολιτεία τίμησε τους ηρωικούς αγώνες των Σουλιωτών για την ελευθερία και την εθνική ανεξαρτησία. Στις φετινές εκδηλώσεις, οι εκπρόσωποι των επίση-

μων φορέων της Πολιτείας που επισκέφτηκαν το Σούλι (την Κυριακή 30 Μάη) με επικεφαλής την Πρόεδρο της Δημοκρατίας **Κατερίνα Σακελλαροπούλου,** διαπίστωσαν με τα ίδια τους τα μάτια την ζοφερή πραγματικότητα που βιώνει αυτός ο ιστορικός τόπος. Δυστυχώς, τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821, βρίσκουν τα μνημεία του έndoξου Σουλίου να καταρρέουν, τα χωριά του να ερημώνουν και τις υποδομές του να παραμένουν υποτυπώδεις, **γεγονός που αναιρεί κάθε προοπτική ανάπτυξης του τόπου και υπονομεύει τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ελάχιστα εναπομεινάντων κατοίκων.**

Το Σούλι είναι διατηρητέος οικισμός της Θεσπρωτίας με λιγοστά πετρόκτιστα σπίτια αξιόλογης αρχιτεκτονικής και συγκοιτάται στους σημαντικότερους τόπους ιστορικής μνήμης της πατρίδας μας. Αποτελεί την πιο ιστορική περιοχή της Κεντρικής Ηπείρου, καθώς οι Σουλιώτες τόσο με τις πολεμικές τους ικανότητες όσο και με την ευφυΐα τους, κατάφεραν να ξεχωρίσουν στους αγώνες που έγιναν για την απελευθέρωση της Ελλάδας. Σύμφωνα με την επικρατέστερη εκδοχή, οι πρώτοι κάτοικοι του Σουλίου, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή μεταξύ του 16ου και των αρχών του 17ου αιώνα, προσπαθώντας να απαλλαγούν από την καταπίεση των Τουρκαλβανών. Σταδιακά σχηματίστηκαν 4 οικισμοί, το γνωστό τετραχώρι **Σούλι, Σαμωνίβα, Κιάφα, Αβα-**

ρίκος. Στη συνέχεια, καθώς αυξανόταν ο αριθμός των κατοίκων, που ήθελαν να αναπνέουν τον αέρα της ελευθερίας και να απαλλαγούν από την καταπίεση των Τουρκαλβανών, προστέθηκαν άλλα 7 χωριά (εφταχώρι). Το εφταχώρι (**Τσεκούρι, Αλποχώρι, Παλιοχώρι, Γκονάλα, Περιχάτι, Βίλια και Κοντάντες**) μαζί με το τετραχώρι, συγκρότησαν την περιώνυμη Ομοσπονδία των χωριών του Σουλίου, γνωστή και ως **Συμπολιτεία του Σουλίου.**

Η συμβολή των Σουλιωτών στην Επανάσταση του '21

Οι Σουλιώτες, εκπαιδεύονταν από μικροί στα όπλα, με μια «σπαρτιατική» εκπαίδευση, και εκμεταλλευόταν στο έπακρο τα πλεονεκτήματα που τους πρόσφερε η φυσική οχυρή θέση της περιοχής. Ο **Χριστόφορος Περραιβός** (γνώρισε προσωπικά τους Σουλιώτες, όταν στάλθηκε εκεί από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη για να τους μιλήσει στον ξεσηκωμό των Ελλήνων), γράφει σχετικά: «Οθεν ο βίος των Σουλιωτών ουδέποτε απέβη βιομηχανικός ή εμπορικός ή λόγιος όπως ο βίος των άλλων ελληνικών κοινοτήτων. Το κύριον αυτών ενασχόλημα ήτο ο πόλεμος ή η προς πόλεμον παρασκευή. Κανένας καμίας τέχνην ή πραγματεία δεν μεταχειρίζεται παρά όλη η γύμνασις παιδίδων είναι εις τα άρματα».

Αν και αρχικά, το Σούλι διατηρούσε σχέση υποτέλειας με την τουρκική διοί-

κηση των Ιωαννίνων, με την πάροδο του χρόνου, ενισχύθηκε σε τέτοιο βαθμό, ώστε κατέστησε **φόρου υποτελείς τους Τούρκους της ευρύτερης περιοχής και επεξεκίνησε την εξουσία του σε δεκάδες άλλα χωριά της Ηπείρου.** Εκείνη την εποχή τα Σουλιωτοχώρια συντηρούσαν περίπου 2.500 ένοπλους λιτοδίαιτους, σκληραγωγημένους και ολιγαρκείς, οι οποίοι και **αποτελούσαν εγγύηση της ασφάλειας της περιοχής, έναντι των Τούρκων,** ο δε συνολικός πληθυσμός υπολογίζεται πως έφθανε περί τους 10.000 έως 12.000. Σε τούτα τα άγρια μέρη, πολέμησαν οι πρόγονοί μας. Σ' αυτόν τον αγριότοπο ζούσαν αυτοί που έδωσαν τα πάντα για τη λευτεριά επειδή δεν ανέχονταν να ζήσουν ραγιάδες σκλάβοι, με σκυμμένο κεφάλι. Έτσι, στην μακροχρόνια περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που στην Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα «όλα τα 'σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά», **οι Σουλιώτες ζούσαν ελεύθεροι και ανυπότακτοι, στη δική τους αυτόνομη προνομιούχα πολιτεία,** με δικούς τους νόμους, δικό τους στρατό και δικά τους, νομοθετικά και εκτελεστικά σώματα.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η ισχυροποίηση του Σουλίου, που αποτελούσε «αγκάθι» για την πανίσχυρη Οθωμανική Αυτοκρατορία, προκάλεσε την σφοδρή

αντίδραση της Υψηλής Πύλης. Η αντίδραση αυτή, εκδηλώθηκε με 5 **εκστρατείες** που πραγματοποίησαν οι Τούρκοι των Ιωαννίνων εναντίον των Σουλιωτών, από τις αρχές της δεκαετίας του 1730 (1732, 1754, 1792, 1800 και 1802). Οι τρεις τελευταίες εκστρατείες έγιναν από τον **Αλή πασά,** ο οποίος επιθυμούσε να εδραιώσει την κυριαρχία του στην Ήπειρο. Στις δύο πρώτες εκστρατείες (1792 και 1800), οι δεινοί και σκληροτράχηλοι πολεμιστές του Σουλίου, **με τη δύναμη που τους έδινε το ιδανικό της ελεύθερης και ανυπότακτης ζωής στα εδάφη που είχαν υπό την κυριαρχία τους, κατάφεραν να αποκρούσουν επιτυχώς τις επιθέσεις.** Εκτός από τις μεγάλες απώλειες που προξένησαν στα τουρκικά στρατεύματα, υποχρέωσαν τον Αλή πασά να καταβάλει και ένα μεγάλο χρηματικό ποσό για την απελευθέρωση των αιχμαλώτων.

Δυστυχώς, με την τρίτη εκστρατεία (άρχισε το 1802 και τερματίστηκε στο τέλος του 1803), ο Αλή πασάς, ύστερα από μακρά πολιορκία και εκμεταλλευόμενος τα προβλήματα εσωτερικής συνοχής των Σουλιωτών (είχαν αρχίσει να απομονώνονται σταδιακά από τους υπόλοιπους Έλληνες), τους ανάγκασε να συνθηκολογήσουν στις 12 Δεκέμβρη 1803 και να αποχωρήσουν από το Σούλι σε 3 ομάδες, με προορισμό την Πάργα και τα Εφτάνησα, το Ζάλογγο και την Άρτα (Σέλτσο). Ο τραγικός επιλογος της ηρωικής αντίστασης των κατοίκων της περιοχής γράφτηκε στις **13 Δεκεμβρίου 1803** στο λόφο **Κούγκι** (Κούγγι), όπου ο θρυλικός καλόγερος **Σαμουήλ** βρήκε ηρωικό θάνατο μαζί με τους λιγοστάς συντρόφους του, προβαίνοντας στην ανατίναξη της πυριτιδαποθήκης που υπήρχε στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής. Κυνηγημένοι από τις δυνάμεις του Αλή πασά- ο οποίος παραβίασε τους όρους συνθηκολόγησης- ορισμένοι Σουλιώτες κατάφεραν πολεμώντας να φθάσουν στα Ιόνια Νησιά. Όμως, οι περισσότεροι βρήκαν τραγικό θάνατο στο Ζάλογγο της Πρέβεζας και στη μονή Σέλτσου της Άρτας. Αξίζει ακόμα να σημειωθεί, πως Σουλιώτες οπλαρχηγοί και πολεμιστές έλαβαν μέρος και στην Επανάσταση του 1821.

Ανάδειξη μόνο με ολοκληρωμένο πρόγραμμα έργων και δράσεων

Επειδή- όπως προαναφέρθηκε- το 2021 είναι «επετειακή χρονιά», ελπίζουμε να μην επαναληφθεί και φέτος αυτό που συνέβαινε τα προηγούμενα χρόνια, που ήταν το εξής: Οι επίσημοι εκπρόσωποι της Πολιτείας που επισκέπτονταν το Σούλι και εξέφραζαν με δηλώσεις τον θαυμασμό στους ηρωικούς αγώνες των Σουλιωτών για την ελευθερία και την εθνική ανεξαρτησία, ξεχνώντας τις κάλπικες υποσχέσεις τους, δεν έκαναν τίποτα για ανάδειξη της περιοχής ούτε έλυσαν τα προβλήματα που απασχολούσαν τους κατοίκους των Σουλιωτοχωριών. Έτσι εξηγείται ότι το γεγονός ότι **τα μνημεία του Σουλίου καταρρέουν, τα χωριά ερημώνουν, οι υποδομές παραμένουν υποτυπώδεις,** γεγονός που αναιρεί κάθε προοπτική για ανάπτυξη του τόπου και φυσικά τη βελτίωση των συνθηκών δια-

Απομεινάρια από το κάστρο στο Κούγκι

Το κάστρο της Κιάφας από ψηλά

Οι «πληγές» στο κάστρο από τον σεισμό

βίωσης των ελάχιστα εναπομεινάντων κατοίκων.

Αδιάψευστο μάρτυρα των παραπάνω, αποτελούν και τα συμπεράσματα ερευνητικού Προγράμματος του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου με τίτλο «Διερεύνηση του ευρύτερου χώρου του Σουλίου-Ανάδειξη, προστασία και ανάπτυξη του πολιτισμικού και πολιτιστικού τοπίου», όπου αναφέρεται πως **«Το Σούλι είναι σε εγκατάλειψη» και «φθίνει πληθυσμιακά και αναπτυξιακά»**. Αναζητώντας τις αιτίες, που το Σούλι βρίσκεται σε μόνιμο μαρασμό, η Αδελφότητα το Ηρωϊκό Σούλι και η εφημερίδα μας, εντοπίζει τη «ρίζα του κακού» στην απροθυμία των μέχρι σήμερα κυβερνήσεων και αρμόδιων φορέων να δώσουν ουσιαστικές λύσεις, σε μια σειρά χρόνια προβλήματα, μεταξύ των οποίων είναι και τα εξής:

Πρώτον, σε κανένα από τα 4 πρώτα χωριά του Σουλίου (Σούλι ή Κακοσουλί, Σαμωνίβα, Κιάφα, Αβαρίκος), που είναι γνωστά και ως Τετραχώρι, **δεν υπάρχει ιστορικό και λαογραφικό Μουσείο**, στο οποίο θα μπορούσαν να ξεναγηθούν και να ενημερωθούν όσοι (Ελληνες ή και ξένοι) επισκέπτονται αυτόν τον ιστορικό τόπο για τους αγώνες, τα ήθη και έθιμα των Σουλιωτών.

Δεύτερον, **το κάστρο της Κιάφας** (χτίστηκε μετά τις 16 Δεκεμβρίου του 1803, που οι Σουλιώτες αναγκάστηκαν να συνθηκολογήσουν με τον Αλή Πασά και να αποχωρήσουν από το Τετραχώρι), **παρέμενε μέχρι και φέτος ουσιαστικά απρόσιτο στους επισκέπτες καθώς όχι μόνο δεν υπήρχε δρόμος αλλά και το μοναδικό μονοπάτι ήταν σχεδόν απροσπέλαστο**. Η διάνοιξη δρόμου από την Κιάφα, που έγινε τον περασμένο μήνα, **κινδυνεύει να αποδειχτεί άχρηστη**, καθώς το πετρόκτιστο Κάστρο απειλείται με πλήρη κατάρρευση από τις **ζημιές που προκλήθηκαν πέρσι στους τοίχους του από τον σεισμό που έληξε την περιοχή**. Και είναι βέβαιο, πως αν δεν εξασφαλιστούν άμεσα τα απαραίτητα κονδύλια για τη συντήρηση του κάστρου, το πετρόκτιστο φρούριο, θα συνεχίζει να αργοπεθαίνει! Το ίδιο ισχύει και με το κάστρο στο Κούγκι.

Τρίτον, **η συντριπτική πλειοψηφία από τα δεκάδες πηγάδια που είχαν κατασκευάσει οι Σουλιώτες στο Σούλι και στην Κιάφα**, για κάλυψη των αναγκών τους σε νερό, **απειλούνται με κατάρρευση** καθώς η συντήρηση που έγινε τα τελευταία χρόνια ήταν και παραμένει ημιτελής. Επίσης, όλα σχεδόν τα **πετρόκτιστα σπίτια** που είχαν κτίσει οι Σουλιώτες στέγαση των οικογενειών τους **στο Σούλι**, στη **Σαμωνίβα**, στην **Κιάφα** και στον **Αβαρίκο**, έχουν καταρρεύσει πλήρως. Με εξαίρεση την οικία Μπούση, που η αναστήλωσή της ολοκληρώθηκε πρόσφατα, όλες οι άλλες οικίες των αγω-

νιστών του Σουλίου έχουν μετατραπεί με το πέρασμα του χρόνου σε ερείπια, που τα κοιτάζεις και πονά η ψυχή σου.

Τέταρτον, εξακολουθεί να παραμένει **προβληματική και επικίνδυνη η πρόσβαση στο νεκροταφείο Σαμωνίβας**, λόγω της αδιαφορίας για την διάνοιξη του δρόμου στη θέση Σέλκια. Κι' αυτό γιατί κανείς από τους αρμοδίους (κοινοτάρχες- δήμαρχους- δημοτικούς ή τοπικούς συμβούλους) δεν θέλησε να εφαρμόσει σχετική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας από το έτος... 1988, που προβλέπει την απαλλοτρίωση κάποιων μέτρων οικοπέδου για τη διεύρυνση του δρόμου από τα Σέλκια προς το νεκροταφείο!

Πέμπτον, αν και το Σούλι αποτελεί τον προδρομικό φάρο της ελληνικής ελευθερίας και τον τόπο όπου γεννήθηκε και γιγαντώθηκε η επαναστατική συνείδηση κατά των Τουρκαλβανών κατακτητών και παράλληλα ζυμώθηκε με αίμα η ιδέα της απελευθέρωσης του Γένους, ωστόσο αυτός ο ιστορικός τόπος **ΔΕΝ συμπεριλαμβάνεται στους προορισμούς ούτε των Σχολείων (σχολικές εκδρομές) ούτε των διεθνών τουριστικών γραφείων!** Έτσι παρατηρείται το εξής ευτράπελο. Τα τουριστικά και ταξιδιωτικά γραφεία να μεταφέρουν τουρίστες και μαθητές σε όλη σχεδόν την περιοχή της Θεσπρωτίας και της Ηπείρου, εκτός από το Σούλι, όπου τα διδάγματα, από ένα τέτοιο "προσκύνημα", θα μπορούσαν να είναι πολλά για τον καταπιεσμένο πολυπλευρα σύγχρονο κόσμο.

Έκτον, **δεν έχει ακόμη ανακατασκευαστεί η μικρή πέτρινη γέφυρα στον ποταμό Αχέροντα, στη θέση Ντάλλα** (συνδέει με μονοπάτι το Σούλι από τη Γλυκή και τη Σκάλα της Τζαβέλαινας), που κατέρρευσε πριν 18 χρόνια. Η Γέφυρα αυτή, αντικαταστάθηκε, προσωρινά, πριν 8 χρόνια με πρόχειρη ξύλινη γέφυρα, με προοπτική να ανακατασκευαστεί όπως ήταν αρχικά. Αν και ανήκει στα **παραδοσιακά πέτρινα γεφύρια της**

Ηπείρου, μέχρι σήμερα δεν υπήρξε καμία πρωτοβουλία για την ανακατασκευή της, επιβεβαιώνοντας τη λαϊκή παροιμία «ουδέν μονιμότερον του προσωρινού»!

Έβδομον, ο **παραδοσιακός νερόμυλος Σουλίου**, ένας από τους γραφικότερους νερόμυλους στην Ελλάδα, έχει οδηγηθεί στην **πλήρη ερήμωση**, καθώς κανένας από τους αρμόδιους φορείς της Πολιτείας δεν σκέφτηκε να τον συντηρήσει. Παρά την ένδοξη ιστορία του και την αριστουργηματική αρχιτεκτονική του, ο νερόμυλος είχε αφεθεί απροστάτευτος από τα στοιχεία της φύσης και την ορμή του νερού. Μόνο οι εξωτερικοί πέτρινοι τοίχοι στέκουν, ακόμη, αλώβητοι καθώς το εσωτερικό του έχει πλημμυρίσει και η ξύλινη οροφή έχει καταστραφεί.

Όγδοον, **η κατάσταση του οδικού δικτύου που συνδέει το Σούλι και τα Σουλιωτοχώρια με τα Γιάννενα** (σύνδεση με Εγνατία Οδό) και με τη Γλυκή-Πρέβεζα, είναι **προβληματική**, καθώς δεν γίνονται τα αναγκαία έργα συντήρησης και βελτίωσης των δρόμων. Η ολοκλήρωση των εργασιών για σύνδεση του Σουλίου με την Εγνατία, που βρίσκονται σε εξέλιξη τα τελευταία χρόνια, θα διευκολύνει την πρόσβαση όσων θέλουν να επισκεφτούν τον ιστορικό τόπο και γενικότερα την διακίνηση των κατοίκων των Σουλιωτοχωρίων από το Σούλι προς Γιάννενα και το αντίθετο.

Δεν αρκοούν οι υποσχέσεις και οι καλές προθέσεις

Θυμίζουμε ότι το Γενάρη του 2020, η αρμόδια υπουργός Πολιτισμού **Λίνα Μενδώνη**, είχε δηλώσει πως η κυβέρνηση θα αναλάβει μια ουσιαστική πρωτοβουλία για την ανάδειξη του Σουλίου από κοινού με τους εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της περιοχής. Και θέλοντας να δώσει το στίγμα των κυβερνητικών προθέσεων, είχε υπογραμμίσει: **«Είναι η στιγμή, και ενόψει του 2021, που θα πρέπει η Πολιτεία και η Αυτοδιοίκηση να παρέμβουν, ώστε αυτό το μοναδικό οικιστικό σύνολο του Σουλίου να αρχίσει, όχι απλώς να συντηρείται αλλά να αναδεικνύεται και να αναβιώνει»**. Στο πλαίσιο των κυβερνητικών εξαγγελιών για την ανάδειξη του ιστορικού χώρου του Σουλίου, είχε ακολουθήσει η σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης της Περιφέρειας Ηπείρου με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Αν και βρισκόμαστε στο μέσο των εορταστικών εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από την επανάσταση του 1821, ελάχιστα έχουν γίνει μέχρι στιγμής από όσα είχαν εξαγγελθεί. Το γεγονός ότι η υλοποίηση των εξαγγελθέντων έργων, προχωρά με «ρυθμούς χελώνας», το πα-

Πηγάδια Σουλίου, που διασώθηκαν με συντήρηση

Οι μύλοι του Σουλίου (Φωτ.: Γεώργιος Μάνης)

ραδέχτηκε δημόσια και η ίδια η υπουργός Πολιτισμού Λ. Μενδώνη, η οποία με δηλώσεις της στις 11/5/2021 απέδωσε την καθυστέρηση στην... «πανδημία του κορωνοϊού», σπεύδοντας να διαβεβαιώσει πως «δεν αλλάζει ο σχεδιασμός».

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι αυτή τη φορά οι αρμόδιοι φορείς της επίσημης Πολιτείας (κυβέρνηση- Περιφέρεια Ηπείρου- Δήμος Σουλίου κλπ) θα δείξουν μεγαλύτερη ευαισθησία και θα εφαρμόσουν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα έργων και δράσεων, που θα συμβάλλουν στην ιστορική και τουριστική ανάπτυξη του Σουλίου, με σεβασμό στο περιβάλλον. **Η ανάδειξη του ιστορικού χώρου του Σουλίου** δεν θα κριθεί μόνο από τις «καλές προθέσεις» των αρμοδίων να υλοποιήσουν τις κυβερνητικές εξαγγελίες αλλά- και κυρίως- από την ετοιμότητα των απογόνων των Σουλιωτών να διεκδικήσουν αγωνιστικά- με όσους αγαπούν το Σούλι- την εφαρμογή ενός επιστημονικά ολοκληρωμένου προγράμματος έργων και δράσεων.

Θα είναι, τουλάχιστον άδικο και άστοχο, να μην αξιοποιηθεί ούτε αυτή τη φορά η ιστορία του Σουλίου μέσα από διάφορα έργα και δράσεις, όπως η ίδρυση Ιστορικού και Λαογραφικού Μου-

σείου σε κάποιο από τα Σουλιωτοχώρια, η ανάδειξη διαφόρων μνημείων που είναι ουσιαστικά εγκαταλελειμμένα (Βουλευτήριο, πηγάδια, οικίες Σουλιωτών αγωνιστών, κάστρο Κιάφας, νερόμυλος κλπ) που συνδέονται άρρηκτα με τη ζωή και ηρωϊκή δράση των Σουλιωτών, η κατασκευή μονοπατιών κλπ.

Θεωρώντας πως στο Σούλι και στους κατοίκους των Σουλιωτοχωρίων αξίζουν ένα καλύτερο αύριο, ελπίζουμε ότι φέτος- σε αντίθεση με τις προηγούμενες χρονιές- οι εκπρόσωποι των επίσημων φορέων της Πολιτείας που θα επισκεφτούν το Σούλι για να τιμήσουν τους ηρωϊκούς αγώνες των Σουλιωτών για την ελευθερία και την εθνική ανεξαρτησία, δεν θα κλείσουν τα μάτια τους στη ζοφερή πραγματικότητα. Ελπίζουμε και πιστεύουμε πως η επίσημη Πολιτεία αυτή τη φορά θα αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την **εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου επιστημονικού προγράμματος, το οποίο θα συμβάλει όχι μόνο στην επίλυση των χρόνιων προβλημάτων που κρατούν το Σούλι στην αφάνεια και το μαρασμό αλλά και στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των μόνιμων κατοίκων της περιοχής**.

Κούγκι Σουλίου (Φωτ.: Γιώργος Μάνης)

Σχεδιάζουν χωρίς σεβασμό στους κατοίκους και στη φύση

Η εισήγηση του Δημάρχου Περικλή Μίγδου στο Δήμο Καραϊσκάκη Άρτας, που αποφάσισε ομόφωνα να μην κατασκευαστεί το φαραωνικό και καταστροφικό υδροηλεκτρικό έργο στην Κοιλιάδα του Αχελώου

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Καραϊσκάκη Άρτας αποφάσισε ομόφωνα να καταψηφίσει την Περιβαλλοντική Μελέτη για την κατασκευή υδροηλεκτρικού έργου στην Κοιλιάδα του Αχελώου.

Κατα τη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου ο Δήμαρχος **Περικλής Μίγδος** τόνισε: «Ο τόπος μας είναι το σπίτι μας! Εδώ ζούμε και δραστηριοποιούνται οι άνθρωποί μας, άνθρωποι του μόχθου και της βιοπάλης! Κατανοώντας το άγχος και την αγωνία τους για την τύχη των νοικοκυριών τους και την τύχη αυτής της πανέμορφης περιοχής σε συνδυασμό με τις σχέσεις αγάπης και εξάρτησης που έχουν δημιουργηθεί από πάππου προς πάππου με την γη τους και τον Αχελώο εισηγούμαι αρνητικά στην κατασκευή του φράγματος Αυλακίου! Καταλυτικό ρόλο στην αρνητική μου εισήγηση έπαιξαν επίσης τα κάτωθι: **α)** Η αρνητική θέση της συντριπτικής πλειοψηφίας των δημοτών που ζουν στα χωριά της περιοχής. **β)** Η αρνητική θέση των Τοπικών Προέδρων. **γ)** Ο σεβασμός στο περιβάλλον και τις φυσικές ομορφιές. **δ)** Η άποψη πως η συγκεκριμένη περιοχή μπορεί να συνδυάσει ήπιες μορφές Ανάπτυξης, κοινωνική και οικονομική άνθιση του Τοπικού πληθυσμού, συνδυασμό δράσεων και επενδύσεων στον πρωτογενή τομέα, καινοτόμες προτάσεις καθώς και δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού με μεγάλη επισκεψιμότητα. **ε)** Ο αιφνιδιασμός όλων μας με την ανακοίνωση του σχεδιασμού εκτέλεσης τέτοιου έργου σε σχέση με τα μισά τελειωμένα έργα του Αχελώου μόνο έλλειψη σεβασμού στον άνθρωπο – κάτοικο μπορεί να σημαίνει. **ε)** Για μια ακόμη φορά σχεδιάζουν χωρίς εμάς, με παντελή έλλειψη σεβασμού στους κατοίκους, αυτών που κρατούν τα χωριά μας ζωντανά!»

Αντίθετοι οι φορείς Προστασίας της Κοιλιάδας Αχελώου

Την αντίθεσή της με την κατασκευή του έργου εκφράζει με ανακοίνωση η **πρωτοβουλία Πολιτών και Φορέων για την Προστασία και Ανάδειξη της Κοιλιάδας του Αχελώου**.

Με αφορμή τη διαβούλευση σχετικά με τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Υδροηλεκτρικού Έργου Αυλακίου ισχύος 83,60 MW στον ποταμό Αχελώο, επισημαίνει ότι κατέθεσε τις απόψεις, τις ενστάσεις και τους ισχυρισμούς της αναλυτικά και στοχευμένα, για όλες τις πτυχές του έργου καταδεικνύοντας έτσι την ανεπάρκεια, τις παραλείψεις και τις ευθείες παραβιάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Συνοπτικά, οι απόψεις αφορούν τα εξής:

I. Παράβαση των άρθρων 3 και 5 και του παραρτήματος IV της οδηγίας 2011/92/ΕΕ:

Από το ΥΠΕ αναμένεται να υπάρχουν εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (CO₂, οξείδια του αζώτου, μεθάνιο κλπ.) Ενώ είναι υποχρεωτικό να γίνει στη ΜΠΕ εκτίμηση των άμεσων και έμμεσων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αυτό δεν έγινε. Επίσης, η τρωτότητα του έργου στην κλιματική αλλαγή δεν εκτιμήθηκε από την ΜΠΕ αν και η εκτίμηση της ευπάθειας του έργου στις μελλοντικές κλιματικές αλλαγές είναι επιτακτική δεδομένου ότι τα ΥΠΕ ανήκουν σε αυτά τα έργα καθόσον η κλιματική αλλαγή επιφέρει δραματικές αλ-

λαγές στην υδρολογία των ποταμών. Οι ως άνω πληροφορίες προβλέπονται στην οδηγία 2011/92/ΕΕ αλλά δεν περιλαμβάνονται στη ΜΠΕ.

II. Παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ:

Το ΥΠΕ βρίσκεται εντός της προστατευόμενης περιοχής ΖΕΠ GR 2110006 “Κοιλιάδα Αχελώου και όρη Βάλτου” που ανήκει στο δίκτυο Natura 2000.. Επειδή η, περιλαμβανόμενη στο φάκελο, Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (ΕΟΑ) δεν αναφέρει, εκτός των άλλων, το σύνολο των ειδών και των φυσικών οικοτόπων που βρίσκονται εντός και εκτός των ορίων του προστατευόμενου τόπου και κατά συνέπεια δεν αξιολογούνται οι επιπτώσεις του έργου στα εν λόγω είδη και οικοτόπους ώστε να εκτιμηθεί εάν οι επιπτώσεις αυτές επηρεάζουν τους σκοπούς διατήρησης του τόπου, σύμφωνα με τη νομοθεσία και τη νομολογία του ΔΕΕ. Να σημειωθεί ότι η βιοποικιλότητα της περιοχής είναι από τις πλουσιότερες της Ελλάδας.

Στην ΕΟΑ αναφέρονται οι αρνητικές επιπτώσεις στην ιχθυοπανίδα της περιοχής χωρίς ωστόσο να κάνει καμία αναφορά σε τι συνίσταται η εν λόγω ιχθυοπανίδα και ιδίως ελλείπει παντελώς η αναφορά στην πέστροφα του Αχελώου που χρήζει ειδικής προστασίας σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα δράσης (ΦΕΚ Β’3722/2021). Επίσης, στην ΕΟΑ αναφέρονται οι αρνητικές επιπτώσεις σε άλλα είδη πανίδας εκτός της ορνιθοπανίδας (πχ αρκούδα, λύκος, ζαρκαδί), χωρίς όμως να καταλήξει στο λογικό συμπέρασμα ότι θα υπάρξει βλάβη της ακεραιότητας της ΖΕΠ και ως εκ τούτου είναι σε πλήρη αντίθεση με την οδηγία 92/43.

Στην ΕΟΑ αναφέρεται ότι το εμβρόντι της επιφάνειας κατάκλυσης θα είναι έως 12,80 τετρ. χιλιόμετρα. Αυτό σημαίνει ότι θα μειωθεί, αντίστοιχα, η έκταση της προστατευόμενης περιοχής που καλύπτεται από ώριμο δρυοδάσος. Η μείωση του δασικού οικοτόπου σε μόνιμη βάση, όπως εν προκειμένω, απαγορεύεται διότι έρχεται σε αντίθεση με την οδηγία 92/43. Σε αυτό πρέπει να προστεθεί και η παράνομη καταστροφή οικοτόπων και δασικών εκτάσεων για την κατασκευή δρόμων.

III. Παράβαση της οδηγίας 2000/60:

Επειδή, εξ αιτίας του εν λόγω ΥΠΕ θα υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις στα υδατικά συστήματα της περιοχής, όπως συμβαίνει με όλα τα ΥΠΕ σύμφωνα με την επιστημονική βιβλιογραφία. Είναι απολύτως σαφές ότι δεν περιλαμβάνονται στις αξιολογήσεις της ΜΠΕ οι απαιτήσεις της οδηγίας 2000/60 αναφορικά τόσο με τα ουσιαστικά ζητήματα όσο και με την ακολουθητέα διαδικασία και ιδίως αναφορικά με τα κριτήρια και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται, στην εν λόγω οδηγία. 2000/60. Αυτό έχει σαν συνέπεια να μην καθορίζεται η ποσοτική και η ποιοτική κατάσταση των υδάτων του ποταμού και των υπόγειων υδάτων. Ως εκ τούτου, παραβιάζεται το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60.

IV. Παράβαση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία του τοπίου (ν. 3827/2010):

Επειδή, στη ΜΠΕ αναφέρεται ρητά ότι από την κατασκευή του έργου και ειδικότερα από τη δημιουργία

Ο δήμαρχος Καραϊσκάκη Περικλής Μίγδος

του ταμιευτήρα θα κατακλυστούν: **Τα αρχαιολογικά λείψανα Μεσόπυργου, η γέφυρα Καμάρα στο Μονόξυλο, η χειροκίνητη τροχαλία Μεσόπυργου-Πράβας και η χειροροκίνητη τροχαλία Δίλοφου-Βατηρής.** Περαιτέρω, προβλέπεται η μεταφορά του **γεφυριού Καμάρα** σε άλλη θέση. Οι εν λόγω επιπτώσεις στα μνημεία παραβιάζουν την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία του τοπίου και ειδικότερα το άρθρο 5 αυτής, που θεσπίζει υποχρέωση για τα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του τοπίου».

Χρέος η προστασία κληρονομιάς και φύσης

Στη συνέχεια η πρωτοβουλία επισημαίνει: «Πιστεύουμε ότι η κατασκευή ενός επιπλέον Φαραωνικού υδροηλεκτρικού έργου στον Αχελώο θα έχει τεράστιες αρνητικές και καταστροφικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην οικονομική και κοινωνική ζωή των κατοίκων της Κοιλιάδας Αχελώου αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

Τα τελευταία χρόνια κάτοικοι και φορείς της περιοχής καταβάλλουμε προσπάθειες για μια ήπια βιώσιμη ανάπτυξη φιλική προς το περιβάλλον. Επίσης έχουμε ξεκινήσει αγώνα για να αναδείξουμε την Κοιλιάδα και να χαρακτηριστεί Μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και φυσικής ομορφιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ. Μαζί μας σε αυτή τη προσπάθεια έχουμε προσωπικότητες από την Ελλάδα και την Ευρώπη.

Αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών μας είναι η αναγνωρισιμότητα και η αύξηση της επισκεψιμότητας του τόπου μας που έχει καταστεί προορισμός εναλλακτικού τουρισμού. Είναι ο τόπος συνάντησης των νέων στις όχθες και στις μαγευτικές και ξακουστές παραλίες του Αχελώου. Είναι ο τόπος που εκεί σμίγουν η Ιστορία, ο Πολιτισμός και η Ομορφιά της Φύσης. Είναι ο τόπος που προσφέρεται για εναλλακτικές ή ήπιες μορφές τουρισμού και τρόπους αναψυχής που συνδυάζουν τον τουρισμό υψηλής αισθητικής με την υπέροχη φύση. Η πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά χάνεται στα βάθη των αιώνων με την ύπαρξη αρκετών μνημείων που συνδέονται άμεσα και απτά με ιστορικά γεγονότα και ζωντανές παραδόσεις, ιδέες και πεποιθήσεις. Αυτός ο τόπος είναι η κληρονομιά μας και είναι χρέος όλων μας να την προστατεύσουμε. Δεν ανήκει σε μας ανήκει στις επόμενες γενιές.

Ως περιοχή έχουμε το “πρόνμιο” της καθυστέρησης στην ανάπτυξη που μπορεί να γίνει η δική μας ευκαιρία. Αυτό θα επιτευχθεί αν διδαχθούμε από τα λάθη των άλλων και πάρουμε τα καλά τους. Θα δημιουργήσουμε έτσι ήπια ανάπτυξη στον τόπο μας για την καλύτερευση της ζωής των κατοίκων, αλλά με σεβασμό στο περιβάλλον και όχι με παρεμβάσεις που θα αλλοιώνουν και θα καταστρέφουν το τοπίο. Είμαστε η φτωχή περιοχή του σήμερα και ευελπιστούμε να γίνουμε η πλούσια περιοχή του αύριο προς όφελος των κατοίκων. Είμαστε αισιόδοχοι ότι σιγά σιγά αλλά σταθερά συνεχίζοντας την κοινή προσπάθεια θα φτάσουμε στην επίτευξη του στόχου μας».

Την μοναδική κάλους Κοιλιάδα του Αχελώου δεν πρέπει να την καταβροχθίσει η «επενδυτική» αδηφάγη

«Βουιιάζουν» και τη Λίμνη Πουρναρίου με πλωτό φωτοβολταϊκό σταθμό Σε «κοινή γραμμή» αντίθεσης στην κατασκευή οι δήμοι Αρταίων και Πέτα

Ομόφωνες αποφάσεις να μην κατασκευαστεί **πλωτός Φωτοβολταϊκός Σταθμός στην τεχνητή Λίμνη του Πουρναρίου Άρτας** πήραν τα **Δημοτικά Συμβούλια Αρταίων και Νικολάου Σκουφά**.

Το Δημοτικό Συμβούλιο Αρταίων ομόφωνα (5.7.2021) γνωμοδότησε αρνητικά για την έκδοση ανανέωσης της αριθμ. 144826/6-6-2005 ΚΥΑ έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των υδροηλεκτρικών σταθμών Πουρνάρι Ι και ΙΙ στον ποταμό Άραχθο, ενώ άσκησε σκληρή κριτική εναντίον της ΔΕΗ που τόσα χρόνια μόνο ωφελείται από την Άρτα και τους όμορους δήμους, χωρίς μέχρι στιγμής να έχει τηρήσει τις δεσμεύσεις που έχει δώσει απέναντι στην Αρτινή Κοινωνία, με τον κίνδυνο εμφανή να ελλοχεύει κάθε φορά τόσο για τους κατοίκους της Άρτας όσο και για τις περιουσίες τους.

Ο Δήμαρχος Αρταίων, **Χρήστος Τσιρογιάννης**, κατά τη διάρκεια συζήτησης του θέματος τόνισε τα εξής: «Υπάρχουν προεντάξεις στο ΕΣΠΑ για τα έργα της οριοθέτησης της τάξης των 80 εκατ. ευρώ, μελέτες στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων της τάξης των 5 εκατ. ευρώ, έχουν γίνει κάποιες επαφές και με τα αρμόδια υπουργεία Υποδομών και Περιβάλλοντος, με το δήμο Ν. Σκουφά και την Περιφερειακή Ενότητα Άρτας και είμαστε σε κοινή γραμμή για την αντιμετώπιση του θέματος.

Η πρόταση του ΤΕΕ μας βρίσκει σύμφωνους γιατί μιλάει για έναν διαφορετικό τρόπο διαχείρισης και λειτουργίας των θυροφραγμάτων και δώσαμε τη δυνατότητα να προχωρήσει, όμως έχουμε καταστήσει σαφές ότι δεν μπορούμε να περιμένουμε εσασί γιατί εγκυμονεί κίνδυνος να απενταχθούν τα όποια έργα έχουν μπει σε κάποια προγράμματα. Πρόσφατα περάσαμε στο Δημοτικό Συμβούλιο τη συμπληρωματική σύμβαση για τη μελέτη οριοθέτησης, ήρθε και ο προσυμβατικός έλεγχος από το ελεγκτικό συνέδριο και επομένως εμείς είμαστε έτοιμοι να υπογράψουμε τη σύμβαση. Δεν κάνουμε πλειστηριασμό με την πλημμυρική παροχή.

Δεν λέμε 2.000 κυβικά ή 1.500. Είναι μια ευκαιρία τώρα να γίνουν κάποια έργα για να μη υπάρξει πρόβλημα για την Άρτα. Η Άρτα έχει σπίτια, πιο κάτω χωράφια και θα πρέπει να μελετηθεί διαφορετικά. Την

περιβαλλοντική μελέτη την εξετάσαμε άρθρο προς άρθρο και είδαμε ότι υπάρχουν κάποιες παρεκκλίσεις, γιατί μέχρι τώρα η Δ.Ε.Η. λειτουργούσε χωρίς να λογαριάζει κανέναν, ήρθε σε μια περιοχή επένδυσε, δεν κοίταξε οικολογικές παροχές για τον Αμβρακικό κόλπο, αυτά που οι περιβαλλοντικοί όροι έβαζαν και ίσως να υπήρχε μια χαλαρότητα και από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και από την πολιτική ηγεσία.

Εμείς είμαστε διατεθειμένοι από την αρχή να μην επιτρέψουμε να ζήσουμε πάλι αυτό που ζήσαμε. Είμαστε απέναντι στη Δ.Ε.Η. έχουμε ξεκινήσει και μετά την απόφαση του Δ.Σ. και με απόφαση της Ο.Ε. ορίσαμε δικηγόρους για να κινηθούμε νομικά. Δεν κάνουμε εκπτώσεις ο' αυτό το κομμάτι. Ότι η Δ.Ε.Η. δεν έχει εκπληρώσει από τους προηγούμενους περιβαλλοντικούς όρους λέμε ότι πρέπει να το κάνει. Δεν συμφωνούμε με την ανανέωση. Η Δ.Ε.Η. πρέπει πρώτα να κάνει μια καινούργια μελέτη και να έρθει να συζητήσουμε το πώς θα λύσουμε το θέμα της οριοθέτησης. Η δική μας απόφαση είναι γνωμοδοτική. Αν θέλει η κυβέρνηση να δώσει την περιβαλλοντική άδεια στη Δ.Ε.Η. να το κάνει αλλά θα πρέπει να αναλάβει και τις ευθύνες αν γίνει κάτι αργότερα στην Άρτα θα είναι υπόλογη απέναντι στους Αρτινούς».

Ο Δήμος Νικολάου Σκουφά

Όπως αναφέρει σε ανακοίνωσή του (15.11.2021) το Δημοτικό Συμβούλιο του Νικολάου Σκουφά, μετά από διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών του, και αφού έλαβε υπόψη την εισήγηση της δημάρχου **Ροζίνας Βαβέτση**, αποφάσισε ομόφωνα να διατυπώσει αρνητική άποψη στην αδειοδότηση της ΡΑΕ για τη δημιουργία πλωτού

Ο Δήμαρχος Αρταίων Χρήστος Τσιρογιάννης

Η δήμαρχος του δήμου Νικολάου Σκουφά Ροζίνα Βαβέτση

Φωτοβολταϊκού Σταθμού στην Τεχνητή Λίμνη Πουρναρίου και, την κοινοποίηση της απόφασης στους εμπλεκόμενους φορείς Υπουργεία, Υπηρεσίες, ΡΑΕ, Περιφέρεια Ηπείρου, Βουλευτές κ.λ.π.

Στην εισήγησή της η **Ροζίνα Βαβέτση** ανέφερε: «Ως Δήμος και ως Δημοτική Αρχή δεν είμαστε αντίθετοι ή αρνητικοί στο να γίνονται επενδύσεις στις Α.Π.Ε. Άλλωστε επιβάλλεται η χώρα μας να ακολουθήσει τους ρυθμούς των υπολοίπων χωρών ώστε ο Έλληνας πολίτης να μπορεί να ανταπεξέρχεται και να απολαμβάνει χαμηλού κόστους υπηρεσίες.

Ανάγκη συστοίχισης με το πλαίσιο της ΠΣΕ

Η αντίθεση των φορέων σε όποια έργα κρίνονται ασύμφορα για την περιοχή τους δεν μπορούν να περιορίζονται στον τοπικό περίγυρο. Πρέπει να στοιχίζονται με το γενικότερο πλαίσιο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ) για συνολικό ενεργειακό σχεδιασμό σε όλη την Ήπειρο. Εάν μάλιστα είναι δυνατόν να εμπλουτίσουν αυτή την πρόταση για το συνολικό σχεδιασμό.

Βασικό κριτήριο είναι ότι η φύση και το περιβάλλον είναι κοινωνικά αγαθά και δεν μπορούν να αποτελούν εμπόρευμα. Η ενέργεια είναι στρατηγικής σημασίας αγαθό για την χώρα. Κινεί την βιομηχανία, μεταφέρει εμπορεύματα και ανθρώπους, προσφέρει ζεστασιά το χειμώνα και δροσιά στον καύσωνα. Χωρίς την ενέργεια είναι άχρηστα τα κινητά και οι οικιακές συσκευές.

Είναι λοιπόν πολύ σοβαρό ζήτημα η ανάθεση της ενέργειας σε κάποιον όμιλο ή ιδιώτη, που δεν πρόκειται να σκοπίζει να καλύψει τις παραπάνω ανάγκες, αλλά μόνο να προσποριστεί τα προσδοκώμενα κέρδη του. Η ανάθεση στην επιχειρηματική δραστηριότητα περιορίζει –και εξοβελίζει– παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες, όπως η κτηνοτροφία, η μελισσοκομία και ο τουρισμός. Κανένας απ' τους μεγαλόστομους επενδυτές δεν πρόκειται να ενδιαφερθεί για το περιβάλλον, για την υγεία του κόσμου, για τις θέσεις εργασίας. Μάλιστα η τελευταία εκτόξευση των τιμών του ρεύματος κοινοτοποίησε τις θεωρίες ότι οι ΑΠΕ θα προσφέρουν και «φθινό ρεύμα», εκτός απ' τις μέχρι τώρα διαφημιζόμενες –αλλά ανύπαρκτες– θέσεις εργασίας.

Βασικές παράμετροι σε αυτές τις επιλογές των φορέων πρέπει να είναι:

- ▼ Το ενεργειακό μείγμα παραγωγής ενέργειας που πρέπει να επιλεγεί για την Περιφέρεια.
- ▼ Η εκπόνηση ολοκληρωμένης μελέτης, για την φέρουσα ικανότητά τους των ΑΠΕ (Βιομάζα, Υδατικό Δυναμικό, Αιολικό δυναμικό, Φωτοβολταϊκά, περιοχές γεωθερμικού ενδιαφέροντος),
- ▼ Η αξιοποίηση όλων των πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ και μη) θα μπορούσε να έχει πραγματικά θετικό για την προστασία του περιβάλλοντος αντίκτυπο μόνο στο πλαίσιο μιας οικονομίας που δεν θα είναι σχεδιασμένη με κριτήριο το κέρδος των επιχειρηματικών ομίλων.
- ▼ Αναστολή όλων των διαδικασιών αδειοδότησης και υλοποίησης υποδομών ΑΠΕ μέχρι την ολοκλήρωση του Ειδικού Χωροταξικού ΑΠΕ Περιφέρειας.
- ▼ Ορισμός περιοχών αποκλεισμού χωροθέτησης ΑΠΕ (περιβάλλον, ιστορικοί τόποι, πηγές υδάτων, ειδικές παραγωγικές διαδικασίες κλπ)
- ▼ Εκπόνηση ολοκληρωμένης μελέτης για την προστασία των πηγών ύδατος.

Στο επίκεντρο των διεκδικήσεων πρέπει να βρίσκονται:

- ▼ Η θεσμοθέτηση αποφασιστικού ρόλου του Περιφερειακού Συμβουλίου και των Δημοτικών Συμβουλίων.
- ▼ Η κατάργηση των διατάξεων του Ν.4685/20 βάσει του οποίου επιτρέπεται η χωροθέτηση εγκαταστάσεων εξορύξεων, ΑΠΕ κ.λπ. και εντός Προστατευόμενων Περιοχών και πολλές άλλες διατάξεις σε βάρος της προστασίας του περιβάλλοντος.
- ▼ Η θεσμοθέτηση αλλαγών και ισχυρών ανταποδοτικών, με όρους δημιουργίας θέσεων εργασίας, εισοδήματος και αξιών περιβάλλοντος.
- ▼ Η κατάργηση του χαρακιστού του ΕΤΜΕΑΡ, το οποίο πληρώνουμε στους λογαριασμούς ρεύματος για να χρηματοδοτούνται οι επιχειρηματίες της «Πράσινης Ενέργειας» ως ελάχιστο βήμα για φθινό ρεύμα για τα λαϊκά στρώματα.
- ▼ Να επανεξεταστεί η «απολιγνιτοποίηση» υπό το πρίσμα της νέας τεχνολογίας παραγωγής ρεύματος από την καύση λιγνίτη που μόλις σε λίγους μήνες θα ξεκινήσει τη λειτουργία του στη χώρα μας..

Είμαστε όμως αντίθετοι με την τακτική του αποφασίζω και διατάσσω πριν από μας για εμάς, χωρίς καμία επικοινωνία και ενημέρωση, χωρίς την άποψη της Δημοτικής Αρχής η οποία αφουγκράζεται το σφυγμό της τοπικής κοινωνίας και θα πρέπει να αποφασίζει για τον τόπο της. Τη δημιουργία πλωτού φωτοβολταϊκού Σταθμού στην Τεχνητή Λίμνη Πουρναρίου τη μάθαμε από δημοσιεύματα στις εφημερίδες. Ουδέποτε ενημερωθήκαμε για να ενημερώσουμε και εμείς το Δημοτικό Συμβούλιο. Αγωνιωδώς προσπαθήσαμε να έρθουμε σε επαφή με τους αρμόδιους με επιστολή μας αρχικά στη ΡΑΕ που ζητήσαμε την μελέτη και ουδέποτε πήραμε απάντηση. Το ίδιο συνέβη και με την επιστολή που αποστείλαμε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος στη διεύθυνση Περιβαλλοντικής αδειοδότησης από τις 18-08-2021

και επίσης δεν λάβαμε καμία απάντηση.

Εμείς, έχουμε άλλο μοντέλο ανάπτυξης για την περιοχή της λίμνης Πουρναρίου που θα αναδεικνύει τη φυσική ομορφιά του τόπου με σκοπό την τουριστική ανάπτυξη. Επίσης, προβληματιζόμαστε για το πώς θα μεταφέρεται η ενέργεια από το συγκεκριμένο φωτοβολταϊκό σε περιοχές που είναι ήδη επιβαρυνμένες με δίκτυα υψηλής τάσης. Επιτέλους ας αντιληφθούν οι κύριοι που ζητούν να έρθουν στον τόπο μας, ότι πρώτοι τον λόγο έχουμε εμείς οι πολίτες αυτού του τόπου, τους οποίους θα πρέπει να σέβονται και όχι να παραβλέπουν. Επίσης, σας κάνω γνωστό την αρνητική απόφαση (6/2021) της Τοπικής Κοινότητας Πέτα για την δημιουργία πλωτού φωτοβολταϊκού στη λίμνη Πουρναρίου».

BIBLIA - ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Μαρτυρικό χωριό Καταρράκτης Άρτας «Μαρτυρίες και μνήμες της Κατοχής»

Καταρράκτης: χωριό, μοναδική ομορφιάς, των Τζουμέρκων (Φωτ.: Κώστας Μουροπάνος)

Ο Καταρράκτης Άρτας είναι ένα πανέμορφο χωριό των Τζουμέρκων. Είναι χτισμένο σε υψόμετρο 800 μέτρων. Αποτελείται από το βασικό χωριό και μέσα σε έκταση 30 τ.χμ. περιλαμβάνει τέσσερις συνοικισμούς: την Κρουοπηγή – πρώην Μουτσιάρα, τη Μηλέα, τη Σγάρα και τα Βλάγκαδα και όλοι μαζί απαρτίζουν την κοινότητα Καταρράκτη.

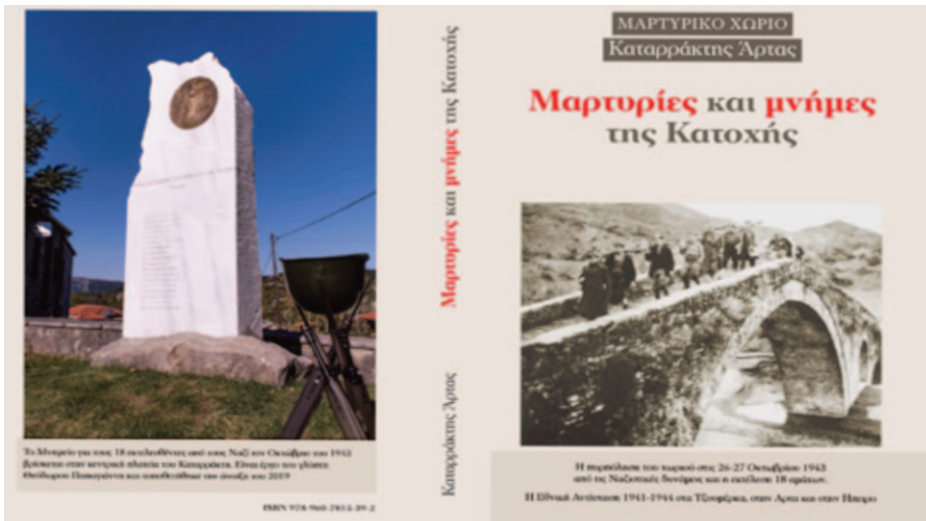
Το χωριό εντάχθηκε στον κατάλογο των μαρτυρικών χωριών με προεδρικό διάταγμα (ΦΕΚ Α/79/1-06-2017).

Το τριήμερο 26 – 28 Οκτωβρίου 1943 ο Καταρράκτης δέχτηκε τη βάρβαρη επίθεση των στρατιωτών της 1ης μεραρχίας «Εντελβαίς». Οι Ναζί πυρπόλησαν σπίτια, έκαψαν σοδειές και εκτέλεσαν 18 κατοίκους που δεν μπόρεσαν να διαφύγουν από το χωριό.

Με πρωτοβουλία της «Πανελληνίας Ένωσης Θυμάτων και φίλων θυμάτων του μαρτυρικού χωριού Καταρράκτης Άρτας» εκδόθηκε, τον Ιούλιο 2021, το βιβλίο με τον τίτλο: «Μαρτυρίες και μνήμες Κατοχής» και αναφέρεται στην πυρπόληση του χωριού στις 26-27 Οκτωβρίου 1943 από τις Ναζιστικές δυνάμεις και την εκτέλεση 18 αμάχων πατριωτών.

Το εξώφυλλο κοσμεί η φωτογραφία από το άλ-

Τη σελίδα επιμελήθηκε ο Χρήστος Α. Τούμπουρος

πουμ «Το αντάρτικο στην Ήπειρο» του Κώστα Μπαλάφα. Το οπισθόφυλλο η φωτογραφία από το μνημείο για τους 18 εκτελεσθέντες από τους Ναζί που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του Καταρράκτη και είναι έργο του γλύπτη Θόδωρου Παπαγιάννη.

Στο βιβλίο με πρόλογο του Προέδρου της Ένωσης Δημήτρη Φλώρου και χαιρετισμό του Δημάρχου Κεντρικών Τζουμέρκων Χρήστου Χασιάκου περιλαμβάνονται κείμενα των Προκόπη Παυλόπουλου, πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας, Στέφανου Τζουμάκα, πρώην Υπουργού, Αριστομένη Συγγελάκη, συγγραμμάτη του Εθνι-

κού Συμβουλίου Διεκδίκησης των Θυφειλών της Γερμανίας προς την Ελλάδα (ΕΣΔΟΓΕ), Αθανάσιου Γκόντοβου, Καθηγητή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Βαγγέλη Τζούκα, διδάκτορας, ιστορικού – ερευνητή, Γιώργου Πριόβολου, οικονομολόγου, Καίτης Ριζάκη, Γ. Γραμματέως της Ένωσης, Κωνσταντίνου Θ. Τσουμάκα, Ομότιμου Καθηγητή Παιδιατρικής ΕΚΠΑ, Γιάννη Φλώρου και Δημήτρη Τζουμάκα, δικηγόρου. Περιλαμβάνονται, επίσης, μαρτυρίες επιζώντων καταρρακτινών και πλούσιο φωτογραφικό υλικό από μνημεία και τοπία του Καταρράκτη, καθώς και από εκδηλώσεις μνήμης.

«Αιωνία η Μνήμη των τραγικών Θυμάτων της ναζιστικής Θηριωδίας στο Μαρτυρικό Χωριό του Καταρράκτη»

«Το χρέος μας έναντι των τραγικών Θυμάτων της ναζιστικής Θηριωδίας»

Η ιστορική ΔΗΛΩΣΗ του πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας

«Τιμούμε σήμερα την Ιερή Μνήμη των τραγικών θυμάτων της ναζιστικής Θηριωδίας στο Μαρτυρικό Χωριό Καταρράκτη, εκείνο τον σκληρό Οκτώβριο του 1943. Και δεσμευόμαστε τιμώντας και με τον τρόπο αυτόν τη θυσία τους, ότι εμείς, οι Έλληνες, θ' αγωνιζόμαστε πάντα, και μόνοι αλλά και ως μέλη της Διεθνούς Κοινότητας και της Μεγάλης Ευρωπαϊκής μας Οικογένειας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να μην συμβεί, ποτέ ξανά, παρόμοια Θηριωδία, η οποία πλήττει βάνουσα τον Άνθρωπο και τον Πολιτισμό μας.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος 2.11.2019 στον Καταρράκτη

σμός επιβάλλει τη σχετική απόφαση να τη λάβει αρμόδιο Δικαστικό Forum, με βάση το σύνολο του εφαρμοζόμενου εν προκειμένω Διεθνούς Δικαίου, όπως άλλωστε αποφάνθηκε προσφάτως και η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Εμπειρογνομώνων του Γερμανικού Κοινοβουλίου. Κατά τούτο δε, η από 18.10.2019 απόρριψη της πλήρως τεκμηριωμένης ρηματικής διακοίνωσης της Ελλάδας από την πλευρά της Γερμανικής Κυβέρνησης, εμφανίζεται παντελώς ανατιολόγητη. Υπό τα δεδομένα αυτά η Ελλάδα δεν αποδέχεται την ως άνω άρνηση και θα επανέλθει στο δίκαιο αίτημά της, επικαιροποιώντας και ενισχύοντας τα επιχειρήματά της.

Για την μνήμη και την ιστορία μιλάει αυτό το βιβλίο

«Ο τόπος μας είναι φτωχός. Βουνά, πολύ πέτρα, λίγο χώμα, πεζούλες, δέντρα, ποτάμια, παραπόταμοι, ρέματα... Χωριά που κάποτε ήταν γεμάτα ζωή, άντρες, γυναίκες, παιδιά, παππούδες, γιαγιάδες και μαζί πρόβατα και γίδια, μία οβκληρη κοινωνία μόχθου, αγώνα και μάθησης που πολεμούσε ολημερίς και ολοβραδίς, τώρα ψάχνονται... Σήμερα, αγωνιούν, πάλλι πολεμάνε και ελπίζουν για το αύριο. Τι άραγε τα περιμένει; Τι και πόσα θα αντιμετωπίσουν και θα δουν ακόμα; Και θυμούνται. Θυμούνται τα παλιά που δεν είναι μακρινά. Φυσικά θυμούνται οι άνθρωποι. Τα βουνά και οι πέτρες τι να θυμηθούν;

Θα μιλήσουμε, λοιπόν, για τη μνήμη. Και την ιστορία. Μνήμη και ιστορία. Τις χρειαζόμαστε και τις δύο για να αναλογιστούμε, να σκεφθούμε, να πάρουμε δυνάμεις, να αναστοχαστούμε. Η Μνήμη είναι το θεμέλιο, η ιστορία είναι η γη. Χωρίς τη γη και τα θεμέλια δεν χτίζουμε. Για τη

Μνήμη και την ιστορία μιλά αυτό το βιβλίο. Τι κι αν ο τόπος μας ήταν και είναι φτωχός. Έχει παρελθόν, πλούσια ιστορία με αρκετά γεγονότα, ορισμένα σηματοδιακά και ξεχωριστά. Και θέλουμε και όλοι μα να έχει και μέλλον.

Ένα από αυτά τα γεγονότα του παρελθόντος που σημάδεψαν τούτο τον τόπο, ήταν οι φρικτές ημέρες του Οκτωβρίου του 1943, όταν οι ναζι κατακτητές πυρπόλησαν το χωριό μας τον Καταρράκτη και εκτέλεσαν αθώους αμάχους. 78 χρόνια πριν... Μαζί με τα γεγονότα του τότε, τη μνήμη και την ιστορία του Καταρράκτη, το βιβλίο αυτό μιλά και για την Αντίσταση κατά των Γερμανών, αλλά και για τον αγώνα του λαού στην Ήπειρο κατά του φασισμού και υπέρ των αιώνων ιδανικών της ελευθερίας και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας».

Από τον χαιρετισμό του Δημάρχου Κεντρικών Τζουμέρκων Χρήστου Χασιάκου

«Τέσσερα χρόνια μέναμε στα βουνά»

Ανθή Κατσούλη, γεννημένη το 1917 στον Καταρράκτη

«Το 1943 ήμουν 13 χρονών και ζούσα με τους γονείς μου και τα αδέρφια μου στη Μουτσιάρα, Κρουοπηγή όπως τη λένε σήμερα. Θυμάμαι στις 26 Οκτωβρίου, πρώινές ώρες, ο κόσμος είχε ανησυχία, διότι είκανε πληροφορία ότι έρχονται Γερμανοί από την Άγναντα για το χωριό μας. Ξαφνικά ακούσαμε ριπές πολυβόλου από την περιοχή Απιδιές, απέναντι από το χωριό και καταλάβαμε ότι οι Γερμανοί έρχονται.

Φοβήθηκε ο κόσμος και τα μικρά παιδιά έκλαιγαν και όλοι μαζί φύγαμε για το βουνό για να κρυφτούμε σε σπηλιές, ρέματα και χαράδρες. Αφήσαμε πίσω τα σπίτια, τα ζώα μας και όλες τις σοδειές μας και φύγαμε να γλυτώσουμε. Εγώ μαζί με τους γονείς και τα αδέρφια μου πήγαμε σε μια σπηλιά στην Κοκκινόστρουγκα. Εκεί βρήκαμε και άλλους χωριανούς. Από εκεί βλέπαμε καπνούς να βγαίνουν από σπίτια που καίγονταν στο χωριό και ακούγαμε ριπές συνέχεια από πολυβόλα. Εμείς τα παιδιά κρυφθήκαμε πίσω από κάτι μεγάλες πέτρες-κοτρόνια και κοιτάγαμε προς το χωριό και κλαίγαμε.

Καίγανε και σκοτώνανε όποιον έβρισκαν στο δρόμο τους. Κάψανε την εκκλησία στην πλατεία, τον Άγιο Νικόλαο, παραπάνω στην Αγία Αικατερίνη κάψανε το ηγουμενείο, την Κούλια όπως την λέγανε. Όσα ζώα βρήκανε μέσα σε στάβλους τα κάψανε ζωντανά και όσα ζώα βρήκανε ελεύθερα τα σκοτώσανε. Δεν άφησαν τίποτε όρθιο.

Εμείς τα παιδιά κάτσαμε καμιά βδομάδα πάνω στη σπηλιά στο βουνό και οι γονείς μας με άλλους χωριανούς κατέβηκαν κάτω στα σπίτια μήπως και γλιτώσουν τίποτα από τις

«Μέχρι και βελάνια από τα πουνάρια τρώγαμε»

Μαρτυρία του Γιώργου Φίλιππα, αγροκτηνοτρόφος, γεννημένος το 1930

φωτιές. Οι επόμενες μέρες και μήνες ήταν πολύ δύσκολες, διότι δεν είχαμε πού να μένουμε και τι να φάμε. Οι μεγάλοι φτιάσανε καλύβες με παλιοσιόγικια, σανίδια, άχυρα και ό,τι άλλο βρήκανε για να βγάλουνε τον χειμώνα. Για πάντα είχαμε κάτι παλιοσιόγικια και το κρύο μας θέριζε. Μέχρι και βελάνια από τα πουνάρια τρώγαμε για να ζήσουμε εκείνο τον χειμώνα. Δύσκολες μέρες, δύσκολα χρόνια...

Έμαθα από τους γονείς μου ότι οι Γερμανοί σκότωσαν 18 άτομα χωριανούς. Μάλιστα στον Χασιώτη τον Χρήστο τον φόρτωσαν πέτρες και χώματα και τον πήραν μαζί τους μέχρι που δεν άντεξε άλλο και τον εκτέλεσαν. Έκαναν πολλά άσχημα πράγματα οι Γερμανοί στο χωριό μας και τέτοια χρόνια να μην ξανάρθουν...

«Θυμάμαι, ειδοποίησαν οι άνθρωποι ότι έρχονται οι Γερμανοί και τρόμαξαν απ' το φόβο και παρατάμε τα σπίτια μας και τραβήξαμε για το βουνό. Πάμε πιο επάνω στο βουνό και μετά μας παίρνουν από εκεί να βρούμε πιο επάνω, γιατί θα έρχονταν παντού οι Γερμανοί. Μας είπαν, δεν είδαμε. Ανεβήκαμε επάνω εκεί και μετά, όταν μάθαμε, έπειτα από δυο μέρες, ειδοποίησαν ότι έφυγαν οι Γερμανοί. Και κατεβαίναμε κάτω σε μια συνοικία πιο απάνω. Ήταν ένα χωραφάκι και μείναμε εκεί. Εδώ στο χωριό μας είχαν κάψει το σπίτι το δικό μου με τη μάνα μου, τα αδέρφια μου. Δεν

Ανθή Κατσούλη. «[...] ερχόμαστε και δεν βρήκαμε σπίτι. Το σπίτι ήταν καμένο εντελώς» (Φωτ.: Δημήτρης Κατσούλης)

είχαμε πού να κατεβούμε να 'ρθουμε στο χωριό και μείναμε απάνω στο βουνό, στο χωραφάκι. Και όταν μετά ειδοποίησαν ότι έφυγαν οι Γερμανοί, ερχόμαστε και δεν βρήκαμε σπίτι. Το σπίτι ήταν καμένο εντελώς. Ούτε τίποτε...»

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Προκόπης Παυλόπουλος, στον Καταρράκτη, 2.11.2019, χαιρετά τους Καταρρακτινούς/ές

τούν το μαρτυρικό ή όχι Γολγοθά ενός λαού για το χτίσιμο της εθνικής του ιδιοπροσωπίας.

Όλα αυτά συνθέτουν την ελπίδα για μια ζωή ειρηνική, αξιοπρεπή, χωρίς να πλανάται πουθενά ο φασισμός, σε όποια παλιά ή και νεότευκτη μορφή μπορεί να εξυφάνεται.

Και είναι ανάγκη να βασιλεύει κάποτε το δίκαιο...

Το δίκαιο που φωνή δεν έχει,

αλλά ακούγεται στους γκρεμούς και στα φαράγγια των Ηπειρώτικων βουνών, στα λημέρια της κλεφτουριάς και στα απόσκια της ηπειρώτικης αντρεισούνης. Εκεί όπου λιπάστηκε με τα σώματα αγωνιστών και ποτίστηκε με τα δάκρυα μαυροφορεμένων γυναικών.

Η ιστορία του Μαρτυρικού Χωριού Καταρράκτης Άρτας, μας δείχνει τον δρόμο!

Αλέξανδρος Τζάλλας και Χρυσόστομος Στύλιος

Δύο κορυφαίοι, παγκοσμίως, επιστήμονες!

Στο 2% των κορυφαίων επιστημόνων παγκοσμίως δύο μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού του τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με έδρα την Άρτα, σύμφωνα με τον έγκριτο επιστημονικό οίκο Elsevier.

Ο καθηγητές του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με έδρα την Άρτα, **Αλέξανδρος Τζάλλας** και **Χρυσόστομος Στύλιος** εντάχθηκαν βάσει της απήκησης του ερευνητικού τους έργου στο επιστη-

μονικό πεδίο που υπηρετούν στον ετήσιο κατάλογο των κορυφαίων επιστημόνων παγκοσμίως. Η ερευνητική συμβολή των δύο Καθηγητών αφορά τους επιστημονικούς τομείς της Τεχνητής Νοημοσύνης, της Βιοϊατρικής Τεχνολογίας και της Ιατρικής Πληροφορικής.

Η διάκριση αυτή αντανακλά την υψηλού επιπέδου έρευνα που διεξάγεται στο τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών και η οποία συμβάλλει παράλληλα στην διεθνή αναγνώριση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Η σπουδαία αυτή διάκριση πιστοποιεί τη διεθνή αναγνωρισμένη και υψηλού επιπέδου έρευνα, η οποία πραγματοποιείται στο τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, και η οποία μαζί με την υψηλή ποιότητα διδασκαλίας και την εκτεταμένη συμβολή στην τοπική κοινωνία, αναδεικνύουν το τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με έδρα την Άρτα σε ένα από τους σημαντικούς πόλους εκπαίδευσης και έρευνας της περιοχής.

Τα χρηστήρια πινάκια της Δωδώνης υποψήφια για εγγραφή στο πρόγραμμα της UNESCO «Μνήμη του Κόσμου»

Υποβλήθηκε η πρόταση υποψηφιότητας για τα χρηστήρια πινάκια-«ελάσματα» του ιερού και του μαντείου του Διός και της Διώνης, στη Δωδώνη στο πρόγραμμα της UNESCO «Μνήμη του Κόσμου». Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων συνέταξε το φάκελο υποψηφιότητας και την πρόταση υπέβαλε το υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Ο φάκελος της υποψηφιότητας φέρει την υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας και του Δήμου Δωδώνης, αλλά και της επιστημονικής κοινότητας, όπως αναφέρεται σε ανακοίνωση του υπουργείου.

Στην ανακοίνωση, επισημαίνεται ότι τα χρηστήρια πινάκια της Δωδώνης αποτελούν ένα μοναδικό, παγκοσμίως, σύνολο, με σημαντική συμβολή στη μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και θρησκείας. Πρόκειται για τμήματα από εύθραυστα, λεπτά φύλλα μολύβδου, πάνω στα οποία χαράσσονταν τα ερωτήματα των προσκυνητών του μαντείου, αλλά και η χρησιμοδότηση που λάμβαναν. Συνολικά έχουν εντοπιστεί και δημοσιευτεί 4.216 επιγραφές, που χρονολογούνται με βάση τη γραφή, από τα τέλη του 8ου αι. π.Χ. έως τα μέσα του 2ου αι. π.Χ..

Εκδήλωση Συνδέσμου Συρρακιωτών Ιωαννίτων

Το κανάλι της Βουλής στις 23 Νοεμβρίου, ημέρα απελευθέρωσης του Συρράκου, παρουσίασε την εκδήλωση που πραγματοποιήσε ο Σύνδεσμος Συρρακιωτών Ιωαννίνων στο Συρράκο, στις 17 Οκτωβρίου, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ελλάδα 2021» και με αφορμή την επέτειο για τα διακόσια χρόνια από την επανάσταση των Συρρακιωτών, ως έκφραση τιμής κι ευγνωμοσύνης στους αγωνιστές προγόνους που δε δίστασαν να θυσιάσουν και τη ζωή τους ακόμη για μια ελεύθερη πατρίδα και για τη μεγάλη τους συνεισφορά στον αγώνα της εθνικής παλιγγενεσίας.

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου, **Αλέξης Ιπποκράτης**, αναφέρθηκε στο αδούλωτο πνεύμα των Συρρακιωτών στα χρόνια της τουρκικής κυριαρχίας, επισημαίνοντας πως η κωμόπολη υποτάχθηκε στους Τούρκους γύρω στο 1480, όμως τέθηκε υπό την προστασία της Βασιλομήτορας, εξασφαλίζοντας εμπορικό προνόμιο τα οποία έφεραν στο Συρράκο σημαντικό πλούτο, ευημερία και μόρφωση, στοιχεία που συνέβαλαν στην πιο τολμηρή ίσως επαναστατική ενέργεια που έγινε το 1821, την επανάσταση του Συρράκου και των Καλαρρυτών.

Οι Συρρακιώτες με τον Ιωάννη Κωλέττη, αρχές Ιουλίου του 1821, με το όραμα της ανεξαρτησίας, ύψωσαν τη σημαία της επανάστασης. Ο ξεσηκωμός τους δεν τους δι-

καίωσε, η επανάσταση απέτυχε, αφού δεν υπήρχε και ουσιαστική βοήθεια. Η καταστροφή του χωριού ήταν ολοσχερής κι οι Συρρακιώτες αναγκάστηκαν ν' ακολουθήσουν τον δρόμο της προσφυγιάς, αλλά σύντομα κάποιοι άρχισαν να επαναπατρίζονται και να ξαναχτίζουν τα σπίτια τους.

Όμως οι συνέπειες της επανάστασης ήταν ευεργετικές, καθώς δεσμεύτηκε ισχυρή στρατιωτική δύναμη για μεγάλο χρονικό διάστημα στα Τζουμέρκα και πολλοί Συρρακιώτες, μέσα από τις συμπλοκές με τους Τούρκους, αναδείχθηκαν σε ικανούς μαχητές που συνέχισαν τον αγώνα στην

επαναστατημένη Ελλάδα, προσφέροντας πολύτιμες υπηρεσίες στην πατρίδα.

Στον πόλεμο του 1853 οι Συρρακιώτες ύψωσαν πάλι την επαναστατική σημαία, αλλά κι αυτό το κίνημα απέτυχε. Το 1878 ξαναβρέθηκαν στην πρώτη γραμμή της μάχης. Όμως, η συνθήκη του 1881 οροθέτησε ως συνοριακή γραμμή τη χαράδρα του Χρούσια, αφήνοντας το Συρράκο στην τουρκική κυριαρχία.

Τελικά η πολυπόθητη ελευθερία επήλθε το πρωί της 23ης Νοεμβρίου του 1912 υπό την αρχηγία του Συρρακιώτη οπλαρχηγού, **Γιώργου Λεπενιώτη**.

«Κερνάμε Ήπειρο» στο Ζάππειο

κλυστεί από προϊόντα της Ηπείρου και οι επισκέπτες θα έχουν την τύχη να γευτούν και να απολαύσουν τη μοναδικότητά τους. Στην έκθεση, εκτός από την προβολή των προϊόντων, θα επιτρέπεται και η λιανική πώληση.

Την έκθεση «Κερνάμε Ήπειρο» πρόκειται να διοργανώσει η Περιφέρεια Ηπείρου στο Ζάππειο το διάστημα 17-19 Δεκεμβρίου. Το Ζάππειο θα κατα-

Για πρώτη φορά φωταγωγήθηκαν οι Σουλιώτισσες στο Ζάλογγο

Τιμώντας την Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας καυτά των Γυναικών 25.11.2021 το ίδρυμα **Γεωργίου Ζογγολόπουλου** σε συνεργασία με το Δήμο Αθηναίων, το Δήμο Θεσσαλονίκης, το Δήμο Φιλοθέης-Ψυχικού, το Δήμο Πρέβεζας και τον όμιλο EMAAR Misr συμμετείχε στην παγκόσμια καμπάνια Orange the World φωταγωγώντας εμβληματικά γλυπτά του **Γιώργου Ζογγολόπουλου** του μνημείου του Ζαλόγγου.

Η επέτειος των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση του 1821 συμπίπτει με τη συμπλήρωση 60 χρόνων από τα αποκαλυπτήρια του Μνημείου Ζαλόγγου το 1961. Στο πλαίσιο αυτής

της διπλής συμβολικής επετείου το Μνημείο Ζαλόγγου κηρύχθηκε φέτος ως Μνημείο Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς δημιουργημένο σε έναν τόπο ιδιαίτερης ιστορικής αξίας για την Ελλάδα.

Η σιδηροδρομική γραμμή Ηγουμενίτσα-Γιάννενα-Καλαμπάκα

Το πολυσυζητημένο θέμα της σιδηροδρομικής σύνδεσης της Ηπείρου, με την υπόλοιπη Ελλάδα, με τη γραμμή Ηγουμενίτσα- Γιάννενα- Καλαμπάκα, γνωστή και ως «σιδηροδρομική Εγνατία» ξαναβρέθηκε πάλι στο προσκήνιο. Αφορμή αυτή τη φορά, στάθηκαν οι δηλώσεις που έκανε ο βουλευτής Θεσπρωτίας της ΝΔ **Βασίλης Γιόγιακας**, μετά τη συνάντησή που είχε στις 13 Οκτώβρη με το νέο Υφυπουργό Υποδομών **Γιώργο Καραγιάννη**.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις του βουλευτή Θεσπρωτίας της ΝΔ «μέσα στο 2022 θα ξεκινήσει από τον ΟΣΕ η διαδικασία των μελετών για τη σιδηροδρομική γραμμή Καλαμπάκα - Ιωάννινα - Ηγουμενίτσα, ως τμήμα της δυτικής Σιδηροδρομικής Εγνατίας». Μακάρι αυτή τη φορά οι υποσχέσεις να γίνουν πραγματικότητα, αρκεί βέβαια, η υλοποίηση

των σχετικών έργων, να γίνει προς όφελος των ανθρώπων του μόχθου και της δουλειάς και όχι με γνώμονα την αύξηση της κερδοφορίας των μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων.

Πάντως, μέχρι στιγμής, εκτός από τις σχετικές δηλώσεις, δεν έχει γίνει απολύτως τίποτε. Γι' αυτό αναμένουμε.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας έχει ασχοληθεί επισταμένως με το θέμα που αφορά την υπόθεση: « Η σιδηροδρομική σύνδεση της Ηπείρου». (Εφημ. «Πανηπειρωτική» Μάιος 2020, φυλ. 5.6). Τονίζουμε ότι το θέμα είναι γενικότερο και αφορά την άρση της απομόνωσης της Ηπείρου και του επικοινωνιακού αποκλεισμού, λόγω των υψηλών διοδίων, γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου κ.α.

«Οι απόδημοι Ηπειρώτες γνωρίζουν πολύ καλά

και τη συγκοινωνιακή απομόνωση, αλλά και τον επικοινωνιακό αποκλεισμό εξαιτίας των υψηλών διοδίων, καυσίμων, γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου κλπ». Δελτίο Τύπου της ΠΣΕ 23.5.2020.

«Η σιδηροδρομική διασύνδεση της Ηπείρου, ιδιαίτερα με την Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας και της Πελοποννήσου, αποτελεί πάγιο αίτημα. Η εξαγγελία του έργου αυτού από τους αρμόδιους φορείς, πρέπει επιτέλους να συμπεριληφθεί με συγκεκριμένο τρόπο στο σχεδιασμό του 4ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Προς τον σκοπό αυτό, το 7ο Παγκόσμιο Πανηπειρωτικό Συνέδριο, θα απευθύνει προς τη τοπική αυτοδιοίκηση, ιδιαίτερα προς τον τρίτο βαθμό της, την Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Ηπείρου, έτσι ώστε να λάβει γνώση για τον συγκεκριμένο σχεδιασμό ενόψει του 4ου

«όλο την περιμένουμε κι όλο κινάει για νά 'ρθεί/ κι όλο συντρίμι χάνεται στο γύρισμα των κύκλων»

Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης». Από το Γενικό πόρισμα των εργασιών του 7ου Παγκόσμιου Πανηπειρωτικού Συνεδρίου, Ιωάννινα 21.8.2005

Λεπτοκαρυά Θεσπρωτίας: Ο τόπος, η ιστορία, οι άνθρωποι

Η Λεπτοκαρυά αποτελεί το νοτιοανατολικό άκρο της επαρχίας Φιλιππών του Νομού Θεσπρωτίας. Με τις υπόλοιπες πρώην κοινότητες απαρτίζει τον νέο Δήμο Φιλιππών. Εκκλησιαστικά ανήκει στην Ιερά Μητρόπολη Παρναμβής και εκπαιδευτικά στην εκπαιδευτική περιφέρεια Φιλιππών.

Απέχει 45 χιλιόμετρα από τα Ιωάννινα, 54 από την Ηγουμενίτσα και 37 από τους Φιλιππότες. Εντός του χωριού περνά η επαρχιακή οδός Βροσάνα-Τσαμναντά και συνδέει τη Λεπτοκαρυά με τα χωριά της Μουργκάνας. Οριοθετείται νότια-νοτιοανατολικά από τον ποταμό Καλαμά, δυτικά-βορειοδυτικά από την Λαγκάβιτσα, παραπόταμο του Καλαμά. Ανατολικά συνορεύει με την Βρυσούλα και δυτικά με τον Κούτσον, παραπόταμο του Καλαμά. Βόρεια σε ένα τμήμα με το χωριό Μπράννια και στο υπόλοιπο τμήμα με το Δούδραβο, ένα από τα μεγαλύτερα δάση της Θεσπρωτίας.

Σπίτια-Πληθυσμός-Ασχολίες

Η Λεπτοκαρυά έχει σήμερα 140 σπίτια, από τα οποία τα 128 βρίσκονται εντός του κυρίως οικισμού.

Οι μόνιμοι κάτοικοι, ανέρχονται στους 115, μέλη 43 οικογενειών, γεγονός που κατατάσσει την Λεπτοκαρυά στα μεγαλύτερα χωριά της επαρχίας Φιλιππών. Από τους μόνιμους οι 75 είναι κάτω των 70 και οι υπόλοιποι 35 είναι άνω των 70 ετών, συνταξιούχοι.

Ασχολούνται με την κτηνοτροφία, με οικοδομικές εργασίες και με ελεύθερα επαγγέλματα. Η κτηνοτροφική παραγωγή ανέρχεται σε 500 περίπου πρόβατα.

Άλλα 20 ακόμη άτομα, όλοι συνταξιούχοι, έρχονται να προστεθούν στους μόνιμους κατοίκους την Άνοιξη.

Το καλοκαίρι και το Πάσχα επισκέπτονται το χωριό 300 με 350 άτομα, αλλά η παραμονή τους είναι ολιγοήμερη.

Στην Αθήνα και τον Πειραιά ο συνολικός πληθυσμός των Λεπτοκαριτών αγγίζει περίπου τα 1.000 άτομα.

Υποδομή

Η Λεπτοκαρυά, είναι προικισμένη από τη φύση με σπάνιες ομορφιές. Τα έργα υποδομής που πραγματοποιήθηκαν από το κράτος αλλά κυρίως από τους Λεπτοκαριτες με πρώτους τους Ξενιτεμένους, έκαναν την Λεπτοκαρυά ένα σύγχρονο χωριό που ικανοποιεί το σύνολο των αναγκών ενός χωριού.

Λειτουργεί **δημοτικό σχολείο** που εξυπηρετεί και τα διπλανά χωριά καθώς και **νηπιαγωγείο**.

Είναι έδρα **αγορτικού ιατρείου**. Ο ιατρός επισκέπτεται το ιατρείο μια φορά την εβδομάδα. Το Κέντρο Υγείας Βουτζαρά, καλύπτει

Γράφει ο Θανάσης Πέτρου, πρόεδρος της Αδελφότητας Λεπτοκαριτών Θεσπρωτίας

τις πρωταρχικές ανάγκες της ιατρικής περίθαλψης του χωριού. Με το πρόγραμμα «**Βοήθεια στο Σπίτι**» εξυπηρετούνται βασικές ανάγκες ιατρικής φροντίδας των ανήλικων κατοίκων.

Επίσης διαθέτει όλα τα συνεργεία που έχουν σχέση με την οικοδομή (κτίστες, υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, ξυλουργοί). Επιπροσθέτως είναι έδρα πολιτικού μηχανικού. Διαθέτει επίσης σύγχρονο ξυλουργικό εργοστάσιο.

Η Αγία Μαρίνα, κεντρική εκκλησία του χωριού μαζί με τα τρία εξωκλήσια την **Αγία Βαρβάρα**, τον **Άγιο Σάββα** και τον **Άγιο Νικόλαο**, καλύπτουν πλήρως τις θρησκευτικές και λατρευτικές ανάγκες. Οι εκκλησίες του χωριού στέκονται καλοδιατηρημένες και εξοηλισμένες με όλα τα απαραίτητα είδη. Η Αγία Μαρίνα πλήρως αγιογραφημένη, διαθέτει ακόμη κλιματισμό ενώ τα εξωκλήσια διαθέτουν νερό και ηλεκτρικό.

Το νεκροταφείο περιφραγμένο με άσπρη πέτρα και πρόσφατα ανακαινισμένο, βρίσκεται στην πίσω πλευρά της Αγίας Μαρίνας. Το χωριό διαθέτει πλήρες εσωτερικό ασφαλοποιημένο οδικό δίκτυο.

Πλατείες:

- **Κεντρική Πλατεία του χωριού, (μεσοχώρι)** στο κέντρο του χωριού με τον βαθασκίο πλάτανό, στρωμένη με παραδοσιακή μαύρη πλάκα, φιλοξενεί διώροφο κτίριο που στεγάζει το κοινοτικό γραφείο, το αγροτικό ιατρείο, καφεναποψυκτήριο και αίθουσα πολιτιστικού κέντρου στην οποία υπάρχει έκθεση παλιάς φωτογραφίας, δανειστική βιβλιοθήκη και καλύπτει τις ανάγκες εκδηλώσεων του χωριού. Στο υπόγειο στεγάζεται ο σύλλογος Γυναικών.

- **Πλατεία της εκκλησίας και του σχολείου.** Πρόσφατα αναπλασμένη από την Αδελφότητα με πέτρινα πεζούλια και διαδρόμους, παραδοσιακά φωτιστικά σώματα, πέραν της εκκλησίας και του σχολείου φιλοξενεί παιδική χαρά, γήπεδο 5Χ5 και κοινοτικές αποθήκες.

- Δύο ακόμη μικρές πλατείες μία στη θέση Ράχη του Θόδωρου και μία στη θέση Γκούλιαρα ομορφαινούν τα σημεία στα οποία βρίσκονται.

Αεροφωτογραφία του χωριού

Ακόμη στη θέση Ταμπούρι έχει διαμορφωθεί πρόσφατα από την κοινότητα χώρος περιπάτου και αναψυχής.

Σήμερα στο χωριό ένα μεγάλο έργο βρίσκεται σε εξέλιξη: η δημιουργία μιας μεγάλης πλατείας στο κέντρο του χωριού επί οικοπέδου 2.500 τμ, δωρεάς προς την Αδελφότητα χωριανών καθώς και ανασπίλωση επ' αυτής παλιού παραδοσιακού σπιτιού για την δημιουργία λαογραφικού μουσείου.

Το χωριό υδρεύεται με άφθονο και κατ'άλληλο νερό, από τις πηγές της Λαγκάβιτσας στον Κεφαλόβρυσο με σύγχρονο δίκτυο ύδρευσης που κατασκευάστηκε με οικονομική συνεισφορά της Αδελφότητας και των κατοίκων. Τρεις παλιές βρύσες του Τάση, του Διαμάντη και του Πλάι καθώς και το πηγάδι στο κέντρο του χωριού, με νερά μη πόσιμα σήμερα, στέκουν ζωντανά μάρτυρες να μας θυμίζουν αλλοτινές εποχές.

Τρία καταστήματα εξυπηρετούν τις ανάγκες συνεύρεσης, εστίασης και ψυχαγωγίας των κατοίκων: το κατάστημα του Σταύρου και της Χρυσάνθης Βέλλιου στο κέντρο του χωριού, της Κικής Κάλλη στο μεσοχώρι και του Ηλία Τσέση στη Γέφυρα της Βροσάνας.

Σημαντικές υπηρεσίες στην άθληση και την ψυχαγωγία προσφέρει το Ιππικό Πάρκο

Λεπτοκαριάς, που εκτός από ιππασία μπορεί κάποιος να κάνει αναρρίχηση σε πύργο, καγιάκ, ενώ σε ένα όμορφο περιβάλλον μπορεί να απολαύσει τον καφέ, και να γευτεί παραδοσιακά φαγητά. Επίσης υπάρχει σύγχρονο γήπεδο 5Χ5 με τελευταίας γενιάς συνθετικό χλοοτάπητα καθώς και παιδική χαρά.

Κοινοτική οργάνωση-Φορείς

Η Λεπτοκαρυά είναι σήμερα Τοπική Κοινότητα του Δήμου Φιλιππών και εκπροσωπείται στο Δήμο από ένα άτομο που είναι και πρόεδρος αυτής.

Από το 1993 λειτουργεί πολιτιστικός σύλλογος που προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες με την διοργάνωση εκδηλώσεων και την εκτέλεση εξαιρετικών έργων, ενώ το 2014 ιδρύθηκε ο Σύλλογος Γυναικών που έχει να επιδείξει πλούσια δράση, με παρασκευή παραδοσιακών προϊόντων και διοργάνωση εκδηλώσεων.

Αποδημία

Οι 1.000 περίπου Λεπτοκαριτες που είναι εγκατεστημένοι στην Αθήνα και τον Πειραιά έχουν αποκτήσει ιδιόκτητη στέγη στον τόπο διαμονής τους και καταπιάνονται με όλα τα επαγγέλματα. Είναι λίγοι αυτοί που ακολουθήσαν τον πατροπαράδοτο κλάδο της αρτοποιίας. Σημαντικός αριθμός εκ των αποδημών έχουν κάνει ανώτερες και ανώτατες σπουδές.

Η **Αδελφότητα Λεπτοκαριτών Θεσπρωτίας «Η Αγία Βαρβάρα»** με έδρα τον Πειραιά είναι η οργάνωση των απόδημων Λεπτοκαριτών. Ιδρύθηκε το 1927, και αποτελεί διάδοχο σωματού της Φιλεκαπαιδευτικής Αδελφότητας Λεπτοκαριτών Ηπείρου που ιδρύθηκε το 1911 στην Αθήνα από τους Ξενιτεμένους Λεπτοκαριτες με σκοπό την λειτουργία Σχολείου στην γενέτειρά τους. Στη μακρόχρονη πορεία της η Αδελφότητα έχει να επιδείξει πλούσια δράση. Η Εκκλησία της Αγίας Μαρίνας, το εξωκλήσι του Αγίου Σάββα, το κοιμητήριο, το νεκροταφείο, το υδραγωγείο, η πλατεία του σχολείου, το πολιτιστικό κέντρο, η επισκευή της Αγίας Βαρβάρας και του Αγίου Νικολάου,

ο εμπλουτισμός του σχολείου με εποπτικά μέσα διδασκαλίας, η διάνοιξη και η ασφαλοποίηση δρόμων, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, το γήπεδο 5Χ5 είναι μερικά από τα έργα που φέρουν αποκλειστικά τη σφραγίδα της Αδελφότητας. Παράλληλα κατόρθωσε με κοινωνικές εκδηλώσεις στο λεκανοπέδιο να διατηρήσει την επαφή μεταξύ των Λεπτοκαριτών.

Η Αδελφότητα παραμένει από τις πιο δραστήριες αδελφότητες παρουσιάζοντας πλούσια δράση τόσο στο χωριό όσο και στην Αθήνα. Η Αδελφότητα είναι από τα ιδρυτικά μέλη της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος και της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Μουργκάνας.

Εκδηλώσεις-Πανηγύρια-Ψυχαγωγία

Κάθε χρόνο στη Λεπτοκαρυά πραγματοποιούνται σημαντικός αριθμός εκδηλώσεων και πανηγυριών.

- Τις αποκριές στο Μεσοχώρι από τον Πολιτιστικό Σύλλογο το άναμμα της Μπράντζας και η παράθεση φαγητού.

- Τον Αύγουστο στο Μεσοχώρι και την πλατεία του σχολείου, από την Αδελφότητα η γιορτή της πίτας, θεατρικές παραστάσεις, αναπαράσταση παλιών εθίμων, αθλητικοί αγώνες, βραδιά λουκουμά, πρωτάθλημα τζόκι, τέλεση πάνδημου μνημόσυνου κ.α.

- Το τρίμηνο του Δεκεμβρίου παράθεση παραδοσιακής φασολάδας στην Αγία Βαρβάρα, από την εκκλησιαστική επιτροπή και διοργάνωση γλεντιού από τον Σύλλογο Γυναικών.

Φυσικές Ομορφιές της Λεπτοκαρυάς

Το χωριό αποτελεί μια φυσική ομορφιά. Οι κοιλάδες του Καλαμά, της Λαγκάβιτσας και του Κούτσον, ο Δούδραβος με τα δασωμένα τσιουμπάρια, η Μπρονίτζα με τις αναρίθμητες ομορφιές, τα Αναβρυτικά, το Πλάι, η Κότσω, το Ταμπούρι, αποτελούν σημεία ενός απίθανου πορτρέτου.

Όλες τις εποχές το χωριό παραμένει όμορφο. Κάθε εποχή προσδίδει τη γοητεία

«Μάγεμα η φύσις κι όνειρο»

της αλλά η Άνοιξη και το Φθινόπωρο υπερέχουν.

Η Άνοιξη είναι μοναδική. Τα δέντρα αρχίζουν να μπουμπουкиάζουν, το βυσσινί χρώμα των κουτσουπιών και το άσπρο των κουμπλιών και των γκορτσιών στολίζουν τον τόπο, το κελάηδημα των αηδονιών, η πένθιμη φωνή του Γκιώνη, το μονότονο λάλημα του κούκου, η σύντομη επίσκεψη της εαρινής ομίχλης είναι σκηνές που δημιουργούν συναισθήματα που δύσκολα περιγράφονται.

Το Καλοκαίρι καταπράσινα τα πάντα. Κατάφορτοι οι κήποι από ζαρζαβατικά, γεμάτοι οι δρόμοι και τα καφενεία από τους Λεπτοκαριίτες. Το μεσημέρι κάνει λίγο ζέστη αλλά το βραδάκι με τη δροσιά του ανταμειβεί επισκέπτες και κατοίκους.

Το Φθινόπωρο η εναλλαγή των χρωμάτων της φύσης αποζημιώνει αυτόν που βρίσκεται κοντά της. Το πράσινο γρασίδι παίρνει τη θέση του ξηνοθακίτρινου της γης, το κουρασμένο πράσινο των δέντρων γίνεται έντονο για να αλλάξει σιγά-σιγά χρώμα και να πάρει διαδοχικά το κίτρινο και το καφετί. Τα πρωτοβρόχια με τις μπουμπουνιριές, τα

πρώτα χιόνια στις κορφές των βουνών προαναγγέλλουν τον ερχομό του χειμώνα.

Ο Χειμώνας σκληρός, αφού η νιτάρα καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας και η υγρασία της περονιάζει αρθρώσεις και κόκαλα και παράλληλα μοναχικός αφού πολλοί εγκαταλείπουν το χωριό.

Προβλήματα- Προοπτικές

Η Λεπτοκαρυά δεν παρουσιάζει σήμερα βασικά προβλήματα. Σε περίπτωση ολοκλήρωσης του έργου του αναστασμού του κάμπου, λίγα έργα εξωραϊστικά θα μπορούσαν να βελτιώσουν ακόμη περισσότερο την αισθητική της εικόνα.

Παρουσιάζει όμως τα σημαντικά προβλήματα όλης της ελληνικής περιφέρειας. Η ανεργία και η έλλειψη κινήτρων για διαμονή, έχουν ως αποτέλεσμα ο κόσμος να παίρνει τον δρόμο των πόλεων για αναζήτηση καλύτερης τύχης.

Οι προοπτικές του χωριού και γενικά

Το χορευτικό της Αδελφότητας Λεπτοκαρυάς

της περιοχής δεν διαγράφονται ενθαρρυντικές. Οι ηλικιωμένοι μόνιμοι κάτοικοι που φεύγουν από τη ζωή δεν αντικαθίστανται από νέους κατοίκους. Ο αριθμός των ξενιτεμένων μεγαλώνει. Σχεδόν όλοι έχουν φτιάξει σπίτι στο χωριό και οι πιθανότητες ανέγερσης νέων σπιτιών μηδενίζονται. Πολλοί συνταξιούχοι αν και θα επιθυμούσαν να διαμένουν τουλάχιστον ημιμόνιμα στο χωριό, εγκλωβίζονται στην Αθήνα από τις οικογενειακές υποχρεώσεις.

Οι Λεπτοκαριίτες της δεύτερης και τρίτης γενιάς που γεννήθηκαν στην Αθήνα έχουν πολύ λίγες πιθανότητες κάποια στιγμή έστω και σαν συνταξιούχοι να έλθουν για μόνιμη ή ημιμόνιμη εγκατάσταση. Εξάλλου σημαντικός αριθμός αποδήμων, έχουν αποκτήσει εξοχική κατοικία κοντά στην Αθήνα που τους εξυπηρετεί καλύτερα.

Η οικονομική κρίση καθιστά δύσκολη ακόμη και τη συντήρηση ενός σπιτιού στο χωριό. Ήδη υπάρχει ένας αριθμός σπιτιών προς πώληση χωρίς να υπάρχει και αντίστοιχο ενδιαφέρον. Η οικονομική κρίση καθιστά απαγορευτική και την εκτέλεση βελτιωτικών παρεμβάσεων στα σπίτια με αποτέλεσμα τη μείωση του εισοδήματος αυτών που ασχολούνται με οικοδομικές εργασίες.

Υπάρχουν κάποιοι αρνητικοί παράγοντες που δεν επιτρέπουν την συχνή μετάβαση και παραμονή στο χωριό των αποδήμων.

● Η εξαιρετικά μεγάλη απόσταση από τον τόπο κυρίας κατοικίας. Τα πράγματα είναι καλύτερα σε σχέση με το παρελθόν, αλλά το ύψος των διοδίων επιδρά αρνητικά.

● Η απόσταση από τη θάλασσα, τόπος προτίμησης των καλοκαιρινών διακοπών των σημερινών νέων.

● Οι εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών σε συνδυασμό με την εργασία των γονέων, δεν αφήνουν περιθώρια για πολυήμερες διακοπές.

Για την εξάλειψη αυτών των παραγόντων απαιτούνται ενέργειες τόσο από την πολιτεία και τους οργανωμένους φορείς όσο και ατομικά από τον καθένα μας.

Από την πολιτεία μπορούμε να απαιτήσουμε:

● Παροχή κινήτρων εγκατάστασης και παραμονής μόνιμων κατοίκων στο χωριό. (π.χ επιστροφή του ΦΠΑ στην κατασκευή κατοικίας και στους λογαριασμούς ΟΤΕ και ΔΕΗ, χορήγηση επιδόματος θέρμανσης, φοροπαλλαγές, επίδομα σπουδών για τους μαθητές κ.α.)

● Ανάδειξη των φυσικών ομορφιών και του περιβάλλοντος της περιοχής, και η ένταξή της σε αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Προγράμματα ώστε να γίνει πόλος έλξης φυσιολατρικών, περιηγητικών και ορειβατικών φορέων.

Οι οργανωμένοι φορείς του χωριού μας πέρα από τις παραστάσεις τους στην πολιτεία για τα παραπάνω επιβάλλεται:

● Συνέχιση της διοργάνωσης εκδηλώσεων που έχουν σαν σκοπό την σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των χωριανών και της προσέλευσης των απόδημων στο χωριό.

● Εμπλουτισμός των εκδηλώσεων με

Στην πλατεία του χωριού

στοιχεία από την παράδοση ώστε αυτές πέρα από ψυχαγωγικές να αποτελούν και αιτία να μάθουν τα παιδιά μας την ιστορία και την παράδοσή μας.

● Δημιουργία και κατασκευή έργων που θα κάνει την παραμονή των νέων στο χωριό ευχάριστη (η κατασκευή μιας πισίνας, μπορεί και θέση εργασίας να προσφέρει και την έλλειψη θάλασσας να υποκαταστήσει).

● Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, που αποτελεί το μέλλον. Το παρθένο φυσικό περιβάλλον σε αντίθεση με τις αφόρητες συνθήκες ζωής της πόλης. Μπορεί να αποτελέσει αιτία ζωής για το χωριό μας αλλά και την περιοχή μας.

Η δράση της Αδελφότητας στο χωριό

Σήμερα στη Λεπτοκαρυά ένα μεγάλο έργο βρίσκεται σε εξέλιξη που οφείλεται στη δράση της Αδελφότητας Λεπτοκαριτών. Η δημιουργία μιας μεγάλης πλατείας στο κέντρο του χωριού επί οικοπέδου 2.500 τμ, δωρεάς προς την Αδελφότητα χωριανών μας καθώς και αναστήλωση -στην ουσία ανακατασκευή- επ' αυτής παλιού παραδοσιακού σπιτιού.

...

«Ο καημός όλων να αποκτήσουν ένα δικό τους σπίτι, σε συνδυασμό με την έλλειψη κατεύθυνσης από την πολιτεία, είχε σαν αποτέλεσμα όλα τα παλιά σπίτια στο χωριό να κατεδαφιστούν και τα νέα να έχουν τα χαρακτηριστικά εξοχικών

Οι εργασίες για την αναστήλωση του παλιού παραδοσιακού σπιτιού τελειώνουν. Σύντομα το σπίτι θα δοθεί «προς χρήση» στους χωριανούς μας

μιας πόλης χωρίς την νότια αρχιτεκτονική και το παραδοσιακό χρώμα του ηπειρωτικού σπιτιού.

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της η Αδελφότητα σε συνεργασία με την κοινότητα και τοπικούς φορείς, αποφάσισαν να περισώσουν ένα από τα μοναδικά παλιά σπίτια κτίσματα που είχαν διατηρηθεί και βρίσκεται στο κέντρο του χωριού. Το κτίσμα χρονολογείται από το 1880, ανήκε το μισό στους απογόνους του Ευαγγέλου Δάσκα οι οποίοι δώρισαν το μισό στο χωριό μας και το υπόλοιπο μισό αγοράστηκε από την Αδελφότητά μας.

Η οικία είναι πετρόχτιστη, με ξύλινα χαγιάτι, εμφανώς ταλαιπωρημένη από το πέρασμα του χρόνου. Άρχισε να αναπαλαιώνεται το 2021 από ντόπιους μαστάρους με μεράκι, με χρήση νέων υλικών, αλλά χρησιμοποιώντας και παλιά υλικά της κατοικίας, με τέτοιο τρόπο ώστε να μην αλλοιωθεί ο χαρακτήρας της και να διατηρηθεί σε βάθος χρόνου το τελευταίο κομμάτι της πολιτιστικής κληρονομιάς του χωριού μας.

Ανάλογα με τα οικονομικά της Αδελφότητας θα προχωρήσει και η ολοκλήρωση της αναπαλαίωσης και αναστήλωσης. Πιστεύουμε ότι η αγάπη των Λεπτοκαριτών για το χωριό τους σύντομα θα ολοκληρώσει κι αυτό το έργο.

Η σκέψη μας είναι ο χώρος αυτός να γίνει ένας χώρος πολιτισμού ένας χώρος καταγραφής και παρουσίας της λαογραφικής και της ιστορικής μνήμης του χωριού μας. Παράλληλα θα επιδιώξουμε να είναι ένας χώρος λειτουργικός και προσβάσιμος για συναντήσεις και εκδηλώσεις τόσο των κατοίκων του χωριού σε καθημερινή βάση, όσο και των επισκεπτών και γενικά της Αδελφότητας κατά την διάρκεια όλου του έτους. Ευελπιστούμε να γίνει ένα αδιάσπαστο σύνολο όπου κτήριο, εκθέματα και άτομα που θα το εμπνεύσαν θα συνενώνονται και θα δημιουργούν ένα στέκι, μία εστία πολιτισμού.

Εξ άλλου ως χώρα και ως τόπος τι άλλο θα μπορούσαμε να επιδείξουμε πέρα από την πολιτιστική μας κληρονομιά και τις ομορφιές της πατρίδας μας;»

Οι εργασίες για την αναστήλωση του παλιού παραδοσιακού σπιτιού τελειώνουν. Σύντομα το σπίτι θα δοθεί «προς χρήση» στους χωριανούς μας.

ΤΟΤΕ... Νοέμβριος 1958

Νοέμβριος 1958 Οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Λεπτοκαρυάς με τον δάσκαλό τους Περικλή Σταμάτη από τα Κούρεντα. Σύμφωνα με έναν, από τους εικονιζόμενους, οι μαθητές είναι: 1. Ευανθία Τάσση, 2. Άγνωστη 3. Λίγκα Αναστασία, 4 Ουρανία Καλογήρου (με επιφύλαξη) 5 Στέλλα Κόκκινου, 6. Άγνωστος 7. Ναπολέων Παπαθανασίου, 8 Τάκης Βενέτης 9. Θωμάς Χαλαράμπος 10.Χρήστος Λίγκας 11. Σταυρούλα Πέτρου, 12. Ελευθερία Χαλαράμπος 13. Ελένη Στεργίου 14. Αριστέα Μπίνου 15. Καλογήρου Σπύρος 16. Βασίλης Πέτρου 17. Μάνθος Ιωάννου 18. Έλλη Βενέτη 19. Βαγγέλης Καλογήρου 20. Μαργαρίτα Χαλαράμπος 21 Άγνωστος 22. Γιώργος Παπαμαρκάκης 23 Άγνωστος 24 Παναγιώτης Καλογήρου 25. Φάνης Χαλαράμπος 26 Κώστας Πέτρου 27 Γιάννης Βενέτης 28 Τάσος Πέτρου.

ΤΩΡΑ... Σεπτέμβριος 2021

Ξενοφώντας Κουντούρης

Απεβίωσε, πλήρης ημερών, ο Ξενοφών Κουντούρης, ένας άνθρωπος με τεράστια προσφορά στον αθλητικό και εν γένει κοινωνικό χώρο της Ηπείρου και όχι μόνο.

Είχε διατελέσει για πολλές δεκαετίες πρόεδρος του Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών και αγωνίστηκε με πάθος και σθένος για τα δικαιώματα της ελληνικής μειονότητας.

Για 26 ολόκληρα χρόνια (1963-1973 και 1976-1992) διετέλεσε πρόεδρος της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Σωματείων Ηπείρου, ενώ ήταν και επίτιμος πρόεδρος της ΕΠΟ.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας εκφράζει στους οικείους του τα θερμά συλλυπητήριά της.

Ιερέας Γεώργιος Τζώρτζης 1956-2020

Ένας χρόνος από το φευγιό του

Πέρασε ήδη ένας χρόνος που η Μουργκάνα θρήνησε για την εκδημία του Ιερέα του χωριού της Ραβενής, παπά-Γιώργη Τζώρτζη που τόσο αναπάντεχα έφυγε από την ζωή, σε ηλικία μόλις 64 ετών.

Οι κάτοικοι των χωριών μας οι απόδημοι συμπατριώτες πένθησαν για την απώλεια μιας πολυσχιδούς προσωπικότητας της περιοχής μας.

Του ανθρώπου που δεν περιορίστηκε μόνο στα ιερατικά του καθήκοντα, αλλά υπηρέτησε τον τόπο μας και πρωτίστως το χωριό του από όλα τα μετερίζια.

Κατανυκτική μορφή εκ φύσεως, με μετρημένο και ήπιο λόγο, φωτεινό βλέμμα, ιεροπρεπής και σοβαρός κληρικός, τίμησε το πετράχλι του σε όλο τον εκκλησιαστικό του βίο.

Ανήσυχος και μαχητής της ζωής πρωτοστάτησε με τη δράση του σε πλείστα κοινωνικά προβλήματα.

Μάχησε για τη διάσωση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών της περιοχής μας, πάλεψε για την οικολογία με ευσυνειδησία και αποτελεσματικότητα, χωρίς φυσικά να διεκδίκει ποτέ το αλάθητο!

Όταν και όπου χρειαζόταν άφηνε με ευκολία το ράσο του και με τη φόρμα της δουλείας εργαζόταν ο ίδιος σε κάθε τεχνική δραστηριότητα της εντορίας του.

Με το συγγραφικό του έργο, και τη διάσωση στο αρχείο του πολυτίμων ιστορικών στοιχείων, βάζει και αυτός ένα ανάχωμα στη λήθη της ταυτότητας του γεωγραφικού μας χώρου.

Αναμφίβολα ήταν μια εμβληματική προσωπικότητα!

Η ιστορία θα τον καταγράψει και θα τον κατατάξει μεταξύ των επιφανών αυτού του τόπου.

Μεταξύ εκείνων που δύσκολα αναπληρώνονται στις μέρες μας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ομοσπονδίας Μουργκάνας εκφράζει για μια ακόμη φορά τα θερμά του συλλυπητήρια στην οικογένεια του.

Καλό ταξίδι στην αιωνιότητα του θείου σύμπαντος! "Την πίστην τετήρηκας" (την τήρησες) – "τον δρόμον τετέλεκας" (τελείωσες) "

Ομοσπονδία Μουργκάνας
Για το Δ.Σ., Ο Πρόεδρος, Αλέξης Τσέκας

ΤΙΜΗ ΣΤΟΝ ΛΟΡΕΝΤΖΟ ΜΑΒΙΛΗ

Γιάννινα και Κέρκυρα τίμησαν τον ήρωα του Δρίσκου

Ο Δήμος Ιωαννιτών, ο Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων και η Κοινότητα Βασιλική τίμησαν τον ποιητή και ήρωα του Δρίσκου **Λορέντζο Μαβίλη**.

Οι εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν την Κυριακή 24.11.2021 και περιλάμβαναν δοξολογία στον Ιερό Ναό του Αγίου Τρύφωνα στις δέκα το πρωί, στην Κοινότητα Βασιλικής. Στις 11 στο Ύψωμα Δρίσκου τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση και θα ακολουθούσε κατάθεση στεφάνων στο μνημείο του ποιητή.

Συνδιοργανωτές των εκδηλώσεων ήταν η Κερκυραϊκή Ένωση Ιωαννίνων, το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Βασιλικής «Λορέντζος Μαβίλης».

νήντα τριών ετών, πήρε μέρος στην εκστρατεία της Ηπείρου και σκοτώθηκε στη μάχη του Δρίσκου)

Ή Έλιά

Στήν κουφάλα σου έφώλιασε μελίσσι,
γέριχη έλιά, που γέρνει με τη λίγη
πρασινάδα που ακόμα σέ τυλίγει
σά νάθελε νά σέ νεκροστολίσει.
Καί τó κάθε πουλάκι στο μέθυσι
της αγάπης πιπίζοντας άνοιγει
στο κλαρί σου έρωτάρικο κυνήγι,
στο κλαρί σου που δέ θά ξανανθίσει.
Ώ πόσο στή θανή θά σέ γλυκάνουν,
μέ τη μαγευτική βοή που κάνουν,
όλοζώντανης νιότης όμορφάδες
που σά θύμησες μέσα σου πληθαίνουν·
ώ νά μπορούσαν έτσι νά πεθαίνουν
καί άλλες ψυχές τής ψυχής σου άδερφάδες

Στο ποίημα αυτό ο Μαβίλης αναγάγει σε σύμβολο ελπίδας την πολύτιμη για τη ζωή του ανθρώπου ελιά, για να ξερκίσει εξωραϊζοντας όσο μπορεί με την τέχνη της ποίησης του το αναπόδραστο τέλος της κάθε ύπαρξης...

Επικαλούμενος τις θύμησες - που θα συντροφεύουν σ' αυτή την αναπόφευκτη κάθοδο, "τα κλαριά που δεν θα ξανανθίσουν" πια, αναφέρεται στη παροδικότητα των πάντων που φέρνει ο χρόνος.

Συνεχίζεται η έκθεση «Επανάσταση '21: Ήπειρος»

Η περιοδική έκθεση με τον τίτλο: «Επανάσταση '21: Ήπειρος» που παρουσιάζουν το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) και το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο (ΕΙΜ), στο Μουσείο Αργυροτεχνίας, Γιάννενα, παρατείνεται, λόγω μεγάλου ενδιαφέροντος, έως και τη Δευτέρα 31 Ιανουαρίου 2021.

Η συνεργασία του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς με το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, στο πλαίσιο των Επετειακών Δράσεων της Τράπεζας Πειραιώς για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821, απέδωσε τρεις περιοδικές εκθέσεις στο Μουσείο Αργυροτεχνίας (Γιάννενα), στο Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης (Δημητσάνα) και στο Μουσείο Μαστίχας Χίου. Οι περιοδικές εκθέσεις εντάσσονται στο επετειακό πρόγραμμα του ΕΙΜ «ΕΠΑΝΑΧΥΣΤΑΣΗ '21» και τελούν υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Κάθε έκθεση περιλαμβάνει και αντικείμενα που συνδέονται με τους τόπους όπου παρουσιάζονται, αναδεικνύοντας τη συμβολή των κατοίκων τους στον Αγώνα για την ελευθερία.

Μέχρι σήμερα, την έκθεση, που ανα-

δεικνύει την πορεία της Ηπείρου και των Ιωαννίνων προς την Επανάσταση, έχουν δει περίπου 16.000 επισκέπτες.

«Μέσα στον εμβληματικό χώρο του Ιτς Καλέ, φωτίζονται πινακές όπως ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός και η άνηση του εμπορίου, ο δεσποτισμός του Αλή Πασά, η ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας, η έκρηξη της Επα-

νάστασης και η συμβολή της Ηπείρου σε αυτήν, η πολιτική ωρίμαση, οι εμφύλιες διαμάχες, η ίδρυση της Ελληνικής Πολιτείας με κυβερνήτη τον Καποδίστρια. Η Ήπειρος έμεινε εκτός συνόρων και αντιμετώπισε μεγάλες δυσκολίες, παρά την ενεργό συμμετοχή αρκετών Ηπειρωτών στην πολιτική, οικονομική και στρατιωτική ζωή του νεοσύστατου κράτους.

Μοναδικά εθνικά κειμήλια από τις πλούσιες συλλογές του ΕΙΜ «επιστρέφουν» στον τόπο τους. Μεταξύ αυτών, φορεσιά της κυρα-Φροσύνης, πορτοφόλι της κυρα-Βασιλικής, καριοφίλι του Αλή Πασά, σημαία-λάβρο από την Ήπειρο, σπάθι του Ζαχαμπίου, πίπα του Αθανασίου Τσακάλωφ, πινακίδα με αναγραφή από τα χέρια του Μάρκου Μπότσαρη. Επίσης εκτίθενται σφραγιστικό δαχτυλίδι του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, ξύλινη θήκη με πιόνια από σκάκι του Αλέξανδρου Υψηλάντη, γιλέκο του Ιωάννη Μακρυγιάννη και ένα από τα ζωγραφικά του έργα, σπάνια έγγραφα, πίνακες και χαρακτηριστικά».

Έκθεση γλυπτικής στα Γιάννενα με έργα του Θεόδωρου Παπαγιάννη

Το Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννιτών διοργανώνει έκθεση γλυπτικής με έργα του Θεόδωρου Παπαγιάννη από 2 Δεκεμβρίου 2021 έως 7 Ιανουαρίου 2022.

Η έκθεση με τίτλο «ΕΞΟΔΟΣ» θα πραγματοποιηθεί στον εκθεσιακό χώρο του Πολιτιστικού Πολυχώρου «Δ. Χατζής».

Τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν την Πέμπτη 2 Δεκεμβρίου 2021.

Την Κυριακή 28 Νοεμβρίου 2021 πραγματοποιήθηκε στην Ηγουμενίτσα η εκδήλωση των εγκαίνιων της περιοδικής έκθεσης «Έργον Θεοφίλου: εικόνες αγίων από το Πήλιο στη Θεσπρωτία», η οποία τελεί υπό την Αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου και διοργανώνεται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας, τους Δήμους Ηγουμενίτσας και Φιλιππιάδας και την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου.

Η έκθεση περιλαμβάνει έργα του λαϊκού ζωγράφου Θεοφίλου Χατζημιχαήλ που αντλούν τη θεματογραφία τους από την εκκλησιαστική ζωγραφική παράδοση και αποτελεί την πρώτη προσπάθεια παρουσίασης ενός ικανοποιητικού αριθμού αντιπροσωπευτικών θρησκευτικών έργων του μεγάλου λαϊκού ζωγράφου, ο οποίος είναι γνωστός ουσιαστικά από τις κοσμικές τοιχογραφίες που φιλοτέχνησε κυρίως στο Πήλιο και τη Λέσβο.

Η έκθεση έργων του Θεόφιλου στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας

Το ιστορικό της έκθεσης ανέπτυξε ο Προϊστάμενος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας Ιωάννης Χουλιάρης, ενώ τον λαϊκό ζωγράφο Θεόφιλο και το θρησκευτικό του έργο παρουσίασε η Μαρία Νάνου, Ιστορικός Βυζαντινής Τέχνης και μία εκ των επιμελητών της έκθεσης. Τέλος τη δική της εμπειρία κατέθεσε η Νίκη Τσιλιβίδη, Δικηγόρος και εκπρόσωπος της οικογένειας του Βασιλείου Τσιλιβίδη, δωρητή των τριών εικόνων του Θεόφιλου για το τέμπλο του ναού της Αγίας Παρασκευής στον Λιά Θεσπρωτίας, που απετέλεσαν και την αφορμή για την έκθεση, η οποία εξέφρασε την ιδιαίτερη χαρά της για το γεγονός ότι οι τρεις εικόνες παρουσιάζονται ως κεντρικά εκθέματα. Τον συντονισμό της εκδήλωσης πραγματοποίησε ο Γεώργιος Β. Ντάνης Επιστημονικός Συνεργάτης Δήμου Ηγουμενίτσας.

Ακολούθησε ξενάγηση των παρευρισκόμενων στον χώρο της έκθεσης από τον κ. Ιωάννη Χουλιάρη και την Μαρία Νάνου.

Την επιστημονική επιμέλεια της έκθεσης ανέλαβαν ο Ιωάννης Χουλιάρης, Αρχαιολόγος, η Μαρία Νάνου, Ιστορικός Βυζαντινής Τέχνης και η Θεοδώρα Λάζου, Ιστορικός-Αρχαιολόγος. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 20 Μαρτίου 2022.

Ιστορικά και Παραδοσιακά Ανάλεκτα

Ο Γεροπλάτανος Ιωαννίνων. Τον Νοέμβριο η φύση ζωγραφίζει τα καλύτερα τοπία με καταπληκτικά χρώματα. «Φύλλα πέφτουν σε κίτρινο, καφετί, πορτοκαλί και φωτεινές αποχρώσεις του βαθύ κόκκινου, συνθέτουν μαγευτικές εικόνες».
(Φωτ.: Γιώργος Μάνης)

Νοέμβριος

Ο Νοέμβριος είναι ο ενδέκατος μήνας του Γρηγοριανού Ημερολογίου και έχει διάρκεια τριάντα (30) ημέρες του έτους. Ετυμολογείται από τη λατινική λέξη November, που κι αυτή προέρχεται από το αριθμητικό novem (εννέα), επειδή στο αρχαίο δεκάμηνο ρωμαϊκό ημερολόγιο ο Νοέμβριος ήταν ο ένατος κατά σειρά μήνας. Στη συνέχεια, με την προσθήκη του Ιανουαρίου και του Φεβρουαρίου, το ρωμαϊκό ημερολόγιο έγινε δωδεκάμηνο. Έτσι ο Νοέμβριος μετακινήθηκε στην ενδέκατη θέση, αλλά διατήρησε την παλιά του ονομασία.

Ο Νοέμβρης ίσως έχει τα περισσότερα ονόματα από όλους τους μήνες. Καταρχάς τα ονόματα που παίρνει από τους αγίους.

Αϊ Γιώργης από τη γιορτή του αγίου Γεωργίου που ονομάζεται και Σποριάρης ή Μεθυσιτής.

Αϊ Ταξιάρχης, Αϊ Στράτηγος ή Αρχαγγελιάτης από την γιορτή των Ταξιαρχών, στις 8 του μηνός.

Αϊ Φιλιππιάτης ή μόνο Φιλιππιάτης από τη γιορτή του αγίου Φιλίππου στις 14.

Αγιαντρέας και Αντριάς από τη γιορτή του αγίου Αντρέα στις 30.

Επίσης έχει και τις ακόλουθες ονομασίες που αφορούν τις γεωργικές εργασίες.

Σποριάς, Σποριάτης, Σπριτής, Σπριτάρης, Μεσσοπορίτης. Ονομάζεται επίσης Κρασομηνάς από το κρασί ανοίγουν αυτήν την εποχή. Ονομάζεται ακόμη και Νεισιστής (από το ρήμα νειάζω που σημαίνει οργάνω).

Από τον καιρό, τέλος, που αποτελεί σημαντικό περιεχόμενο του χρόνου, ονομάζεται κατά τύπους Ανακατωμένος, Βροχάρης, Παχισιτής, Σκιγιάτης (γιατί μεγαλώνει

η νύκτα και σκιάζεται, λένε, η γη) ή για τον ίδιο λόγο, Χαμένος.

Κ.αΑ

«Αντριάς»

Ιδιαίτερα η ονομασία Αντριάς είναι χαρακτηριστική. Ονομάζεται έτσι γιατί τον μήνα αυτόν αντρίωνε το κρύο. Είναι ο μήνας των πολλών βροχοπτώσεων και χιονοπτώσεων. Γνωστή είναι η αποστροφή-αγανάκτηση των τσομπαναρίων, όταν η βροχή έπεφτε ασταμάτητα. «Ρίξε καπμένε Αντριά. Μην σταματάς».

Την ίδια ακριβώς φράση «ρίξε καπμένε Αντριά. Μην σταματάς», την έλεγαν και σε εκείνον που έτρωγε ασταμάτητα. Συνεχώς μασούσε. Λέγεται ότι αυτή η ονομασία προήλθε από το εξής περιστατικό. «Κάποτε ένας στρατοκόπος, με το όνομα Αντρέας (Αντριάς), για να προφυλαχθεί από μια δυνατή βροχή του Νοέμβρη (Αντριά), χώθηκε σε μια σπηλιά, έβγαλε το ταγάρι του και άρχισε να τρώγει ασταμάτητα. Σε διπλανή σπηλιά είχε βρει καταφύγιο ένας τσομπάνης που δεν είχε αντιληφθεί τον στρατοκόπο. Μην μπορώντας να ξεμυτίσει από τη σπηλιά, τα 'βαζε με τον καιρό και δυνατά έλεγε: "ρίξε καπμέν' Αντριά!" Ο οδοιπόρος Αντρέας που τον άκουγε, πειραγμένος, απάντησε: "Σαν ρίνου, απ' τον τρουβά μ' ρίνου". Νόμιζε ότι απευθυνόταν σ' αυτόν! Όταν σταμάτησε η βροχή και δόθηκαν αμοιβαίες εξηγήσεις, η παρεξήγηση λύθηκε, αλλά το συμβάν διαδόθηκε και η φράση έμεινε παροιμιώδης και με την καινούργια σημασία της».

Από το βιβλίο του Χρήστου Παπακίτσου:
«Από την Τζουμερκιώτικη Λαλιά στην Ηπειρώτικη Παράδοση» Αθήνα 2006

Οι παροιμίες του Χαμένου

της Παναγιώτας Π. Λάμπρη
<http://users.sch.gr/panlampri/>

Οσονούπω χτυπάει τη θύρα μας κι ο Χαμένος! Ποιος Χαμένος; Μα, ο ενδέκατος μήνας του χρόνου, ο Νοέμβριος, που ο λαός, εκτός από άλλα ονόματα, του 'χει δώσει κι αυτό! Όχι τόσο κομψό αλήθεια, αλλά όχι αναίτιο, αφού στη διάρκειά του πέφτουν πολλές βροχές, «χάνει» ο Θεός τον κόσμο που λένε.

Μολοντί κατά κανόνα αληθεύει πως στη διάρκειά του πέφτει πλήθος βροχών, οι αγρότες, όταν αυτές σταματούν, ασχολούνται με τις αναγκαίες για την εποχή εργασίες. Έτσι, «Ο Χαμένος με βροχή, σκάβει, σπέρνει όλη τη γη», διότι σε κάποιες περιοχές η σπορά που ξεκινά τον Οκτώβριο ολοκληρώνεται αυτόν τον μήνα, αν και η λαϊκή σοφία προσειδοποιεί πως «Όποιος σπείρει τον Νοέμβρη, ούτε σπόρο δεν θα πάρει». Σε τόπους, μάλιστα, όπου ευδοκμούν οι ελιές, γίνεται και το λιομάζωμα, με την παροιμία «Νοέμβρη οργώματα κι ελιές, δεν απολείπουν οι δουλειές» να το πιστοποιεί, υπονώντας μ' έναν τρόπο πως η αγροτική ζωή έχει λίγες ευκαιρίες για σχολή.

Φυσικά, όταν βρέχει, οι γεωργοί ξεκουράζονται κι απολαμβάνουν τα αγαθά των κόπων τους, γι' αυτό «Ο Χαμένος κι αν βροντά, το κρασάκι να 'ν' καλό»! Για να το χαρείς, όμως, το κρασάκι τέτοια εποχή, χρειάζεται και ζεστασιά, οπότε «Τον Νοέμβρη κρύο κάνει κι η φωτιά θα μας ζεστάνει»! Πόσο μάλλον, που «Τον Οκτώβρη τα κουδούνια, τον Νοέμβρη παραμύθια»!

Με μαζεμένα, λοιπόν, τα κουδούνια από τ' αμπέλια, τι άλλο καλύτερο από ζεστασιά, κρασάκι και αφηγήσεις παραμυθιών! Ούτως ή άλλως, όλα τα είδη του έντεχνου προφορικού λόγου αποτελούσαν βασική ψυχαγωγία των αγροτικών κοινωνιών και τον χειμώνα έβρισκαν πεδίο δόξης λαμπρό, αφού, οδεύοντας προς αυτόν, οι μέρες μικραίνουν κι οι νύχτες μεγαλώνουν και, όπως λέει κι η παροιμία «Του Σαρανταμέρου η μέρα "καλημέρα" "καλησπέρα"», με το Σαραντάμερο ή Μικρή Σαρακοστή ν' αρχίζει το βράδυ της γιορτής του Αγίου Φιλίππου, προστάτη των αροτριόντων ζώων, που η μνήμη του τιμάται στις 14 Νοεμβρίου, και να ολοκληρώνεται με την τρανή γιορτή της ορθόδοξης λατρείας, τα Χριστούγεννα.

Όπως είναι γνωστό, οι λαϊκοί άνθρωποι παρατηρούν το φυσικό περιβάλλον και ερμηνεύουν ό,τι σ' αυτό τους κινεί το ενδιαφέρον, κάνοντας προβλέψεις για τις καιρικές συνθήκες, και όχι μόνο. Επίσης, έχουν ιδιαίτερη σχέση με τους αγίους, ενώ οι γιορτές, με τις οποίες τους τιμούν, επηρεάζουν ποικιλόμορφα την καθημερινότητά τους. Εν προκειμένω, ο Αϊ - Μηνάς

(< μσν. μπν < αρχ. μπνύω «ειδοποιώ, στέλνω μήνυμα), που η μνήμη του τιμάται στις 11 Νοεμβρίου, στέλνει μηνύματα!

Ένα μήνυμα περιέχεται στην παροιμία «Αϊ - Μηνάς εμπήνυσε του πάππου του χειμώνα: - Έρχομαι ή δεν έρχομαι και τ' Αϊ - Φιλίππου αυτού είμαι», που σημαίνει πως κοντά σ' αυτές τις γιορτές υπάρχουν σοβαρά μηνύματα του χειμώνα, όπως το κρύο και το χιόνι, αφού, ούτως ή άλλως, «Όταν έρθει ο Νοέμβρης σιγομπαίνει ο χειμώνας». Σε περίπτωση, βέβαια, που η αλλαγή του καιρού δεν επιβεβαιωθεί άμεσα, αυτή θα γίνει οπωσδήποτε σύντομα, με την παροιμία να είναι απόλυτη σ' αυτό: «Αν τ' Αϊ - Φιλίππου λείπω, τ' Άγια των Αγίων δε λείπω», με τα Άγια των Αγίων να αναφέρονται στη γιορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου.

Το άλλο μήνυμα είναι κείνο που λέει «Ο Αϊ - Μηνάς εμπήνυσε, Πούλια μην ξημερώσει», γιατί «Η Πούλια βασιλεύοντας το μήνυμά της στέλνει. Ούτε τσόνανος στα βουνά ούτε ζευγάς στους κάμπους». Άλλωστε, η παροιμία «Ο Νοέμβρης έκλεισε τα ζευγάρια στον στάβλο κι ούτε ζευγάς στον κάμπο» είναι ξεκάθαρη για την ολοκλήρωση της σποράς, αλλά και κείνη που λέει πως «Ο Νοέμβρης σαν θα έλθει τα γομάρια μέσα κλείνει» πιστοποιεί με τον τρόπο της τον περιορισμό των αγροτικών δραστηριοτήτων.

Τον περιορισμό, διότι, εκτός από το λιομάζωμα, οι γεωργοί φροντίζουν αυτόν τον μήνα και τον επόμενο ν' ανανεώσουν τ' αμπέλια τους, αφού η λαϊκή σοφία συμβουλεύει: «Τον Νοέμβρη και Δεκέμβρη φύτεψε καταβολάδες».

Με αγροτικές εργασίες ή χωρίς, όσο ο μήνας οδεύει προς το τέλος του το κρύο αντρείει, δηλαδή δυναμώνει, με σημαντική συνήθως ορόσημο την εορτή του Αγίου Ανδρέα που τιμάται την τελευταία μέρα του και τη λαϊκή σοφία, αποτέλεσμα μακροχρόνιας παρατήρησης και εμπειρίας, να συμπεραίνει πως «Στις τριάντα, τ' Αγιαντριός, αντρείει το κρύο»! Εν προκειμένω, ο λαός, αν και δεν γνωρίζει ετυμολογία, συνδυάζει το αντρείεμα του ψύχους με τ' όνομα του αγίου, ηχητικά περισσότερο, με το όνομα Ανδρέας να παράγεται από τη γενική του ουσιαστικού νήρ (γεν. άνδρ-ός) και το ρήμα αντρείεομαι να παράγεται από το μσν. ρήμα άντριεύω (< άντρεϊος < άνδρεϊος < θέμα άνδρ- του ουσιαστικού άνήρ, ό).

Τέλος, με περισσότερο ή με λιγότερο κρύο, ο γέρο χειμώνας θα φθάσει τον επόμενο μήνα, κι ο θυμόσφορος λαός, που η ζωή του είναι συνυφασμένη με τη διαδοχή των εποχών, δεν πτοείται και δεν χάνει την αισιοδοξία του, αφού «Της ελιάς το φύλλα κι αν χαθεί, πάλι θενά ξαναβρεθεί»! Ας ενθαρρυνόμαστε, λοιπόν, κι εμείς από την αισιοδοξία του και ας ζήσουμε ό,τι ο Νοέμβριος, ή αν θέλετε ο Χαμένος, θα φέρει!

Στο δρόμο για τη νύφη! (Φωτ.: Από το φωτογραφικό αρχείο του Δημητρίου Καραμπούλα)

1969. Ο γαμπρός με το συμπεθεριό του στον δρόμο προς την Ομαλή Βουργαρελίου, όπου βρίσκεται το σπίτι της νύφης. Προηγούνται οι οργανοπαίχτες **Χρήστος Ψυχογιός** (βιολί), **Βασίλειος Σπύρος** (κίθαρα-τραγουδι) και **Θεόδωρος Γεωργίου** (κλαρίνο) και ακολουθούν έφιπποι ο γαμπρός, η νονά που θα στεφανώσει το ζευγάρι, οι γονείς, οι κοντινοί συγγενείς και οι υπόλοιποι καλεσμένοι πεζοί. Σε όλη τη διαδρομή τα τραγούδια ήταν χαρούμενα και ακούγονταν ευχάριστα. Μόλις έφταναν στο σπίτι άλλαζαν παντελώς διάθεση καθώς και συναίσθημα. Ο αποχωρισμός γινόταν καλωσόρισμα. «Έβγα κυρά και πεθερά/για να δεχτείς την πέρδικα,/ Για ιδέστε την πώς περπατεί,/σαν Άγγελος με το σπαθί./Για ιδέστε την, για ιδέστε την./με το φεγγάρι πέστε την».

«Για να πάρουμε τη νύφη»

1954. Γάμος του Παπαπέτρου στους Ραφταναίους. Κλαρίνο Λουκάς Τζόκας, βιολί Στάθης Ζάχος και Παπαπέτρος, λαούτο Δημ. Μπαλαδήμας)
(Φωτ.: Αρχείο Χαρ. Ζάχος)

«Αφήνω γεια, αφήνω γεια στη γειτονιά/και γεια στα παλικάρια, ωχ, μόνα μου γλυκιά/και γεια στα παλικάρια, ωχ, φεύγω κι έχε γεια. /Αφήνω και, αφήνω και στη μνά μου/τρία γυαλιά φαρμάκι, ωχ, μόνα μου γλυκεία/τρία γυαλιά φαρμάκι, ωχ, φεύγω κι έχε γεια. /Μάνα μου τα λουλούδια μου θέλω να τα ποτίσεις/κάθε πρωί με τη δροσιά το βράδυ με το δάκρυ. /Μάνα μου γλυκιά...»

"ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ"

ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

www.draseis.panepirotiki.gr

το 1974.

Έγραψε μουσική για το Δημοτικό περιφερειακό θέατρο Ιωαννίνων και άλλους μαθητικούς και πειραματικούς θιάσους.

Εξέδωσε 43 ποιητικές συλλογές και 9 CD με μουσικές του και τραγούδια του, ενώ συμμε-

τέχει την τελευταία 25ετία στις καλοκαιρινές εκδηλώσεις, σχεδόν ανελλιπώς, των τοπικών Δήμων.

Το 1999 η Νομαρχία Ιωαννίνων εκδίδει απάνθισμα από τις μέχρι τότε ποιητικές του εκδόσεις. Εμφανίστηκε στην τοπική τηλεόραση και το ραδιόφωνο ενώ το 2000 έπαιξε στην εκπομπή της ET3 με θέμα το σύγχρονο ροκ τραγούδι.

Έχει κάνει μια έκθεση ζωγραφικής, ενώ εκτάκτως εμφανίζεται και παίζει μουσική και τραγούδια του σε διάφορους χώρους στα Γιάννινα και αλλού εντός Ελλάδος.

Δημοσίευσε ποιήματά του στη λογοτεχνική εφημερίδα «ΝΟΥΜΑΣ» καθώς και σε έκδοση διγλώσσηση του ίδιου περιοδικού και κατά καιρούς αρθρογραφεί σε τοπικές εφημερίδες.

Ποίηση

«Μοντέλα σε εκπώσεις», «Οκτώβρης '86 Θεσσαλονίκη», «Γ(ε)ια σας», «Κορίτσι ΙΧ για την παρέα μας», «Καλοκαιριάτικο Δέκαθλο», «Εδώ πωλείται μια Χρυσόφλη», «Ποιήματα εν δράσει ή εν αποδράσει», «Οι γειτονίες της σιωπής», «Τοῦμπαλιν», «Μικρές ιστορίες που φτερούγησαν», «Δ.Φ.Ι.», «Εξομολογήσεις», «1999», «Η χαμένη πεταλιά», «Οι χάρτες του Χρόνου», «Της μνήμης μου τα τρίμματα ερείπια και θρύψαλα», «Γυαλισμάτα της μνήμης», «Βαγγέλης Αγγέλης-Ιούνιος 1998», «Ουράνιες μεταμορφώσεις», «Αλύπτες πόλεις», «Βιομηχανικά φωτιστέφανα», «Χρυσάνθεμα και αναθήματα», «Φρον-

τιστήριον ψυχής», «Οι Άγγελοι των Παραισθήσεων», «...και μετά:», «Το φιλί της νικητίνης», «Ο ταξιδιώτης των αστεριών ο ερημίτης των λόφων», «Μυστικός Γάμος», «Τα παραμύθια της φωτιάς», «Έγχρωμες πόλεις άχρωμοι ταξιδιώτες», «Κουρδιστό θέατρο», «Η δασκάλα των φεγγαριών», «Λαθραναγνώστης του παντός», «Έντομη», «Πολλοπλά κράματα», «Οι Δράμοι των ανέγγιχτων πόθων», «Το φως του παραμυθιού», «Μεθυσμένα Ροζ», «Γαλλικό αυθαίρετο», «Πεπωκότες Άγγελοι», «Η κόμηση της αυταπάτης»

commedia del arte, τον αυτοσχεδιασμό και την performance.

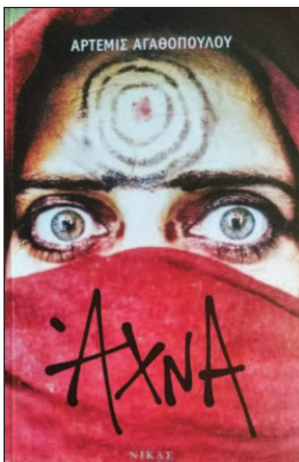
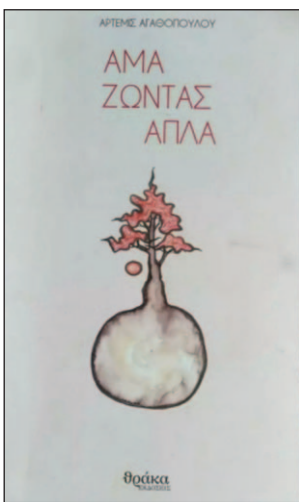
Λατρεύει τα ταξίδια, την Φύση, την Ελλάδα και ιδιαίτερα την Ήπειρο, δημιουργεί κοσμήματα και μικρογλυπτά από συλλογή φυσικών υλικών, όπως καρπούς, σπόρους, ξύλο, κάνει φωτογραφία και land art.

Έχει ταξιδέψει και εργαστεί σε διάφορα μέρη εντός κι εκτός συνόρων και έχει συμμετάσχει σε πολλές εκθέσεις και φεστιβάλ. (Ενδεικτικά : Φεστιβάλ ΙΑΝΟΣ - Μυτιλήνη 2013/ Φεστιβάλ των νησιών - Λευκάδα 2014/ Έκθεση «Element» - Φωτογραφική λέσχη Χίου 2014/ Έκθεση «Κραυγές»-Ποέτα, Θεσσαλονίκη 2015 κ.α.)

Είναι η φωνή και ο ποιητικός λόγος των Άχνα, μιας μπάντας που δημιουργήθηκε εν μέσω της πρώτης καραντίνας του 2020 και ήδη οδεύει στο δεύτερο άλμπουμ. Τα βασικά χαρακτηριστικά των Άχνα είναι η ποίηση και η ψυχεδελική μουσική με επιρροές από την φύση και την παράδοση της Ηπείρου.

Ως ποιήτρια έχει εκδώσει δύο πολυσέλιδες ποιητικές συλλογές. Η πρώτη με τίτλο «ΑΜΑ ΖΩΝΤΑΣ ΑΠΛΑ» από τις εκδόσεις Θράκα, έχει εξαντληθεί και θα επανεκδοθεί από τις εκδόσεις Νίκας, απ' όπου και η δεύτερη με τίτλο «ΑΧΝΑ» που κυκλοφόρησε τον Απρίλη του 2021.

Τα τελευταία χρόνια, παρ' όλες τις δυσκολίες της ελληνικής οικονομίας, επέλεξε να ζει στην Θεσπρωτία και κυρίως στην πόλη της Ηγουμενίτσας, όπου έχει δημιουργήσει μαζί με άλλους καλλιτέχνες ένα θέατρο-

Πολυχώρο Τέχνης, το ΦΑΟΣ, ενώ τα καλοκαίρια ζει, εργάζεται και εκθέτει τα έργα της, στις πηγές του μυθικού ποταμού Αχέροντα, μέσα στην φύση.

«Κλικ» απ' την ΠΣΕ!

Γιάννης Χρήστου Λογοτέχνης, Ζυγός Άρτας

Ο Γιάννης Χρήστου, γεννήθηκε στον Ζυγό Άρτας το 1963. Είναι εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας εκπ/σης στα ΕΠΑΛ.

«Η ποίηση του αμφιταλαντεύεται ή ισορροπεί ανάμεσα στο απολλώνιο φώς, τον διονυσιακό ερωτισμό και την αρχέγονη λατρεία της φύσης με τις δυνάμεις της λογικής να προσπαθούν να υποτάξουν τις παραστάσεις των αισθητηρίων οργάνων και των βιωματικών αισθημάτων που τον πλημμυρίζουν σε λόγο ποιητικό, τον μόνο που έχει τη δυνατότητα να μετουσιώσει όλα αυτά που καλά κρυμμένα στην ψυχή προσπαθούν να ξετυλιχθούν σε κάτι χειροπιαστό. Με άλλα λόγια, το ποιητικό υποκείμενο, που φωνάζει την ύπαρξή, τις εικόνες, τα ακούσματα, τα αγγίγματα, τα ερωτήματα, τις σκέψεις, τους προβληματισμούς και τα συναισθήματά του, επικειρεί να εκφραστεί, να επικοινωνήσει με τον εαυτό του και τους άλλους, να αποκαλύψει το εντός του με τον πιο πρόσφορο τρόπο, αυτό των στίχων, ελπίζοντας να πλησιάσει με νοήματα το βάθος που βιώνει. Στην προσπάθεια αυτή καταφεύγει συχνά και σε φιλοσοφικές αναζητήσεις, λοξεύει σε κοινωνιολογικές ερμηνείες ή στρέφει το βλέμμα στο παρελθόν, χωρίς όμως να αποκρύπτει την ανάγκη του για έκφραση. Η ποικιλία, φαινομενική τουλάχιστον, των θεμάτων που πραγματεύεται, αποδεικνύει μία προσωπικότητα που ψάχνει απεγνωσμένα μια απάντηση σε αυτό που τον κατακλύζει.

Όχι μόνο στο περιεχόμενο, αλλά και στη μορφή φαίνεται αυτή η τάση της διαφορετικής προσέγγισης. Ο ίδιος ο Χρήστου επιλέγει να κατα-

γοριοποιήσει μορφολογικά την ποίηση του σε «καθαρή» και σε «στικουργική» με κριτήριο το μέτρο ή και την ομοιοκαταληξία. Πραγματικά, υπάρχει πιο εύκολος τρόπος να επικοινωνήσεις από το τραγούδι; Μπαίνοντας στον πειρασμό να αναλύσω περαιτέρω την ποίησή του, θα διαπίστωνω ότι καταβάλλει titάνιο αγώνα να τιθασεύσει την εσωτερική ορμή του και να την περιορίσει σε σχήματα κατανοητά, άλλες φορές με συμβολισμούς, άλλες με καθημερινές λέξεις, άλλες φορές με αφήγηση μιας μικρής ιστορίας και άλλες με εικόνες και χρώματα ή με το παντοδύναμο πρώτο πρόσωπο που κραυγάζει τη βιωματικότητα.

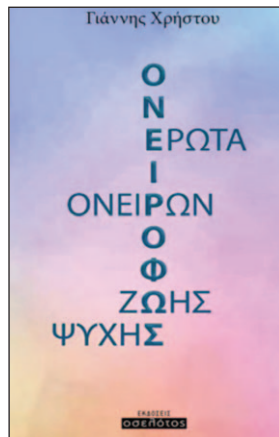
Φτάνει, όμως, ως εδώ. Η ανάλυση της ποίησης συχνά επιβάλλει την οπτική του ειδικού στον αναγνώστη και δεν τον αφήνει ελεύθερο να νιώσει τη μαγεία του. Η τέχνη, όταν φεύγει από τον δημιουργό της, γίνεται ιδιοκτησία του κοινού. Άς ταξιδέψει, λοιπόν, ο καθένας όπου τον βγάλουν αυτά τα ποιήματα και ακόμη και αν δε καταλήξει κάπου "η θάκη δεν τον γέλασε".

Αδάμ Αδαμόπουλος Φιλολόγος

Πέτα βοτσαλάκια στη θάλασσα Κοίτα τους κύκλους που κάνουν Ταξίδευσε μαζί τους Ρίξε κι ένα για μένα να καθώ στους κύκλους του Στους κύκλους των κυμάτων χάνομαι... Στους άνεμους της στεριάς παρασύρομαι... Ίπταμαι στο κενό Μα πάλι κατεβαίνω και πατώ την μάνα γη... Του αστεριού που λέγεται γη... Και είναι το πιο

ωραίο... Το κρατώ μες τα μάτια μου, είναι η ψυχή μου Πετάω, περπατώ, κάνω κύκλους Πάνω του βρισκόμ κόλαση και παράδεισο... Ξωτικά και νεράιδες... Θεούς και δαίμονες... Και σένα! Εσένα που θα γίνεις από τώρα θάλασσα... Θάλασσα στη ζωή θάλασσα σ' όνειρο... Στους κυματισμούς σου να χάνομαι Στα κύματα σου να στροβιλίζομαι Και στην νηνεμία σου ν' αποκοιμημέμα

Άρτεμις Αγαθοπούλου

Η Άρτεμις Αγαθοπούλου γεννήθηκε το 1981 στα Γιάννινα. Είναι εικαστικός καλλιτέχνης, απόφοιτος της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών Αθηνών (2013), Ζωγράφος, σκηνογράφος, performer-ηθοποιός και ποιήτρια, μέλος του Εικαστικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.

Έχει αποφοιτήσει επίσης, από την Σχολή Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (πρώην ΤΕΙ Αθénas / 2006) και είναι διπλωματούχος του Τμήματος Υποκριτικής Τέχνης Θεάτρου και Κινηματογράφου από τον ΕΟΠΠΕΠ (2020). Έχει παρακολουθήσει το εργαστήριο σκηνογραφίας του Εθνικού Θεάτρου (2018) και επί σειρά ετών πολλά σεμινάρια πάνω στην υποκριτική, την

Εύη Αθανασίου Ζωγράφος, Χαρακτρία, Εικαστικός Νέων Μέσων, Ρεπετίστα Ιωαννίνων

Η Εύη Αθανασίου κατάγεται από τη Ρεπετίστα Ιωαννίνων. Από το 1994 έως το 2000 σπούδασε ζωγραφική, χαρακτική και σχεδιασμό πολυμέσων στο Λονδίνο. Είναι μέλος και υπήρξε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΕΤΕ. Καταλυτική για την χαρακτική της δουλειά υπήρξε η γνωριμία της με τον ζωγράφο-χαρακτή Γιώργη Βαρλάμο. Έχει διδακτική εμπειρία 15 ετών. Το 2010 βοήθησε στο στήσιμο και έως το 2018 εργάστηκε ως υπεύθυνη του Ανοιχτού Εργαστηρίου Χαρακτικής στο Δήμο Νίκαιας-Ρέντη. Έργα τις βρίσκονται στις συλλογές γνωστών συλλεκτών και οργανισμών όπως: Γ. Ριζόπουλου, Γ. Παπακωνσταντίνου, Χ. Κανάκη, Χ. Γιαννάκου, Δημοτική Πινακοθήκη της Αθήνας και Νίκαιας-Ρέντη.

Εκθέσεις:
2018 «Καταδύσεις» Πολιτιστικό Κέντρο Χώρας Αμοργού
2017 «Γόνιμες Ενσάρκώσεις» Εργαστήριο Τέχνης Κολάζ - Αθήνα
2015 «Πνοές Διακοπών» Βιβλιοθήκη Κεντρική Πλατεία Οξυλίου Ευβοίας

Μισέμος & Κατευόδιο, 2018

Ανάμνηση, 2014